SANT
DADU DAYAL
(SINDHI)

سنت
دادوُ ديال

راڌا سوامي ستسنگ، بياس

سنت دادو ديال

کاشينات اُپاڌيايہ

فقير طارق حيات

سکر، 10/10/13

سنت دادو ديال

ڇپائيندڙ:-
ايس. ايل. سونڌي
سيڪريٽري
راڌا سوامي ستسنگ، بياس
پوسٽ آفيس،
ڊيرا بابا جيمل سنگهه
ضلع امرتسر (پنجاب) -

پهريون ڇاپو آڪٽوبر ۱۹۸۱ ڪاپيون ۷۰۰۰

ڇپيندڙ:-
راڌاڪرشن پريداس
امر پارٽ پرنٽنگ پريس
هاٿي ڀاٽا، اجمير

ارپڻ پتر

پرم سنت حضور مهاراج چرنسنگهه جن جي
سيوا ۾
سڪ ۽ شرڌا سان ارپڻ ڪيل

سيوڪ سيوا ڪر ڊرئي، هم ٿئي ڪڇو نه هوءِ،
تون هئي تيسي بندگي، ڪر نهه ڄاڻئي ڪوءِ.

دادو - ساکي، صفحو ۳۵۲

ڀومڪا

سنگرو مهاراج چرنسنگهه جن جي هدايت انوسار انگريزيءَ ۾ ڀارت ۽ يورپ جي سنتن جون ٻاڻيون ڇپجي چڪيون آهن ۽ ڪي ڇپجن پيون. اهي ڏاڍيون لوڪ پريه ثابت ٿيون آهن ۽ هنديءَ ۾ به ڇپيون ويون آهن. ان مالا ۾ سنت نامديو، تلسي صاحب ۽ ميران جون رچنائون پرڪاشت ڪيون ويون آهن. سنت دادو ديال ان مالا جو هڪ گل آهي.

هوائي وشو وديالي جي درشن وڀاڳ جي انچارج ڊاڪٽر ڪاشي ناٿ اپاڌيايه گهڻي محنت ڪري دادو ديال تي انگريزيءَ ۾ پستڪ لکيو ۽ پوءِ ان جو هنديءَ انواد ڪيو. اسين شري اپاڌيايه جا ان پريم ڀري سيوا لاءِ شڪرگذار آهيون.

دادو ديال صاحب اڪبر بادشاهه جي وقت جا شبد مارگي سنت هئا. هنن جي وچارن اڪبر تي گهرو ۽ گهاٽو اثر پيدا ڪيو. پنهنجي گروءَ جي اڇا انوسار احمدآباد مان راجستان ۾ اچي هنن شبد مارگ جو پرچار ڪيو. دادو صاحب جون ساکيون ۽ شبد بلڪل سرل ۽ صاف آهن ۽ سڌو هردي کي ڇهن ٿا. اهي ڳائي به سگهجن ٿا.

هن پستڪ جو سنڌي ترجمو شري چوهڙمل ڪيو ۽ شري منگهارام ديال اجمير نواسي ڇپائڻ جو پربند ڪيو. سنگت جي ان پريم ڀري سيوا لاءِ اسين سندن شڪرگذار آهيون.

ڊيرا بابا جئمل سنگهه
ضلع امرتسر (پنجاب)
آڪٽوبر ١٩٨١

ايس. ايل. سونڌي
سيڪريٽري
راڌا سوامي ستسنگ بياس

لبيڪ جي طرفان

'جي پهچي تي پُڇجي، تن ڪي ايڪئي بات،
سب ساڌن ڪي ايڪ مت، بيچ ڪي بارهه باٽ' ❀.

سڀني پورن سنتن ۽ مهاتمائن جي هڪ ئي سکيا آهي ۽ اها بلڪل سليس ۽ سرل آهي ۽ ڪنهن به پورن سنت جي اپديش کي پڙهڻ سان هڪ ئي مقصد سامهون اچي ٿو ۽ الڳ الڳ سنتن جا اپديش هڪ ٻئي جي تائيد ڪن ٿا. ان کانسواءِ ان ڳالهه جي سمجهه اچي وڃڻ کانپوءِ ته الڳ الڳ ديش ۽ وقت جي سنتن مهاتمائن هڪ ئي پرم ستيه جو سنديش ڏنو آهي ته پوءِ سندن سکيا ۾ اسانجو وشواس پڪو ۽ پختو ٿي پوندو. پر اهو ثابت ڪرڻ لاءِ ته سڀني پورن سنتن جو مقصد هڪ ئي آهي، انهيءَ لاءِ اسانجي سامهون سندن سکيائن جو ڪو سولو ۽ سرل سنگرهه اچڻ کپي جو آسانيءَ سان ملي سگهي ۽ بلڪل ٺوس ۽ صحيح هجي. ان مقصد جي پورائيءَ لاءِ موجوده سنت ستگرو مهاراج چرنسنگهه جن جي هدايت انوسار ڀارت ۽ ڪجهه ٻين ديشن جي مشهور سنتن جي جيون ۽ اپديش تي مختصر پر حقيقتن تي ٻڌل پستڪ تيار ڪرڻ جي رٿا تي ڪارج هلي رهيو آهي. انهن اپديشن کي صحيح روپ ۾ پيش ڪرڻ جي ارادي سان ان يوجنا جي انوسار الڳ الڳ سنتن جي اصلي اپديشن کي ئي هوبهو (يا ڀاشا علحدي هجڻ ڪري انهن جو صحيح ترجمو ڪري) پيش ڪرڻ جو انتظام ٿي رهيو آهي. سورهين صديءَ جي پرسڌ سنت دادو ديال تي لکيل هي پستڪ انهيءَ رٿا جو هڪ حصو آهي.

❀ سڀني پهتل سنتن جي سکيا ساڳي آهي. جيڪي لوڪ، مارگ جي وچ ۾ ئي لڙڪي پيا آهن انهن جون ڳالهيون ڀيل ننيون ڪائين.

دادو ديال صاحب جي ٻاڻيءَ جون ڪيترا پستڪ هاڻي ديوناگري لپيءَ ۾ موجود آهن. ڪجهه ٿورن نثر جي پستڪن کانسواءِ انهن ۾ خاص فرق ڪونهي. موجوده پستڪ ۾ دادو ديال جي پدن جو سنگرهه مون بيلويڊيئر پريس الله آباد جي طرفان ٻن ڀاڱن ۾ ڇپيل "دادو ديال جي ٻاڻي" (۱۹۶۳-۱۹۷۴) مان ڪيو آهي. اهي ٻئي ڀاڱا پراچين ۽ وشواس لائق هٿ سان لکيل پوٿين جي آڌار تي تيار ڪيل آهن ۽ اجمير مان ڇپايل پنڊت چندرڪا پرساد جو مشهور پستڪ به نهايت ڪارائتو ثابت ٿيو.

پدن جي چونڊ ۽ وشين کي سلسليوار رکڻ جو پورو خيال رکيو ويو آهي. نهايت سندر ۽ سکياداءِڪ پدن سان ڀريل پوري ڪتاب مان، صرف ٿورن پدن کي چونڊڻ ڏاڍو اڻانگو ۽ مشڪل ڪم هو، پر ائين ڪرڻ سان ان مان بيحد من پسند ۽ سکياداءِڪ تجربو پراپت ٿيو.

جيتري قدر مون کي ڄاڻ آهي ته دادو صاحب جي سؤ في صدي روحاني سنديش کي صاف ۽ سلسليوار روپ ۾ پيش ڪرڻ وارو ڪو به ٻيو پستڪ انگريزي يا هنديءَ ۾ ڪونهي. حقيقت اها آهي ته دادو صاحب تعليم يافته ڪونه هو ۽ نه ڪنهن مت يا وديا پيٺ ۾ سکيا حاصل ڪئي هئائين. انڪري هنجي نهايت ڳوڙهي گيان سان ڀريل اپديشن جو راز صرف عقل ٻڌيءَ جي دوارا سمجهي نه سگهبو. صرف انهيءَ پريميءَ کي ان راز جو گيان ٿي سگهي ٿو جو ڪنهن پوري سنت جي صحبت ۾ آيل هوندو ۽ جنهن کي ڪنهن سنت مهاتما جي ڪرپا سان هڪ نئين انتردرشٽي ملي هوندي.

هن پستڪ جو هندي ڇاپو "سنت دادو ديال" خاص طور دادو ديال تي انگريزيءَ ۾ ڇپيل پستڪ جو هندي انواد آهي. سنت دادو ديال جي ٻاڻي انمول روحاني رتنن

جو هڪ ڀنڊار آهي. پستڪ کي مختصر ڪرڻ جي خيال سان انهن رتنن مان صرف ڪجهه رتن انگريزي ڪتاب ۾ ڏنا ويا آهن. ان پستڪ جو هندي انوواد ڪرڻ وقت جڏهن دادوءَ صاحب جي اصلي ٻاڻيءَ کي پڙهڻ جو وري هڪ ٻيو موقعو مليو ته سندن نهايت سندر ۽ دل کي موم بڻائڻ وارن پدن مان ڪجهه ٻيا پد هندي پستڪ ۾ جوڙڻ نهايت ضروري سمجهيو ويو. نتيجو اهو نڪتو جو هندي پستڪ ۾ دادوءَ صاحب جا ٿورا ٻيا پد ڪٺي جوڙيا ويا آهن. انهن پدن کي جوڙڻ وقت مضمون جي رٿا قائم رکڻ لاءِ پدن جي سلسلي ۾ ٿوري ڦير گهير ڪئي وئي آهي ”جيوت گروءَ جي ضرورت“ ۾ هڪ نئون ٻيو سرو ”پورڻ سنت ستگروءَ جو مارگ“ جوڙيو ويو آهي ۽ انگريزي پستڪ ۾ جيڪي چڪون رهجي ويون هيون، اهي سڌاريون ويون آهن.

آشا آهي ته پستڪ جو هي سڌاريل هندي ڇاپو ڪارائتو ثابت ٿيندو.

آخر ۾ مان ڊاڪٽر ڪرپالسنگھ نارنگ صاحب، رٽائرڊ وائيس چانسيلر پنجاب يونيورسٽي، پٽيالا جو شڪرگذار آهيان جنهن مونکي هن پستڪ (انگريزي ۽ هندي ۾) لکڻ جي سيوا جو شرف بخشيو.

جنوري ١١، ١٩٨٠

ڪاشيناٿ اُپاڌيايه
اڌيڪش، درشن وڀاڳ
هوائي وشو وديالي
هونولولو، هوائي
(امريڪا)

وشيه سوچي

سنت دادو ديال جو جيون چرتر

”دادو هنس رهي سک ساگر، آيو پر اپڪار.“

سنت، جي انسان ذات جا سڀ کان وڏا گهڻگهرا ۽ شڀچنتڪ آهن، جي صرف پراپڪار لاءِ هن سنسار ۾ اچن ٿا، تن کي تواريخ نويس عام طور انهن کي نظر انداز ڪندا آهن. سنت لڳاتار پراپڪار جي ڪارج ۾ مشغول هئڻ سبب پنهنجي زندگيءَ جو بيان ڪو نه لکندا آهن. ان لاءِ نه هنن کي ڪا فرصت هوندي آهي ۽ نه ان بابت ڪين ڪا چاهنا هوندي آهي. انڪري ئي سنتن جيون جي گهٽنائن جي باري ۾ اڪثر ڪري اڻڄاڻائي بڻي رهي ٿي، جا اڳتي هلي واد وواد جو مضمون ٿي پوي ٿي. سنت دادو ديال جي سنبنڌ ۾ ٺيڪ اهائي ڳالهه پوريءَ ريت ٺهڪي ٿي اچي جا ڪبير ۽ ٻين مهاتمائن جي سنبنڌ ۾ پڻ لاڳو آهي.

دادو ديال جي جنم استان، جنم جي تاريخ، ناتي، ذات، ماتا پتا، گرو، سکيا، دورن ۽ چولي ڇڏڻ جي وقت بابت، ڀارت ۽ پڇمي ودوانن هڪ ٻئي کان مختلف پنهنجا انيڪ وچار ظاهر ڪيا آهن ۽ ڪنهن هڪ جي خلاف ٻئي راءِ جي تائيد ڪرڻ لاءِ شايد ئي ڪو پورو تواريخي ثبوت موجود آهي. انيڪ مت متانترن ۾ هيٺ لکيل وچار دادو صاحب جي موجوده پوئلڳن ۾ مڃيا وڃن ٿا جن کي دادو پنٿي پشڪر نواسي سوامي نارائڻداس پڻ مڃين ٿا.

احمد آباد جي لوڌي رام ناگر ناليءَ براهمڻ، جو ڪپهه جو واپار ڪندو هو، ان کي ڪو ٻار ڪو نه هو. هو پوڄا پاٺ بلڪل لڳن سان ڪندو هو ۽ ڪيس جيڪي به سادو مهاتما ملندا هئا، انهن جو آدرستڪار ۽ سيوا اهو ڀاو رکي ڪندو

هو ته هو سنڌس پٽ ملڻ جي ڪامنا پوري ڪن. هڪ ڏينهن ڪو مهاتما هن وٽ آيو ۽ لوڌيرام جي سيوا چاڪريءَ سبب راضي ٿي چوڻ لڳو، "تون هر روز وانگر سڀاڻي صبوح جو سابرمتيءَ نديءَ ۾ سنان ڪرڻ وڃج. اتي پرڀوءَ جي ديا سان تنهنجو مورت پورو ٿيندو." ٻئي ڏينهن پرڀات جو جڏهن لوڌيرام نديءَ تي سنان ڪرڻ ويو ته نديءَ جي وهڪري ۾ وهندڙ هڪ ڪنول ۾ کيس هڪ ٻالڪ مليو. اهو ڏسي هنجي خوشيءَ ۽ حيرت جي حد ئي نه رهي.* هو ڏاڍي پيار وچان ٻار کي کڻي گهر آيو. سندس استري ٻار کي ڏسي نهايت ئي خوش ٿي ۽ عالم آشڪار آهي ته جيئن ئي هن ٻار کي گود ۾ کنيو ته سندس ٿڃن ۾ کير ڀرجي آيو.

پر رجب ۽ دادوءَ جي پين شش ۽ دبستاني مذاهب جي مطابق دادوءَ جنم کان مسلمان هو ۽ هنجو ڌنڌو پڃاري (ڪپهه پڃڻ) جو هو. وچين سمي جي ڀارتيه رهسيواد جو ودوان ڪشتيموهن سين به هنکي مسلمان مڃي ٿو. سين موجب دادوءَ جن جو اوائلي نالو دائود هو. سندن استريءَ جو نالو حوا هو ۽ کيس ٻه پٽ ۽ ٻه ڌيئرون هيون.

دادوءَ جو جنم ١٥٤٤ع ۾ ٿيو هو ۽ ديهانت سنه ١٦٠٣ع ۾. دبستان ۾ دادوءَ جي ڌنڌي جو نالو نداف (جو پڃڻ جو عربي نالو آهي) درج ٿيل آهي.

پنڊت سڌاڪر دويدي هنکي بنارس جو موچي ثابت ڪرڻ جي ڪوشش ڪري ٿو ۽ سندس نالو 'مهابلي' ٻڌائي

---

* هيءَ ڪٿا ڪبير صاحب جي پيدائش واري ڪٿا سان ڪافي ڪجهه ميل کائي ٿي. ڪبير صاحب جن لاءِ پڻ اهو چيو وڃي ٿو ته ٻالڪ جي روپ ۾ ڪاشيءَ جي لهرتالا تلاءَ مان نيرو ڪوريءَ کي مليا هئا، جنهن هنجو پالن پوشن ڪيو.

ٿو. ان جي ثابتيءَ ۾ دويدي دادوءَ جي هيٺ لکيل سٽ پيش ڪري ٿو:-

دادو موٽ مهابلي، گهٽ گهرت مٿ ڪر ڪايه.

ان آڌار تي هو چوي ٿو ته دادو پاڻي ڪڍڻ لاءِ چمڙي جون پکالون سبڻ وارو، مهابلي نالي موچي هو. پر اڄ جي ودوانن موجب اهو وچار بلڪل مڃڻ جوڳو نه آهي. دادو ٻاڻيءَ جي ڪيترن ئي ٻين ڇاپن ۾ 'موٽ مهابلي' جي بدران 'موٽا مهابلي' لکيل آهي. موٽي جي معني رشت پشت يا بزرگ آهي ۽ مهابليءَ مان بلوان هئڻ جو مطلب نڪري ٿو. موٽ لفظ جي معني موچي ڪڍڻ ۽ مهابلي کڻ کي اسالي ۾ تبديل ڪرڻ بلڪل صحيح ناهي ۽ تائيد ۾ ڏنل مٿين سٽ جي معني سان به اهو نٿو ٺهڪي.

هن ٿي دادو نالو ڪيئن پيو ان باري ۾ به متڀيد آهي. ڪشتيموهن سين جي وچار جو ذڪر ٿي چڪو آهي، جنهن موجب دادوءَ جو اوائلي نالو "دائود" هو، جو پوءِ اهو نالو دائود مان بدلجي دادو ٿيو. ٻيءَ وچار ڌارا موجب ٻالپڻ کان ئي دادو صاحب جي عادت پنهنجو سامان ٻين کي دان ڪري ڇڏڻ جي هئي. هنن جي اها ڏيڻ ڇڏڻ جي سخاوت جي رغبت جي ڪارڻ سندن ماتا پتا هنجو نالو دادوءَ رکي ڇڏيو. (فارسي اکر ددن جو مطلب آهي ڏيڻ.)

ڪن ماڻهن جو اهين به چوڻ آهي ته ڇو ته دادو سڀني ماڻهن کي ڀاءُ ڪري سڏيندو هو، انڪري ماڻهو کيس پيار مان پنهنجي ٻوليءَ ۾ دادو چوڻ لڳا.

جيئن به هجي، هن ڪتاب جو مکيه مقصد آهي دادوءَ جي سکيا تي روشني وجهڻ. تنهنڪري هنن جي جنم، ذات ۽ نالي سان لاڳاپو رکندڙ مختلف راين جي اسان لاءِ خاص اهميت ڪانهي.

دادوءَ جن جي بيحد دَيا ۽ رحمدلي ڪارڻ سندن نالي سان دَيال اکر ڳنڍيو ويو. هيٺ لکيل گهٽنا هنن جي نهايت اعليٰ درجي جي ڪِرپا ۽ دَيا کي چڱيءَ طرح ظاهر ڪري ٿي:-

هڪ دفعي جي ڳالهه آهي ته ٻه برهمڻ جگياسو دادو صاحب کان دِڪشا وٺڻ ۽ سندن ستسنگ ڪرڻ لاءِ پنڌ ڪندا پئي آيا. جڏهن هو سندن ڪٽيا جي ويجهو پهتا ته هنن کي هڪ اگهاڙي مٿي وارو ماڻهو سامهون ايندو ڏسڻ ۾ آيو. اگهاڙي مٿي واري کي ڏسڻ هنن هڪ اپسوڻ سمجهيو. ان اپسوڻ جي اثر کان بچڻ لاءِ يا ان کي دور ڪرڻ لاءِ، هنن ان ماڻهوءَ جي مٿي تي ٺونگا هنيا ۽ پوءِ ان ماڻهوءَ کان ئي دادو صاحب جو ڏس پتو پڇيو. هن پاسي واري ڪٽيا ڏانهن اشارو ڪيو ۽ پنهنجي واٽ ورتي.

جڏهن ٻئي برهمڻ ڪٽيا وٽ پهتا ته کين پتو پيو ته دادو صاحب ٿوري دير لاءِ ڪٿي ٻاهر نڪتا آهن. ڪجهه وقت بعد جڏهن دادو صاحب آيا ته برهمڻن ڏٺو ته هي ته اهوئي ماڻهو آهي جنهن جي مٿي تي هنن ٺونگا هنيا هئا. ڏاڍو لڄي ٿيا ۽ پڇتاءُ ڪندي هو بار بار دادو صاحب کان معافي گهرڻ لڳا. دادو صاحب هنن کي تسلي ڏيندي سهج سڀاءَ سان مرڪي کين چوڻ لڳا، "ڀائي! جڏهن ڪو به گراهڪ هڪ معمولي مٽيءَ جو دلو وٺڻ ويندو آهي ته هو ان کي وڄائي ڏسندو آهي ته دلو ڀڳل ته ڪونهي. پر توهين ته گرو ڌارڻ ڪرڻ لاءِ آيا آهيو، توهان لاءِ اهو بلڪل مناسب آهي ته گرو ڌارڻ ڪرڻ کان اول توهين هن کي چڱي طرح وڄائي ڏسو ته هو ٺيڪ آهي."

دادو پنهنجي ٻئي اوسار دادو پنهنجي گرو وردانند (ٻڍڻ) سان ١١ ورهين جي ڄمار ۾ مليو جڏهن هو پنهنجي

دوستن سان ڪانڪريا تلاءَ وٽ راند روند ڪري رهيو هو. ان بزرگ جي تيجسوي ۽ گنڀير شخصيت کي ڏسي ٻيا ٻار ته ڀڄي ويا مگر دادو نياز ۽ نوڙت سان هنن وٽ ويو ۽ جيڪو وٽس هڪ پئسو هو، سو ڀيٽا ڪري رکيائين. مهاتما، دادوءَ جي سادگي، اڀوجهائي ۽ چال ول رهڻ شرڌا ڏسي ڏاڍو پرسن ٿيو. هن دادوءَ کي پرساد ڏنو ۽ ديا درشٽيءَ سان هن جي مٿي تي هٿ رکيو، جنهن سبب دادوءَ جي شرير ۾ روحانيت جي هڪ لهر ڦهلجي وئي.

ستن سالن کانپوءِ، جڏهن دادوءَ ارڙهن سالن جو هو ته کيس ٻيهر گروءَ درشن ڏنو. دادوءَ ان وقت پورڻ اوستا پائي چڪو هو تنهنڪري هن کي گروءَ ان پرم سنت جو راجستان ۾ وڃي پرچار ڪرڻ جو حڪم ڏنو. ان واقعي بعد دادو صاحب جي جيون ۾ هڪ وڏو ڦيرو اچي ويو. ان کان پوءِ هن جو سارو جيون گهري سادنا ڪرڻ، سچن جگياسن کي روحاني سنت جي سکيا ڏيڻ ۽ لڳاتار پنهنجي وڏن سکن شهوڪن جي وسنتي ڪرڻ لي جڳهه جڳهه وڃي ماڻهن کي ان امر مارگ جو پرچار ڪرڻ ۾ لڳو.

ڪن ودوانن جو چوڻ آهي ته دادوءَ جو گرو شيخ ٻڍڻ هو جو قادري فرقي جو هڪ صوفي درويش هو ۽ جو دادوءَ جي جوانيءَ واري اوستا جي شروعات ۾ زنده هو. شيخ ٻڍڻ اڪبر بادشاهه (١٥٤٢ کان ١٦٠٥) جو سمڪالين هو ۽ هن جا پوئلڳ اڄ به جهونو پور سان سانڀر ۾ موجود آهن.

اوڻهن سالن جي ڄمار ۾ دادو صاحب احمدآباد کي الوداع ڪئي ۽ ڇهه سال لڳاتار گجرات ۽ راجستان جي ڳوٺ ڳوٺ ۽ هر جڳهه تي گهمندا، ٢٥ سالن جي عمر ۾ سانڀر پهتا، جو راجستان جي مشهور لوڻ جي ڍنڍ سانڀر جي ڪناري تي وسيل آهي. اتي سانڀر ۾ ١٢ سال رهيا.

جيتوڻيڪ دادو صاحب گرهستي هئا ۽ سنت ڪبير صاحب وانگر پنهنجي خانداني ڌنڌي مان پنهنجو گذر بسر ڪري گرهستي جيون گذاريندا هئا، پر سندن چت سدائين پرماتما جي گهري ڀڳتيءَ ۾ لڳل هو ۽ پرماتما جي ڪرپا جو آسرو وٺي پنهنجي زندگي گذاريندا هئا. سندن عقيدي موجب هن مارگ ۾ هٿ ڦهلائي کائڻ بلڪل واجب ڪونهي.

دادوءَ روجي رام هَي، راجق[1] رجق[2] همارا؛
دادوءَ اُس پرساد سون، پوشيا سب پروار.
مانگہ نہ کائہ نهين جگہ آسا.

سندن پريوار ۾ سندن پتني، ٻه پٽ ۽ ٻه ڌيئرون ذڪر هيون. پاڻ جڏهن ويهن سالن جا هئا ته سندن وڏي پٽ جو جنم ٿيو، ننڍو پٽ اُن کان ٢ سال پوءِ ڄائو ۽ اُن کان ٢ سال پوءِ ٻئي ڌيئرون ڄايون. بعد ۾ سڀني کي دادو صاحب دکشا ڏني.

ٿوري ئي عرصي ۾ دادوءَ صاحب گجراتي، فارسي ۽ سنسڪرت جي چڱي چوکي ڄاڻ حاصل ڪئي پر اها پوري ڄاڻ پئجي نه سگهي آهي ته هن اهو اڀياس ڪنهن اسڪول يا مڪتب ۾ نيامتي روپ ۾ ورتي ڪيو يا اها وديا پاڻمرادو سکيا ڪيئن ۽ هجي پر الڳ الڳ استانن جي ياترا ڪرڻ سبب سندن ڀاشائن جي ڄاڻ ۾ ڪافي ترقي ٿي هوندي. هنن جي ٻاڻيءَ ۾ ڪم آندل ڪيترن ئي ٻولين جي لفظن ۽ سندن اوچي معيار وارين ڪوتائن مان اهو بلڪل ظاهر ٿو ٿئي. ان کان ۽ وڌيڪ سندن ٻاڻيءَ ۾ جيڪو جوش، پختائي ۽ دل کي ڇهندڙ جيڪا شڪتي آهي اها اوچ اندروني رسائي ۽ اعلي روحاني منزل بنا ممڪن ٿي نٿي سگهي.

١. اَن داتا. ٢. روزي.

دادوءَ دييال جي باري ۾ ڪيترن ڪرامتي گهٽنائن جو ذڪر اچي ٿو، جيتوڻيڪ سندن لاءِ انهن جو ڪوبه مهتو ڪونه هو ۽ هو اهو ڪڏهن به زبان تي ڪونه آڻيندا هئا ته هو ڪي به چمتڪار ڏيکارين ٿا. هنن جي وچار موجب سنت پرماتما سان ملي هڪ ٿي ويندا آهن، تنهن ڪري پرماتما قدرتي سنتن ۽ هنن جي پريمي شيوڪن جي خاص طور سان سنڀال ڪندو آهي، پر عام ماڻهو اُن کي ڪرامت ڪري سڏيندا آهن. ان باري ۾ پنهنجي ڀاونا کي هن ريت ظاهر ڪن ٿا:-

ڪرتہ ڪراوتہ سائيان، جن ديا اَجُودُ[1]؛
دادوءَ بندا بيچ هَي، سوپيا ڪوُن مَوجود.

دادوءَ جي جيون جي ڪجهه اهڙين گهٽنائن جو اسين هيٺ مختصر ورنن ڪريون ٿا:-

سانڀر ۾ اچڻ کان پوءِ، ٿورن ئي ڏينهن ۾ دادوءَ صاحب جي سکيا ۽ هنن جي رهڻ ڪرڻ جي ڍنگ کي ڏسي اُتي جا هندو ۽ مسلمان هنن سان ناراض ٿيڻ لڳا، ڇاڪاڻ ته دادو صاحب پاڻ کي ڪنهن به جاتيءَ يا قوم جو نه مڃيندا هئا، ذات پات جي ڀيد کي نظر انداز ڪندا هئا. مورتي پوڄا، اپواس، ورت ۽ تيرٿ ياترا جو کنڊن ڪندا هئا ۽ ڪنهن به خاص ڌارمڪ پوشاڪ کي اجايو سڏيندا هئا. تنهنڪري ماڻهن اُتي جي عملدارن وٽ شڪايت ڪئي ۽ هنن جي برخلاف سخت ڪارروائي ڪرڻ جي طلب ڪئي. انگري اختياري وارن فرمان جاري ڪيو ته جيڪو به دادوءَ صاحب وٽ ويندو اُن کي پنج سؤ رپيا ڏنڊ ڏيڻو پوندو. ان حڪم جي باوجود به ٻه پريمي شيوڪ دادو صاحب جي درشن لاءِ ڪهي آيا. دادو صاحب کين سمجهايو ته هو سرڪار کي پنج سؤ رپيا

١. شرير يا وجود.

ڏنڊ طور ڏيئي، پنهنجي موڙي اجاڙ برباد نه ڪن. ان تي مرڪن الٽو ڏنو ته جيسيتائين اسان وٽ پيسا هوندا، تيسيتائين ڏنڊ ڏيندا رهنداسين ۽ توهانجي انمول درشن ۽ ستسنگ جو لاڀ وٺندا رهنداسين. هي ته سچ پچ هڪ سستو سودو آهي. هنن جي اهڙي شرڌا، ڀڳتي ۽ مستحڪم ارادو ڏسي دادو صاحب ڏاڍو پرسن ٿي فرمايو ته حڪم نامي کي بلڪل غور سان پڙهي، پوءِ ئي ڏنڊ ڏجو. جڏهن انهن برهمي ششن کي پڪڙي ڪچهريءَ ۾ پيش ڪيو ويو ۽ هنن جو قصور ثابت ڪرڻ لاءِ حڪم نامو پڙهيو ويو ته ان ۾ هن ريت لکيل هو- "جيڪو به دادوءَ وٽ نه ويندو ان کي پنج سؤ روپيه ڏنڊ ڀرڻو پوندو." اهو ٻڌي سڀ حيرت ۾ پئجي ويا ۽ انهي برهمڻن کي ترت ئي آزاد ڪيو ويو. ششن چيو ته هن حڪم نامي انوسار انهي کي ڇڏي، باقي ٻين سڀني کي ڏنڊ ڏيڻ کپي.

هن گھٽنا ڪري ڪي ماڻهو ائين سمجھڻ لڳا ته دادو جن سچا مهاتما آهن. پر سانڀر مسلماني حڪومت جي هيٺ هو ۽ اتي جي مسلمان حاڪمن لاءِ دادوءَ کي سچو فقير ڪري مڃڻ مشڪل هو. اجمير جو هڪ قاضي سانڀر جي دؤري تي آيل هو. هو قرآن شريف هٿ ۾ کڻي دادو صاحب وٽ ويو ۽ کين ڌمڪائي پڇڻ لڳو ته خدا کي رام سڏي ڪفر ڇو پيو ڪمائين؟ رام کي پوڄڻ وارو ته ڪافر هوندو آهي. دادو صاحب جن پنهنجي ڳالهه نمرتا پر مستحڪم ارادي سان صاف ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ۽ ڪافر جو ارٿ هن ريت ٻڌايائون:-

سو ڪافر جو بولي ڪاف، دل اپڻا نهين راکئه صاف،
سائين کو پهچاني ناهين،
ڪوڙ ڪپٽ سڀ اُس هي ماهين.

انهيءَ تي قاضي پاڻ وڌيڪ ناراض ٿي ابتو سبتو ڳالهائڻ لڳو. ان تي دادوءَ وراڻي ڏني-

قاضي قضا نه جاڻهي، ڪاگد هاٿ ڪتيب،
پڙهتا پڙهتا دن گئي، ڀيتر ناهين ڀيد[1].

اهو ٻڌي قاضي بلڪل غصي ۾ اچي دادوءَ جي منهن تي مڪ هڻي. دادوءَ ان جي موٽ ۾ نڪي ڪجھ ڪيو ۽ نه ڪا ناراضگي ظاهر ڪئي، بلڪ پنهنجي منهن جو ٻيو پاسو قاضيءَ طرف ڪري چوڻ لڳو ته توهانجي جيتري به مرضي هجي، مون کي ماري پنهنجو سمورو ڪروڌ ٻاهر ڪڍو. چون ٿا ته دادوءَ جي اهڙي ڪميا ۽ سهنشيلتا ڀري وهنوار کي ڏسي قاضيءَ تي ڏاڍو گھرو اثر ٿيو ۽ لڄي ٿي دادوءَ کان معافي وٺڻ لڳو.

ڪجھ عرصي بعد ولدخان کوجي نالي هڪ وڏو عملدار سانڀر آيو ۽ دادوءَ جي دشمنن کي ڀڙڪايو ته دادوءَ تي فيل مست هاٿي ڇڏي هن کي ماريو وڃي. جڏهن ائين ڪيو ويو ته سڀ ماڻهو ٽڙي پکڙي ويا. پر دادو صاحب بي خوف ۽ شانت چت سان بيٺا رهيا ۽ مالڪ جا هن ريت شڪرانا ادا ڪندي فرمائڻ لڳا:-

جي تون راکهه سائيان، تئه مار نه سکئه ڪوءِ،
بال نه بانڪا ڪر سکئه، جو جگ بيري هوءِ.

هاٿي دادوءَ وٽ اچي شانت ٿي بيٺو ۽ دادو جن هن کي پيار سان ٿاڦريو. هيءُ نظارو ڏسي سڀ عجب ۾ پئجي ويا.

ان هوندي به دادوءَ جي دشمنن کي هنن جي مهانتا جي جاڻ ڪانه پيئي ۽ هنن کي سزا ڏيڻ لاءِ موقعي جو انتظار ڪرڻ لڳا.

---

۱. شريعت جو راز.

هڪ ڏينهن دادو جن پگهتيءَ جا پير ڳائي رهيا هئا. مسلمانن ان ڳالهه کي خراب سمجهيو ۽ مٿن الزام لڳايائون ته هي ڪافر نماز جي وقت گوڙ شور مچائيندو رهي ٿو ۽ سڀ دادو صاحب جن تي ڪاهي آيا ۽ سندن تي سخت مار ڪُٽ ڪيائون ۽ کين ولندخان ڪوجي جي حوالي ڪيائون. ولندخان دادو صاحب کي قيد ۾ قابو ڪيو. پر اهڙي دردشا ۾ هوندي به دادو صاحب کي ساڳي پريم ۾ ڳائيندو ڏٺي سڀ حيرت ۾ پئجي ويا. ڏٺائون ته دادو صاحب جو هڪ شرير ته جيل جي ڪوٺڙيءَ ۾ اندر آهي ۽ ٻيو شرير جيل کان ٻاهر آهي. ان گهٽنا ولندخان جون اکيون کولي ڇڏيون. هڪدم دادو صاحب کي هن آزاد ڪيو ۽ ڪيل خطا لاءِ هنن جي پيرن تي ڪري معافي گهرڻ لڳو. ان تي دادو صاحب ڪرپا ڪري هيٺيون دوهو ڪيس چئي ٻڌايو:-

هم سونا، تم ڪيا سنارا، تاوءِ ڏني روُ نام تمهارا.

هن واقعي کان پوءِ ولندخان دادو صاحب جو مددگار ٿي رهيو ۽ ماڻهن جي دشمني ختم ٿي ويئي.

دادو صاحب جي اهڙي نڪتيءَ کي ڏسي هڪ دفعي سنتن الڳ الڳ جماعتن هڪ ئي ڏينهن ڌارمڪ اُتسو ملهائڻ جو ويچار ڪري، سڀني جماعتن بلڪل نيڪ هڪ ئي وقت دادو صاحب کي شامل ٿيڻ لاءِ دعوت ڏني. پر جيئن ته دادو صاحب جن هڪ اُتسو ۾ شامل ٿي، باقي ٻين جي دل دکائڻ نه ٿي چاهي؛ انڪري ڪنهن به اُتسو ۾ نه ويئي پير ۾ ويهي رهيا. پرماتما جي عجب ليلا سان هو مقرر وقت تي سنتن ئي جماعتن ۾ حاضر ڏٺا ويا.

دادو دئيال جن جي ديا مهر ۽ ڪرپا جي ڪا حد ئي ڪا نه هئي. هڪ رات جو سندن آشرم ۾ هڪ چور گهڙي آيو. اُنهيءَ جي آهٽ تي ڪن شنن جي اک کلي پيئي ۽ هڪل

ڪري پڇيائون ته ڪير آهي؟ ڪوبه جواب نه ملڻ تي هنن جي اندر ڪٽڪو جاڳيو. دادو صاحب ترت ئي اُٿي ڪڙا ٿيا ۽ شنن کي چيائون، "شور نه مچايو." دادو صاحب کي چور سان ڏٺي آواز ۾ انهن چوندو ٻڌائون، "تون هتان جلد ئي ڀڄي نڪر نه ته ماڻهو توکي پڪڙي سزا ڏيندا." ٻئي ڏينهن صبوح جو اُهو چور دادو صاحب جن وٽ آيو ۽ وري ڪڏهن به چوري نه ڪرڻ جي پرتگيا ڪيائين.

هاڻي جڏهن حالتون سڌريون ٺهي ويون ۽ هنن جو نالو چوڌاري ڦهلجي ويو ته آمير جي مشهور ۽ معروف گليتا مت جي هندو مهنت دادو جن کي پنهنجي سمپرداءِ ۾ ملائڻ لاءِ مالها ۽ تلڪ ڏيئي (اُن سمپرداءِ ۾ ملائڻ جي رسم) ڪجهه ساڌن کي سانڀر ۾ دادو صاحبن وٽ موڪليو. پر دادو صاحب هيٺيون دوهو چئي اُن سمپرداءِ ۾ شامل ٿيڻ کان صاف انڪار ڪري ڇڏيو:

مالا تلک سون کچھ نهين، ڪاهو سيتي ڪام،
انتر ميري ايک هئہ، اهہ نس اُسکا نام.

دادو صاحب جن جي ان جواب تي ناراض ٿي اُهي ساڌو چوڻ لڳا ته جيڪڏهن دادو جن هندو راڄ ۾ هجن ها ته هو کين پنهنجي سمپرداءِ ۾ شامل ڪري ئي ساهه پٽين ها. سانڀر مسلماني حڪومت ۾ هئڻ سبب اسين ڪجهه به ڪري نٿا سگهون. ان تي دادو صاحب جن چيو ته پرڀوءَ جي ڪرپا سان مان آمير ۾ ايندس.

ٿوري عرصي کانپوءِ دادو صاحب جن سانڀر جتي ٻارهن سال گذاريا هئائون، کي ڇڏي آمير ۾، جا اُن وقت جئپور جي راڄڌاني هئي؛ رهڻ جو نشچو ڪيو. ان کان گهڻو اڳ، اول ئي سندن ناموس اُتي ڪافي ڪجهه ڦهلجي چڪي

هئي. انڪري اُتي سندس ڏاڍو دل و جان سان آدر ستڪار ٿيو. ڪيترائي ناليرا ۽ حيثيت وارا ماڻهو سندس شيوڪ بڻيا ۽ آمير جو راجا ڀڳوانداس (جو راجا مانسنگهه جو پتا هو) هنن جو ڀڳت ۽ پرمي شش بڻيو.

چون ٿا ته دادو جن جڏهن آمير ۾ رهندا هئا ته کين اڪبر بادشاهه فتحپور سيڪري اچڻ جي ڪوٺ ڏني. دادوءَ جن جواب ڏنو "مون غريب ماڻهوءَ کان بادشاهه کي ڇا وٺڻو آهي؟ پر جيڪڏهن اڪبر ڀڳت بڻجي اچڻ چاهي ته وڏي خوشيءَ سان."

اڪبر سندس جواب جي ڀاونائن کي پروڙي ڏاڍو خوش ٿيو. سنه ١٥٨٦ع ۾ چاليهه ڏينهن برابر اڪبر بادشاهه دادوءَ جن سان ڌرم جي وشيه تي وارتالاپ ڪندو رهيو. چون ٿا ته ان موقعي تي مسلمان، جين ۽ ٻين ڌرمن جي مهاتمائن پڻ ان وارتالاپ ۾ ڀاڱو ورتو. اُنهن سڀني تي دادوءَ صاحب جن جي اَچرج مه، تيجسوي ۽ اَتيمنت مڌر وچنن جو گهرو اثر ٿيو. دادوءَ صاحب جن کي پنهنجي سڌانت تي محڪم رهندي به جيڪا ٻين ڌرمن لاءِ سندس اُدارتا ۽ همدردي هئي، اُن سبب ٻيا سڀ ڏسندڙ ۽ ٻڌندڙ دنگ رهجي ويا.

دادوءَ صاحب جي اهڙن گيان ڀريل گفتن تي حيرت ۾ پئجي اُهي ودوان ۽ مهاتما دادوءَ صاحب کان پڇڻ لڳا ته توهان ڪهڙي گرنٿ مان اِهو گيان حاصل ڪيو آهي؟ دادوءَ جن ورائيو ته سرو شڪتيوان پرماتما منهنجي شرير جي اندر ئي گيان جو ڀرپور خزانو رکي ڇڏيو آهي جنهن مان سولائيءَ سان سڀ ڪجهه حاصل ڪري سگهجي ٿو:

(دادو) ڪايا انتر پائيا، نرنتر نردار،
سهجئن آپ لکائيا، ايسا سمرٿ سار.

اُنهن جي وري پڇڻ تي ته پاڻ ڪهڙي مندر ۾ پوڄا ڪندا آهن؟ دادوءَ صاحب پنهنجي شرير کي هري مندر سڏيو ۽ صاف صاف اکرن ۾ چيائون ته انترمک پوڄا ئي سچي پوڄا آهي:

دادوءَ پيتر پئس ڪر، گهٽ کي جڙته ڪپاٽ؛
سائين کي سيوا ڪرئن، دادوءَ اوگهٽ گهاٽ.

آتم ماهين رام هئه، پوجا تاڪي هوءِ؛
سيوا بندن آرتي، ساڌ ڪرئن سب ڪوءِ.

ايشور جي ذات پات، شرير ۽ رنگ وغيره پڇڻ تي، هنن چيو:-

عشق الله کي جات هئه، عشق الله ڪا انگ؛
عشق الله اؤجود هئه، عشق الله ڪا رنگ.

اِئين لڳي ٿو ته اِن وارتالاپ جو اڪبر بادشاهه تي گهرو ۽ گهاٽو اثر ٿيو ۽ هن جي درشٽي اڳي کان وڌيڪ اُدار ٿي پيئي ۽ هو ٻين ڌرمن جو وڌيڪ آدر ڪرڻ لڳو. چون ٿا ته اِن ڪارڻ ئي هن پرسڌ مغل شهنشاهه سڪن تان پنهنجو نالو هٽائي، هڪ طرف "جل جلالهُ" (اُن الله جي عظمت بڻي رهي) ۽ ٻئي طرف "الله اڪبر" (مالڪ مهان آهي) اُڪرايو.

اڪبر دادوءَ جن کي گهڻو مال ڏيڻ چاهيو پر دادوءَ جن پنهنجي نيم انوسار نمرتا ۽ نهٺائيءَ سان وٺڻ کان اِنڪار ڪري ڇڏيو. هو ڪنهن کان به پيسو پنجڙ ڪونه وٺندا هئا. هنن جو اِهو نيم هوندو هو ته ڀيٽا ۾ جيڪي ڪجهه ايندو هو اُهو اُن وقت ئي ماڻهن ۾ ورهائي ڇڏيندا هئا. آخر ۾ اڪبر هنن کي ڀيٽا ۾ ڪجهه ڏيڻ لاءِ سوچيو. اڪبر وٽ هڪ طوطو

هو، جو قرآن شريف جون ڪجهه آيتون ٻڌائيندو هو. اهو طوطو قيمتي جواهرن سان جڙيل سوني پڃري ۾ رکيل هو. اڪبر سمجهيو ته هڪ معمولي ڌارمڪ ڀيٽا سمجهي دادوءَ صاحب طوطو وٺڻ سويڪار ڪندا ۽ طوطي سان گڏ ئي اهو بي بها پڃرو به ڪين ڏنو ويندو. پر دادوءَ جن اها ڀيٽا به وٺڻ کان انڪار ڪندي فرمايو ته مون وٽ اول ئي اهڙو گياني، هڪ من روپي طوطو آهي جو شرير روپي پڃري ۾ رهي ٿو:-

دادو ديهه ڪن پنجرا، ماهين من سوُوا؛
ايڪئه نانوَ الله ڪا، پڙهه حافظ هوُوا.

ان ريت ئي سنت دادوءَ دئيال اڪبر توڙي غريب سڀني تي هڪ جهڙي روحاني امرت جي ورکا ڪندي، نسوارٿ ڀاو سان پنهنجو جيون گذاري، ناسونت شرير سان پنهنجو سنبنڌ به ڏاڍي پاڪيزگي ۽ عجيب شان سان تياڳ ڪيو. پنهنجي جيون جي آخري ڏينهن پنهنجي سکن ۽ شيوڪن کي نوُراني درشن ڏنائون ۽ هنن کان موڪلائي ڪرڻ بعد اشنان ڪيائون ۽ هڪڙي ايڪانت واري استان تي، موُت جي وات نهاريندي گهري ڌيان ۾ لين ٿي ويا.

هنن جا ٻئي سپتر سندن ڪن پيارن شيوڪن سان گڏ اُن آخرين وقت اُتي موجود هئا. سندن ڪيل هدايت انوسار ڪوبه روج راڙو يا اڻ سهائيندي شوڪ جو ڏيکاءُ ڪونه ڪيو ويو.

سندن اڳ ئي ڪيل اڇا انوسار سندن مرتڪ شرير کي هڪ پالڪيءَ ۾ رکي نرائڻا کان قريب ۱۲ ميل پري ڀيرانا جي ٽڪريءَ تي آندو ويو ۽ هڪ اوچي استان تي رکيائون. سڀني سندن انتم شرير کي پرڻام ڪيو ۽ پوءِ اهو چادر سان ڍڪي ڇڏيو ۽ پوءِ پريم پورڪ ڪيرتن ڪرڻ لڳا.

دادوءَ پنٿين ۾ ان باري ۾ هڪ وارتا ٻڌائي ويندي آهي ته اُن وقت هڪ اَدڀت گهٽنا ٿي. دادوءَ جن جي هڪ پرمک شيوڪ، ٽيلا کي اُچانڪ پهاڙيءَ جي وچين حصي جي غفا واري دروازي تي دادوءَ جن جو درشن ٿيو ۽ ٽيلا سڀني جو ڌيان اُن ڏانهن ڇڪايو. سڀني کي پنهنجي پياري سنگروءَ جو درشن ٿيو ۽ سنگرو "سنتو ستيه رام" چئي انترڌيان ٿي ويا. پالڪيءَ ۾ شرير جي جاءِ تي خوشبودار گلن ڦلن جو هڪ ڍير ڏسڻ ۾ آيو. ڪبير صاحب جي انت سميه جي باري ۾ پڻ هڪ اهڙي وارتا ٻڌائي ويندي آهي.

سنت دادوُ ديال جا اُپديش

آپا ميٽي هر ڀڄڻ، ڏن من ڏڄڻ وڪار؛
نربڻري سب جيو سنڱ، دادوُ يهہ من سار.

دادوُ ديال جي سکيا کجهہ وستار ۾ بارهڪيءَ سان هن باب کانپوءِ ٻئي باب "دادوُ ديال جي باڻي" ۾ ڏني ويندي. تنهن ڪري اَسين هتي صرف سندن اُپديش جي مختصر طور روپ ريکا ڏيئي رهيا آهيون، جنهن مان دادوُ جن جي اَصلي سکيائن جي ڄاڻ حاصل ٿي سگهي ٿي ۽ اُن سان گڏ اِهو به پتو پوي ته هن پستڪ ۾ جن پدن جو سنگرهہ ڪيو ويو آهي، اُهي هنن جي سکيا جو ڪيترو نه ضروري ۽ مهتو پورڻ اَنگ آهن. اِنهيءَ ڪري پاٺڪ کي ٿورو وري دهرائڻ جو اَحساس ٿي سگهي ٿو ۽ اِئين ڪرڻ سان هن کي دادوُ صاحب جي سنديش جي اَصلي تتس کي سمجهڻ ۾ ڪافي ماترا ۾ سهائتا ملندي.

دادو صاحب جي سکيا موجب مانش جنم ئي آد جڳاد کان هلندڙ جنم مرڻ جي چڪر مان ڇوٽڪاري حاصل ڪرڻ جو صرف هڪ ئي موقعو آهي. اِنڪري ئي اُنکي "مُڪتيءَ جو دروازو" چيو ويو آهي. جيڪڏهن اِن مول سکيا کي عمل ۾ نه آندو ويو ته پرماتما جي پراپتي ڪرڻ جو هي ناياب ۽ دُرلڀ موقعو وڃي ئي هليو ويندو، جيئن دادو صاحب جن فرمايو آهي:-

اَئسا جنم اَمولڪ ڀائي، جامين آءِ ملئہ رام رائي.

منشا ديهہ مڪت ڪا دوارا.

جيوَن ميلا نا ڀيا، جيوَن پرس نہ هوءِ؛
جيوَن جگپت نا ملي، دادوُ بوڙي سوءِ.

جنهن پرماتما جي اَسان کي تلاش آهي، اُهو اَسان کان ڪر پري ڪونهي. اَسان سڀني جي اَندر آهي:-

ڀـوُڄڻهاري ڀـاس هئہ، ديهي مانهہ ديو؛
دادو ڏاڪو ڇاڙهہ ڪر، باهر مانڊي سيو.

آتما روپي ڪنوار ۽ پرماتما روپي ڀرتم ٻئي هڪ ئي سيجا تي آهن پر پاڻ ۾ ميلاپ نه ٿين. اِهو ڇو ٿو ٿئي؟ آتما ته غافل ۽ اَچيت ٿي الوٽ ننڊ ۾ پيئي آهي:-

خالق جاڳي جيڙرا سووي، ڪيون ڪر ميلا هووئہ.
سيج ايڪ نهين ميلا، ٽاتين پريم نہ کيلا.
سائين سنگہ نہ پـاوا، سووت جنم گنواوا.
غافل نيند نہ ڪيجئہ، آو گهٽئہ ڏن ڇيجئہ.
دادوُ جيـو اَيانا، جهوٺي ڀـرم ڀـلانا.

پنهنجي ئي اَندر نواس ڪرڻ واري ڀرتم سان ميلاپ نه ٿيڻ جو سبب ڪهڙو آهي؟ من ۽ اَهنڪار جو پردو ئي پريتم پرماتما کي پنهنجي پياري آتما کان اَلڳ رکي ٿو. من دواران پيدا ڪيل ڀرم يا اَگيان جي ڪارڻ آتما اِهو ٿي سمجهي ته هوءَ پرماتما کان جدا آهي. پنهنجي اِن وڇوڙي يا ميلاپ جو گيان نہ هئڻ سبب پنهنجي اَلڳ هستيءَ يا اَهنڪار جي ڀاونا اُٿڻ لڳي ٿي ۽ منش "مَين" "تو" جي انيڪتا ۽ ڀرم ۾ غلطان رهي ٿو. اِنڪري اِنهن سڀني ڪشٽن جي جڙ آهي من. لڳاتار ۽ بي لغام اُڀرندڙ اِندرين جي سکن پٺيان ڊوڙڻ واري من کي روڪڻ بلڪل ناممڪن ٿي پيو آهي. پر جيستائين هن کي روڪي اڪاگر نہ ڪيو ويندو تيستائين پرماتما کي پائڻ ناممڪن آهي، جيئن دادو جن جو ڪٿن آهي:-

میري آگي مڻن ڪڙا، تا تين رهيا لوڪائي؛
دادو پرگهٽ پيو هڻہ، جي يھ آپا لائي.

هستي چوٽا من ڦري، ڪيون هي بنڌيا نہ جاء؛
بهت مهاوت پچ گئي، دادو ڪڇ نہ بساء.

جب لگ يھ من ٿر نهين، تب لگ پرس نہ هوء.
دادو منوا ٿر پيا، سهج مليگا سوء.

اَساڻجي خونخوار دشمن من جي شرارتن کي روڪڻ جو مفيد ساڌن آهي- نام ڀڳتي. من سواد جو عاشق آهي، اِن ڪري هو تيستائين سنسار جي اندرين جي سکن جو تياڳ نٿو ڪري جيستائين اُنهن سکن کان ڪيس اُتم ۽ مٺو سواد حاصل نہ ٿيو آهي. "شبد" يا "نام" پرم آنندمي پرماتما جو سروپ هئڻ سبب مڌر ۽ ميٺاج سان ڀرپور آهي، جنهنکي چکي من سدا لاءِ ترپت ٿي پوي ٿو. دادوءَ جن فرمائين ٿا:-

ڪوٽ جتن ڪر ڪر مئي، يھ من دھ دس جاء؛
رام نام روڪيا رهئہ، ناهين آن اُپاء.

(دادو) ساڌ سبد سون مل رهئہ، من راکي بلماء؛
ساڌ شبد بن کيون رهي، تب هي بکر جاء.

اهو نر نيڪا هئہ هري نام،
دوجا نهين اناڻہ بن نيڪا، ڪهلي ڪيول رام؛
نرمل سدا ايڪ اَبناسي، اَجر عقل رس اَڪسا.

پرم پتا پرماتما جو روپ هئڻ سبب صرف "شبد يا نام" ۾ ئي جڳن جڳن جي سنچت ڪرمن جي وشال ڀنڊار کي ناس ڪرڻ جي شڪتي آهي ۽ اهو شبد يا نام اُنهن منڊلن ۾ وٺي وڃڻ لاءِ سمرٿ آهي، جتي ڪرمن جو قانون آسانکي

ڇهي نٿو سگهي. ڪرمن جو قانون آسان سان تيستائين لاڳو آهي جيستائين اَسان ترلوڪيءَ جي منڊل کي (جتي ڪرمن جو قانون اَٽل نيم پوروڪ هلي ٿو) پار نہ ڪيو آهي ۽ پرم پتا سان ملي هڪ نہ ٿيا آهيون (جو ئي سڀني جو پرتپالڪ آهي) جيئن دادو صاحب جن چيو آهي:-

ايڪ مهورت من رهي، ناؤ نرنجن پاس؛
دادو تب هي ديکتا، سڪل ڪرم ڪا ناس.

ڪرم ڦراوئہ جيو ڪون، ڪرمون ڪون ڪرتار؛
ڪرتا ڪون ڪوئي نهين، دادو ڦيرن هار.

نام، جو من جي سڀني وڪارن ۽ ڪرمن جي جهنجهٽن کي ناس ڪرڻ جو هڪ ئي ڪارگر ساڌن آهي، اهو صرف ديھ ڌاري پورن گروءَ دوارا ئي پراپت ٿي سگهي ٿو. رڳو اُن وٽ ئي مالڪ جي محل جي ڪنجي آهي. پوري گروءَ جي هدايتن ساڌن جي ڪمائي ڪرڻ ۽ هن جي اُپديش اَنوسار پنهنجو جيون وتيت ڪرڻ سان ساڌڪ نام، شبد يا پرماتما ۾ سمائجي وڃي ٿو، جيئن دادو صاحبن جي لفظن مان ظاهر آهي:-

دادو دت[1] دربار ڪا، ڪو ساڌو ٻاٽي آء؛
تهان رام رس پائيبي، جهان ساڌو ٽنهہ جاء.

دادو ديو ديال ڪي، گرو دکائي باٽ؛
ٽالا ڪوچي لاء ڪر، کولي سبي ڪپاٽ.

ستگر شبد اُلنگھ ڪر، جن ڪوئي سش[2] جاء؛
دادو پگ پگ ڪال هئہ، جهان جاء تهان کاء.

---

١. دات، دان. ٢. سک يا شش.

شبد، نام يا پرماتما صرف پوري گوروءَ جي ذريعي ئي ڄاتو ماڻي؟ دادو صاحب جي انوسار اُنهو سڀ هي آهي جو ديهه ڌاري ستگرو پرماتما جو ئي روپ هوندو آهي ۽ پرماتما ۽ هن ۾ ڪوبه ڀن ڀيد ڪونه هوندو آهي. تنهن ڪري اُن اڀياس ۽ اگم پرماتما وٽ پهچڻ لاءِ هن جي ٻڌايل سرل ساڌن جو سهارو وٺڻ ضروري آهي. دادو صاحب جن بلڪل کولي فرمايو آهي:-

آپ نرنجن يون ڪهي، ڪيرت ڪرتار؛
مين جن سيوڳ دوئي نهين، ايڪئي انگ سار.

جيون يهه ڪايا جيو ڪي، تيون سائين ڪي ساڌ؛
دادو سب سنتوکيي، مانهي آپ اگاڌ.

پرماتما پرم سروپ آهي، انڪري پوري گروءَ ٻڌايل مارگ، پريم ۽ ڀڳتيءَ جو مارگ هوندو آهي. پرماتما لاءِ سچو پريم، پرهه ۽ وڇوڙي جي لڪي پڙ ۽ اکر دوارن ئي جاڳرت ٿئي ٿو ۽ پريمي پريم دوارا پنهنجي پراڻ (اهم پاڻ) کي مٽائي ڇڏي ٿو. هو جيئري ئي مرتڪ بڻجي پوي ٿو. پنهنجي چِت ڌارا کي شرير جي نون درن مان ڪڍي ٽيهري تل ۾ ايڪاگر ڪرڻ کي سنتن جي ڀاشا ۾ جيئري مرڻ چيو وڃي ٿو، ڇاڪاڻ ته اُن اڀياس دوارا چِت ڌارا جي سميٽجڻ جي حالت بلڪل موت جي وقت جي حالت وانگر ٿيندي آهي:-

پنڌيڙا[1] پنت پڇاڻي ري پيو ڪا، گهه برهي ڪي بات؛
جيوت مرتڪ هئي چلي، لنگهي اوگهٽ گهاٽ.

جيون ماٽي هوي رهي، سائين سمک هوءِ؛
دادو پهلي مر رهي، پاڇي تو سب ڪوءِ.

١. راهي، پانڌيڙو.

آتمڪ شڌيءَ ۽ پرماتما لاءِ پريم پيدا ڪرڻ لاءِ سنتن ۽ هنن جهڙي شخصن جي صحبت (ستسنگ) ڪرڻ نهايت ئي لازمي آهي. انڪري ئي اُن ڳالهه تي خاص زور ڏنو ويندو آهي ته اڀياسي جگياسوءَ کي سنت يا ساڌوءَ جي سنگت ڪرڻ کپي ۽ منمک ۽ نڪميءَ ساڌوءَ کان ڏهه ڪوهه ڏور رهڻ کپي. دادو صاحب جن فرمائين ٿا:-

(دادو) آساڌ ملئه انتر پڙهئه، پاو پگتي رس جاءِ؛
ساڌ ملئه سک اوپجئه، آنند انگ نه ماءِ[1].

سنگت بن سينجهئه[2] نهين، ڪوٽ ڪره جي ڪوءِ؛
دادو ستگر ساڌ بن، ڪبهوُن سڌ نه هوءِ.

آتمڪ اُنتيءَ لاءِ شرير، من ۽ آتما جي پوترتا بلڪل ضروري آهي. اُنهن ٽنهي جو هڪ ٻئي سان گهرو سنبنڌ آهي، انڪري هڪ جي پوترتا يا اپوترتا جو ٻئي تي گهرو ۽ گهاٽو اثر ٿئي ٿو. اِن مان صاف ظاهر آهي ته اڀياسيءَ کي پنهنجي شرير جي پوترتا ۽ پاڪيزگيءَ لاءِ ماس مڇي، بيڙن ۽ شراب کان پرهيز ڪرڻ بلڪل ضروري آهي. شرير جي پوتر هئڻ سان ئي نام جي نرمل جل سان من ۽ آتما کي پوتر ۽ شڌ ڪري سگهجي ٿو. شرير جي شڌيءَ بنا نام جي اڀياس ۾ سڦلتا پراپت ٿيڻ ممڪن ڪانهي:-

انڌي ڪوُن ديپڪ ديا، تئه ڀي تمر نه جاءِ؛
سوڌي نهين سرير ڪي، تاسن[3] ڪا سمجهاءِ.

ماس آهاري مد پيوءِ، بشئه بڪاري سوءِ؛
دادو آتم رام بن، ديا ڪها ٿئن هوءِ.

١. سمائجڻ. ٢. سڌ. ٣. اُن کي.

(دادو) رام نام جل پرٽوا[1] سنان سدا جت[2]؛
ٽن من آتم نرمل، پنڇ ڀئُوپاپنگت[3].

پرماتما اسان جي اندر آهي، انڪري هن کي ڳولڻ لاءِ انترمکي ساڌن يا ابياس جي ئي ضرورت ٿئي ٿي. باقي سڀ ٻاهريون ڌارمڪ ڪريائون يا ڪرم ڪانڊ وئرٿ ۽ نشڦل وڃن ٿا. ان باري ۾ دادو جن بلڪل کولي فرمايو آهي:-

اوپر عالم[4] سب ڪرئه، ساڌو جن گهٽ مانهه؛
دادو آئسا انترا، تاتئه بنتي نانهه.

(دادو) ڪوئي دوڙي دوارڪا، ڪوئي ڪاسي جانهه؛
ڪوئي مٿرا ڪو چلي، صاحب گهٽ هي مانهه.

آخر ۾ اها ڳالهه بلڪل چڱي طرح سمجهي ڇڏڻ کپي ته سنتن جي سکيا مان گهڙت يا بدل بدايل ڳالهين تي ٻيٺل ڪانهي. هنن ڪي پنهنجي شخصي ۽ پرتکش انڀو دواران جيڪو گيان ٿئي ٿو، هو صرف ان جو ذڪر ڪن ٿا. دادو صاحب جو هيٺ لکيل شبد ان ڳالهه کي بنا ڪنهن شڪ شبهه جي ظاهر ڪري ٿو:-

دادو ديکا ديدا[5] سب ڪوئي ڪهت شنيدا[6]؛
حوا[7] هرس[8] اندر بس ڪيدا[9]، ٽب يهه دل پيا سيدا؛
انحد ناد گگن گڙ گرجا، ٽب رس ڪايا اميدا[10]؛

---

١. سمجهي ڪري. ٢. ناگري پرچارڻي سڀا پاران ڇپايل ڪتاب نثر ۾ اُن بدران مت لکيل آهي. ٣. پنج انڊريون جي راجا سمان بلوان آهن، اُهي اپاهج ۽ نرمل ٿيڻجي پيون. ٤. سنسار. ٥. اکين سان. ٦. ٻڌل. ٧. وشيه واسنا. ٨. لالچ، ترشنا، حرص. ٩. کيو. ١٠. امرت جو.

سکمن سن سرت محلن مين، آيا اجر عقيدا[1]؛
اشٽ ڪنول دل درگه مين، درشن پايا خود خديدا[2]؛
جئسي دوٽ دوڙ دڏي ماکن، بن مٿي پيڏ نه گهيدا[3]؛
ائسي ٽت مت ست ساڌن[4]، ٽب ٽک نشا پيبيا پيدا؛
نهين وهه جوگه گيان مڌرا ٽت[5]، يهه گٽ اور پديدا[6]؛
جو ڪوئي چينهه لينهه يهه مارگه، ڪارج هو گيا جيدا[7]؛
مرشد ست گگن گر لکيا، ٽن من ڪين اُسيدا[8]؛
عاشق يار اڏر لاکه پايا، هو گيا ديدم ديدا.

---

١. پورو وشواس.
٢. پنهنجي برهم جو.
٣. گيهه.
٤. اهڙي طرح مون صحيح ساڌن دواران.
٥. ان حالت جو.
٦. پوري گروءَ (ستگرو) جي ڪرپا سان مونکي انترڪ منڊل ۾ گروءَ جي نوري سروپ جو درشن ٿيو.
٧. اُن جو.
٨. پريمي پريتم (پرماتما) کي اندر ۾ ڏٺو ۽ پرتکش آمهون سامهون درشن ٿيو.

سنت دادو ديال جا

سنگرهه ڪبل ڪجهه شبد

منش جنم جو مقصد

١. پرماتما جي پراپتي

پرماتما جي پراپتي منش جنم ۾ ئي ممڪن آهي. منش جنم پائي اسين پرماتما جي سچي نام جي ڪشتيءَ ۾ چڙهي هن اٿاهه ڀؤساگر کي پار ڪري سگهون ٿا.

منش جامي کي پرماتما جو مندر، نرنارائڻي ديهه يا مڪتيءَ جو دروازو چيو ويو آهي. اهو ناياب خوشقسمت ۽ نهايت قيمتي موقعو بار بار نٿو ملي. انڪري جيڪو به منش جنم جو سمو وشيه واسنا يا سنسار جي ناسونت پدارٿن کي پائڻ ۾ گذري ٿو، اهو ته ائين ئي ضايع ٿي ويو. اهو ئي جيون سڦلو آهي جو پرماتما جي پريم ۽ ڀڳتيءَ ۾ گذري ٿو.

پرماتما جا پريمي ناياب ۽ قيمتي هيرن کي ڪٺو ڪن ٿا ۽ پرماتما جي ميلاپ جو سچو آنند ۽ سک حاصل ڪن ٿا. پر جاهل لوڪ وشيه واسنا جي ڪوڙي ۽ گندگيءَ کي ڪٺي ڪرڻ ۾ پنهنجو املهه وقت برباد ڪن ٿا ۽ آخر ۾ هٿ هڻي پڇتائيندا وڃن ٿا.

بار بار يهه تن نهين، نر نارائڻ ديهه؛
دادو بهر نه پائيي، جنم املڪ ييهه.

دک دريا سنسار هئه، سک ڪا ساگر رام؛
سک ساگر چل جائيي، دادو تج بيڪام.

(دادو) دريا يهه سنسار هئه، رام نام نج ناو؛
دادو ڍيل نه ڪيجيي، يهه اوسر يهه داو[1].

---

١. داءُ.

ڪڇ نہ کھاوئہ آپکون، سائين ڪون سيوئہ؛
دادو دوجا ڇاڙ سب، ناو نج ليوئہ.

(دادو) ائسي مهنگي مول ڪا، ايڪ سانس جي جاء؛
چؤدهہ لوڪ سمان سو، ڪاهي ريت ملاء.

(دادو) نربڪار نج ناولي، جيون دوهئہ اُپاء؛
دادو ڪرتم ڪال هئہ، تاڪي نڪٽ نہ جاء.

ييہ جگہ جيون سو ڀلا، جب لگہ هردي رام؛
رام بنا جي جيونا، سو دادو بي ڪام.

صاحب مليا تہ سب ملي، ڀيٽي ڀيٽا هوء؛
صاحب رهيا تہ سب رهي، نهين تہ ناهين ڪوء.

نهچل ڪا نهچل رهي، چنچل ڪا چل جاء؛
دادو چنچل ڇاڙ سب، نهچل سون ليو لاء.

ڪوٽ برس ڪيا جيوٽا، امر ڀيي ڪيا هوء؛
پريم ڀگت رس رام بن، ڪا دادو جيون سوء.

لوها ماٽي مل رهيا، دن دن ڪائي ڪاء؛
دادو پارس رام بن، ڪتهون گيا بلاء.

لوها پارس پرس ڪر، پلٽئہ اپٹا انگہ؛
دادو ڪنچن هئي رهي، اپٹي سائين سنگہ.

(دادو) هيرا پگہ سيون ٺيل ڪر، ڪنڪر ڪنئہ ڪر لين؛
ڀار برهم ڪو ڇاڙهہ ڪر، جيون سنئہ هٿ ڪين.

(دادو) سب ڪو ٻڻجئہ ڪار-ڪل[1] هيرا ڪوئي نہ ليئہ؛

---

١. سنسار ڪهڙي جو گراهڪ آهي.

هيرا ليگا جوهري، جو مانگي سو ديئہ.

دادو پڇتاوا رهيا، سڪي نہ ٺاهر لاء؛
ارٿ نہ آيا رام ڪي، يهہ تن يونهين جاء؛

کهتا سٽتا دن گيي، هئي ڪڇو نہ آوا؛
دادو هري ڪي ڀگت بن، پراٹي پڇتاوا.

(دادو) ڪر سائين ڪي چاڪري، يي هر ناو نہ ڇوڙ؛
جاٹا هئہ اُس ديس ڪو، پريت پييا سوُن جوڙ.

آپا پر سب دور ڪر، رام نام رس لاگہ؛
دادو اوسر جات هئہ، جاگہ سڪي تو جاگہ.

ائسا جنم امولڪ ڀائي، جا مين آئہ ملي رام رائي؛
جا مين پراٹ پريم رس پيوئہ، سدا سهاگہ سيج سکہ جيوء؛
آتم آء رام سوُن رائي، اڪل امر تن پاوء ٺائي؛
پرگٽ پرسن درسن پاوء، پرم پرش مل مانهہ سماوء؛
ائسا جنم نهين نر آوي، سو ڪيون دادو رتن گنواوء.

من ري بهر نہ ائسي هوئي.
ڀيڇي ڦر پڇتاويگا ري، نيند ڀري جن سوئي؛
آگم سارئہ سنچ ڪريلي[1] تئہ سکہ هووي توهي؛
پريت ڪري پوُ پائيبي، چرٹون راکي موهي؛
سنسار ساگر بشم اَت ڀاري، جن راکي من موهہ؛
دادو ري جن رام نام سون، ڪسمل[2] ديهي توء.
بار بار تن نهين باوري، ڪاهي ڪؤ باد[3] گنواوئہ ري؛
بنست بار ڪڇوُ نهہ لاگي، بهر ڪهان ڪئہ پاوئہ ري؛

---

١. ڪٺو ڪر. ٢. پاپ - ميل. ٣. ٻهر ڪرڻ.

ٽيري ڀاڳ بڙي ڀاوڙ ڪينها ڪيون ڪر چترُ بناوءِ ري؛
سو ٽون ليکھ بشيھ مين ڌاري، ڪنچل چار ملاوءِ ري؛
ٽون مت جاڻھ بھر پائيي، اب ڪي جن ڍهڪاوءِ ري؛
ٽين لوڪ ڪي پونجي ٽيري، بنج بيگي سو آوءِ ري؛
جب لڳ گهٽ مين سانس باس هئه،
ٽب لڳ ڪاهي نه ڌاوءِ ري؛
دادو ٽن ڌر ناو نه لينها، سو پراٽي پڇتاوءِ ري.

۱. دير نه ڪر

هن ڪنهنگر ۾ چنچل منش جنم جو انت تيز رفتار سان وهندو ايندو رهي ٿو. اسان کي وقت ضايع ڪرڻ بنا پرماتما جي شرڻ وٺڻ کپي. منش جامي ۾ اسين جيڪڏهن پنهنجو پرم مقصد حاصل ڪري سگهون ٿا پر مرڻ کانپوءِ بلڪل نه.

دادو يهه گهٽ ڪاچا، جل ڀريا، بنست ناهين بار[1]؛
يهه گهٽ ڦوٽا، جل گيا، سمجهت ناهين گنوار.

ڦوٽي ڪايا جاجري[2]، نو ٺاهر ڪاٽي[3]؛
ٽا مين دادو ڪيون رهئه، جيو سريڪا پاٽي.

باو[4] ڀري اِس ڪال ڪا، جوُنا گرب گمان؛
دادو بنسھ ديکتا، ٽسڪا ڪيا اِيمان.

يهه بن هريا ديکه ڪر، ڦوليو ڦرھ گنوار؛
دادو يهه من مرغلا[5]، ڪال اهيڙي[6] لار.

۱. دير. ۲. ڪمزوري. ۳. سوراخ، هن ٻوڙڪ شرير کي نون دوارن جو مڪان سڏيو ويو آهي جاڪاڻ ته هن ۾ نون دروازن جا سوراخ آهن- ۲ اکيون، ۲ ڪن، ۲ ناسون، ۱ وات ۽ ۲ هيٺان مل-موتر جا سوراخ. ۴. هوا. ۵. هرڻ. ۶. شڪاري.

دادو ڪايا ڪاروي[1]، ديکت هي چل جاءِ؛
جب لڳ سانس سرير ۾، رام نام ليڪھ لاءِ.

بيگ بٽائو پنٽ سر، اب بلنب نه ڪيجئه؛
دادو بڻتا ڪيا ڪرئه، رام جپ ليجئه.

سنجهيا چلئه اُٽاولا، بٽائو بنڪنڊ مانهه؛
برياں[2] ناهين ڍيل ڪي، دادو بيگ گهر جانهه.

پوٽ پتا ٿي ڀچنيا، پول پريا ڪس ٽور؛
مرئه نهين اُرڦات ڪر، دادو بڙا ڪٺور.

دادو اوسر چل گيا، برياں گئي بهاءِ[3]؛
ڪر چٽڪي ڪنھ پائيي، جنم امولڪ جاءِ.

دادو ڪال همارا ڪر گهي، دن دن کينچت جاءِ؛
اجهوُن جيو جاگي نهين، سوُوت گئي بهاءِ.

دادو ديکت هي پيا، سيام برڻ ٽئه سيت؛
ٽن من جوبن سب گيا، اجهوُن نه هر سيون هيت.

(دادو) جيوت چوٽئه ديهه گڻ[4]، جيوت مکتا هوءِ؛
جيوت ڪاٽئه ڪرم سب، مڪت ڪهاوي سوءِ.

(دادو) جيوت هي دوُٽر[5] ٽرئه، جيوت لنگهئه پار؛
جيوت پايا جگت گر، دادو گيان بچار.

۱. سراءِ، جتي ڪافلو ترسي ٿو.
۲. وقت.
۳. وقت گذري ويو.
۴. ٽن گڻن وارو شرير.
۵. اهو ڀوساگر جنهن کي پار ڪرڻ ڪٺن هجي.

جيوت ميلا نا پيا، جيوت پرس نہ هوءِ؛
جيوت جڳپت نا ملي، دادو بوڙهي سوءِ.

دادو ڇُوٽڻ جيوتان، موئا ڇُوٽڻ نانھہ؛
موئا پيڇي ڇُوٽيي، تو سب آيي اُس مانھہ[1].

موئان پيڇي بئڪنٺ باسا، موئا سرگ پٺاوءِ؛
موئان پيڇي مڪت بتاوءِ، دادو جگ بؤراوءِ[2].

بٺائون ري چلنا آج ڪ ڪالھہ،
سمجھہ نہ ديکھہ ڪھا سکھ سووگہ، ري من رام سنڀال؛
جئسي ترور برڇ بسيرا، پنکي بئٺي آءِ؛
ائسي يھہ سب هاٽ پسارا، آپ آپ ڪر جاءِ؛
ڪوءِ نھہ تيرا سڄن سنگاتي، جن[3] کووءِ من مُول؛
يھہ سنسار ديکھہ جن ڀُولھہ، سب هي سيبل ڦُول[4]؛
تن نھہ تيرا دن نھہ تيرا، ڪھا رهيو اِنھہ لاگہ؛
دادو هر بن ڪيون سکھ سووي، ڪاهي نہ ديکي جاگہ.

---

1. جيڪڏهن موت کانپوءِ مڪتي ملندي هجي ها تہ سڀ مڪت ٿي وڃن ها ڇاڪاڻ تہ موت سڀني لاءِ اچي ٿو.
2. اهڙيون ڳالهيون ڪرڻ وارا سنسار کي بيوقوف بڻائين ٿا.
3. ن. 4. طوطو سيمل وڻ جي موهيندڙ گُلن کي ڏسي اِها آس لڳائي اُن تي ويهي رهي ٿو تہ هن سندر گل ۾ ڏاڍو سوادي ڦل لڳندو، پر جڏهن ڦل لڳي ٿو ۽ طوطو اُن کي چکڻ لاءِ پنهنجي چهنب اُن ۾ هڻي ٿو تہ اُن ڦل جي پيٽ مان سموري ڪپهہ اُڏامي ٻاهر هلي وڃي ٿي ۽ طوطي کي ڪجهہ بہ هٿ ڪين نٿو پوي. جيڪڏهن طوطو ڪچي ڦل ۾ چهنب هڻي ٿو تہ ڪپهہ جا ذرا هن جي چهنب ۾ بلڪل بري طرح اٽڪي پون ٿا ۽ طوطي کي ڪافي ڪشٽ ٿئي ٿو.

جب گوبند بسر جن جاءِ، جنم سڦل ڪريبي لئہ لاءِ؛
هري سمرن سيون هيت لڳاءِ، ڀڄن پريم جس گوبند گاءِ؛
منشا ديهہ مڪت ڪا دوارا، رام سمرن جگ سرجٺارا؛
جب لگہ بشم بيياڌ نھہ آئي،
جب لگہ ڪال ڪايا نھہ ڪائي،
جب لگہ سبد پلٽ نھہ جائي، تب لگہ سيوا ڪر رام رائي؛
اوسر رام ڪھس نھہ لوئي، جنم گيا تب ڪھہ نہ ڪوئي؛
جب لگہ جيوي تب لگہ سوئي، پيڇي ڦر پڇتاوا هوئي؛
سائين سيوا سيوگ لاگي، سوئي پاوي جي ڪوءِ جاگي؛
گرمکھ تمر ڀرم سب ڀاگي، بهر نہ اُلٽي مارگ لاگي؛
ائسا اوسر بهر نہ تيرا، ديکھہ بچار سمجھہ جيہ ميرا؛
دادو هار جيت جگ آيا، بهت ڀانت ڪھہ سمجھايا.

٣. مايا-جال

مايا اسان کي انڌو ڪري ڇڏيو آهي جنهن ڪري اسين ڪال ۽ ديال جي فرق کي ڏسي سگهڻ ۾ اسمرٿ آهيون. اُن انڌڪار ميہ اوستا ۾ اسين ٻاهرين رمڻيڪ ۽ من موهيندڙ سنسار جون زهريليون شيون جهڙوڪ ڪنڪ ۽ ڪامڻيءَ جي پٺيان ڊوڙندا رهون ٿا ۽ آخر ۾ اُن اوڙاهہ ۾ مري مُٺجي وڃون ٿا.

مايا سان لپٽيل ۽ اهنڪار جي بندڙي ۾ ٻڌل آتما کي پنهنجي دائما جاڳرت پرماتما سان هڪ ٿي سگهڻ تي سمجهي جي بيهي آهي بہ پريتم سان هن جو ميلاپ نٿو ٿئي. اِنڪري سنت آتما کي سڄاڳ ڪن ٿا ۽ کيس چتائين ٿا تہ هوءِ هن منش چولي جي تمام ٿورن پلن کي برباد نہ ڪري، پر پنهنجي پريتم کي رجهائي هن جي امر پريم کي پائڻ جي لائق بڻجي.

(دادو) مايا ڦوڙهه نهن دوءِ، رام نه سوجهي ڪال؛
ساڌ پڪاري مير[1] چڙهه، ديکه آگني کي جهال.

دادو امرت روپي آپ هه، اور سڀي بش جهال؛
راکڻ هارا رام هه، دادو دوجا ڪال.

باجي ڇهر[2] رچاءِ ڪر، رهيا اپرڇن[3] هوءِ؛
مايا پٽ پڙدا ديا، تاتهه لکهه نه ڪوءِ.

دادو سائين ست هه، دوجا ڀرم بڪار؛
ناتو نرنجن نرملا، دوجا گهور انڌار.

ست بت مانگي باوري، صاحب سي نه ميل[4]؛
دادو وي نر ڦل گئي، جنسي ناگر بيل[5].

آئي روجي جيوُن گئي، صاحب ڪا ديدار؛
گهلا لوگون ڪارٽي، ديکهه نهين گنوار[6].

دادو ٻُوڙهه رهيا ري باپ ري، مايا گرهه کي ڪُوپ؛
موهيا ڪنڪ اروُ ڪامني، نانا وڌ کي روُپ.

(دادو) ڪام ڪٺن گهٽ چور هه، گهر ڦوڙهه دن رات؛
سووت ساهه نه جاڳئي، ٽٽ بست لي جات.

---

١. پهاڙ، گيان جي چوٽي. ٢. عجيب. ٣. ڳجهو. ٤. الڳ ڪري ڇڏي. ٥. پان جي ول جنهن ۾ ڪڏهن به ڦل نه لڳندو آهي. ٦. (مانش) شرير ۾ اچي موقعو هو ته سچي مالڪ جي ڀڳتي ڪري هن جو ديدار ڪري ها پر مورک سنسار ۾ ڪٺنين خاطر هن املهه موقعي کي اهڙي طرح وڃائي ڇڏيو جهڙي طرح ڪو مورک اڳيان رکيل ڪاڌي کي نه کائي.

جيون گهن لاگهه ڪاٺ ڪو، لوهي لاگهه ڪاٽ[1]؛
ڪام ڪييا گهٽ جاجرا[2]، دادو بارهه باٽ.

ڪال ڪنڪ اور ڪامني[3]، پرهر ان ڪا سنگهه؛
دادو سب جگ جل موئا، جيون ديپڪ جوت پتنگ.

دادو من مرتڪ پيا، اندري اپڻي هاٿ؛
تؤ ڀي ڪدي نه ڪيجيي، ڪنڪ ڪامني ساٿ.

مايا سانپڻ سب ڊسهه، ڪنڪ ڪامڻي هوءِ؛
برهما بسنوُ مهيس لون، دادو بچهه نه ڪوءِ.

ناري پرش ڪوُن لي مُئي، پرشا ناري ساٿ؛
دادو ڏنيون پچ موئي، ڪڇوُ نه آيا هاٿ.

ناري پيوهه پرش ڪوُن، پرش ناري ڪوُن ڪاءِ؛
دادو گر کي گيان بن، ڏنيون گئي بلاءِ.

خالق جاڳي جيرا سووءِ، ڪيوُن ڪر ميلا هووءِ؛
سيج ايڪ نهين ميلا، تا تهه پريم نه کيلا؛
سائين سنگهه نه پاوا، سووت جنم گنوايا؛
غافل نيند نه ڪيجهه، آو گهٽ تن چيجهه،
دادو جيو اياڻا، جهوٺي ڀرم ڀلانا.

جات ڪٽ مد ڪهه مانهه ري.
تن ڌن جوبن ديکهه گربانهه، مايا راتهه ري.
اپنو هين روپ نهن پر ديکهه، ڪاهن ڪهه سنگهه پاوءِ ري.
بارنبار بشيهه رت مانهه، مر بهه چيت نه آوءِ ري.

---

١. ڪٽ. ٢. نربل، ڪمزور. ٣. ڪامني جو مطلب آهي مرد يا استريءَ جي ڪام واسنا.

مَنُ بڙ آڳي اور نہ آوئہ، ڪرت ڪيت ايمانا ري.
ميري ميري ڪر ڪر ڀوليو، مايا موھہ ڀلانا ري.
مَنُ مَنُ ڪرت جنم سڀ کويو، ڪال سرھاني آيو ري.
دادو ديکہ موڙھہ نر پراڻي، ھر بن جنم گمايو ري.

سجني رجني[1] گھٽتي جاءِ،
پل پل ڇيجئہ آوڌ دن آوئہ، اپنئہ لال مناءِ.
اَت گت نيند ڪھان سکہ سوءِ، يھہ اوسر چل جاءِ،
يھہ تن بڇرءِ بھر ڪنھہ پاوءِ، پيڇي ھي پڇتاءِ.
پراڻ پت جاڳي سندر ڪيون سوءِ، اٺ آتر گھہ پانئہ،
ڪومل بچن ڪروڻا ڪر آگئہ، نکہ سکہ رُھہ لپٽاءِ.
سکي سھاڳ سيج سکہ پاوئہ، پريتم پريم بڙھاءِ،
دادو ڀاڳ بڙي ڀو پاوئہ، سکل سروم ڏ راهِ.

۴. جاڳڻ جي مھما

ھن ناسونت ۽ فاني سنسار ۾ صرف سڄاڳ منش ئي برباد ٿيڻ کان بچي سگھي ٿو ۽ منش جيون جي مقصد کي پورو ڪري سگھي ٿو.

دادو اچيت نہ ھوئيي، چيتن سنئہ چت لاءِ،
منوا سوتا نيند ڀر، سائين سنگہ جگاءِ.

جاگت ڪنئہ ڪدي نہ موسئہ[2] ڪوئي،
جاگت جان جتن ڪر راکئہ، چور نہ لاگو ھوئي.
سووت ساھہ بست نہ پاوئہ، چور موسئہ گھر گھيرا.
آس پاس پھرو ڪوئو ناھين، بستئہ ڪينھہ نبيرا.

---

۱. پرماتما سان ميلاپ ڪرڻ وارو سمو يعني منش جيون.
۲. چوري ڪرڻ.

پيڇئہ کہ ڪيا جاڳي ھوئي، بستو ھاٿ تي جائي
بيتي رئن بھر نہ آوئہ، تب ڪيا ڪرھئہ پائي.
پھلي ھي پھري جي جاڳئہ، بست ڪڇو نہ ڇيجئہ.
دادو جگت جان ڪر ائسي، ڪرنا ھئہ سو ڪيجئہ.

جيرا چيت ري جن جاري،
ھيجئہ[1] ھر سنئہ پريت نہ ڪينھي، جنم امولڪ ھاري.
بير بير سمجھايئہ ري جيرا، اچيت نہ ھوءِ گنواري.
يھہ تن ھئہ ڪاگد ڪي گڙيا، ڪڇو ايڪ چيت بچاري.
تل تل تجکو ھاڻ ھوت ھئہ، جي پل رام بساري.
پئہ پياري دادو ڪي جيئہ مين، کہ ڪئسي ڪرباري.

ڪيچ چيت ري کہ ڪيا آيا[2]،
اِن مين بئنا قول ڪر، تئن دئي مايا.
تون جن جانئہ تن تن ميرا، مورکہ ديکہ ڀلايا.
آج ڪال چل جاوي ديھي، ائسي سندر ڪايا.
رام نام نج ليجيي، مئن کہ سمجھايا.
دادو ھر ڪي سيوا ڪيجئہ، سندر ساج ملايا.

---

۱. پريم سان. ۲. ماتا جي گرڀ ۾ جڏھن منش اونڌو منھن ڪري سخت پيڙا سھندو رھي ٿو تہ پنھنجي رکشا لاءِ پرماتما کي عاجز ٿي پڪاري ٿو ۽ واعدو ڪري ٿو تہ ھن دنيا جي منھنجي رکشا تي رھي تہ جنم وٺڻ کان پوءِ مان مالڪ کي ڪڏھن بہ نہ وساريندس ۽ مايا ۾ ڪو نہ ڦاسندس. دياﻟو پرماتما ھنجي ھر طرح سنڀال ڪري ٿو پر منش جنم وٺڻ کان پوءِ منش مايا جو شڪار ٿئي، ڏيري ڏيري اُن ڪيل قول کي وساري ٿو وڃي.

۵. ستگروءَ بنا زندگي بيڪار آهي

جيڪڏهن زندگيءَ ۾ پورو گرو نه مليو جيڪو ٽُٽل تار کي جوڙي سگهي (پرماتما کان وڇڙيل آتما کي وري پرماتما سان ملائي سگهي) ۽ سنسار ساگر مان پار اُڪاري سگهي يا جيڪڏهن پرڀوءَ کي پرسن ڪرڻ لاءِ زندگيءَ ۾ ڪارڻ نه ڪيا ويا ته منش جنم اِئين ئي وئرٿ هليو ويو. پرماتما کي ڇڏي سنساري سکن پٺيان ڊوڙڻ اِئين آهي جيئن اَملهه هيري کي اُڇلائي موٽ ۾ خسيس سپيءَ کي وٺڻ.

مختصر طور اِئين چئجي ته گروءَ جي ذريعي پرميشور کي پائڻ بنا منش جيون بيڪار آهي.

ڦُوٽا ڦير سوار ڪر، لي پهنچاوي اور[1]؛
ائسا ڪوئي نا ملي، دادو گئي بهور[2].

يهه تن پيرا[3] پوجلا، ڪيون ڪر لنگهئه تير؛
ڪيوٽ بن ڪئيسئه تري، دادو گهر گنڀير.

سو ڪڇ هم ني نا پيا، جا پر ريجهئه رام؛
دادو اِس سنسار مين، هم آئي بيڪام.

ڪيا منهن لي هنس بوليئي، دادو ديجئه روءِ؛
جنم امولڪ آپڻا، چلي اڪارٿ کوءِ.

جا ڪارڻ جگ جيجئي[4]، سو پد هردي نانهه؛
دادو هر کي ڀگت بن، ڌرگ جيون ڪل نانهه.

ڪيا من ڪا پاو ٽان، ميتي آگيا ڪار؛
ڪيا لي مک دکلائيي، دادو اُس پرٽار[5].

۱. ڪناري. ۲. سوير. ۳. ٻيڙي. ۴. جيئڻ لائق. ۵. سوامي.

اِندري سوارٿ سب ڪيا، من مانگي سو دينهه؛
جا ڪارڻ جگ سوجيا، سو دادو ڪڇو نه ڪينهه.

ڪييا ٽا اِس ڪام ڪنئه، سيوا ڪارڻ ساج،
دادو ڀولا بندگي، سرئيا نه ايڪئه ڪاج.

من مورکا ٽئه يون هي جنم گنوايو؛
سائين ڪيري سيوا نه ڪينهي، اِهه ڪل ڪاهي ڪون آيو.
جن باٽن ٽيري ڇوٽڪ ناهين، سوئي من ٽيري ڀايو؛
ڪامي هُوي بشيا سنگه لاگيو، روم روم لپٽايو.
ڪڇ اِڪ چيٽ وچاري ديکو، ڪهان پاپ جيه لايو؛
دادو داس ڀجن ڪر ليجئه، سپني جگه ڊهڪايو.

رام بساريو ري جگ ناٿ،
هيرا هاريو ديکٽهي ري، ڪوڙي ڪينهي هاٿ.
ڪاچ هٽا ڪنچن ڪر جاني، ڀوليو ري برهم پاس؛
ساچي سنگه پل پرچا ناهين، ڪر ڪاچي ڪي آس.
بِش ٽاڪو اَمرت ڪر جانئه، سو سنگ نه آوءِ ساٿ؛
سيبل ڪي ڦُولن پر ڦُوليو[1]، چُوڪيو اَب ڪي گهاٽ.
هر بيج ري من سهج پڇاني، يهه سن ساچي باٽ؛
دادو ري اِب ٽئه ڪر ليجئه، آو گهٽي دن جاٽ.

۱. سيبل جي ڦول ني ڌسو فٽ نوٽ صفحو ۳۲.

پرماتما اسانجي اندر آهي

١. پنڊ جي اندر برهمانڊ

جهڙيءَ طرح کير ۾ مکڻ آهي، ترن ۾ تيل آهي، گل ۾ سڳنڌ آهي، ڪاٺ ۾ اگني آهي ۽ آرسيءَ ۾ پاڇو آهي، ساڳيءَ طرح منش جي اندر مالڪ آهي. اُن اُپائڻهار، منش کي پنهنجي مندر جي روپ ۾ بڻائي اُن جي هردي[1] ۾ پنهنجو نواس اِستان بڻائي رکيو آهي.

پرماتما جي ساري سرشٽي، جنهن ۾ لا بيان، عجيب ۽ بيشمار منڊل آهن، اهي سڀ منش جي اندر آهن. ستگروءَ جي ڪرپا ۽ رهنمائيءَ دواران منش اُنهن سڀني منڊلن کي پنهنجي اندر پسي سگهي ٿو ۽ هن کي اُن راز جو پتو پئجي سگهي ٿو ته ڪهڙيءَ طرح برهمانڊ پنڊ ۾ سمايل آهي.

(سوال –) جن هم سرجي[2] سو ڪهان، ستگر ديهه دکاءِ؛
(جواب –) دادو دل ارواح[3] کا، ڪنهه مالک ليئه[4] لاءِ.

مجهه ئي مين ميرا ڌڻي، پڙدا کول دکاءِ؛
آتم سون پرآتما[5]، پرگٽ آڻ ملاءِ.

---

١. سنتن جي ڀاشا ۾ هردي بنهي اکين جي وچ واري مرڪز جو نالو آهي جنهن کي شو نيتر يا ٽيسرا تل به چون ٿا.

٢. پيدا ڪيو.

٣. ارواح عربي لفظ روح جو جمع آهي، جنهن جي معنيٰ آهي جيو آتما. عالم ارواح برهمانڊ کي چون ٿا.

٤. پرلت.

٥. پرماتما.

مانسرور مانهه جل، پياسا پيوءِ آءِ؛
دادو دوس نه ديجيي، گهر گهر ڪهڻ نه جاءِ[1].

(دادو) ڪايا انتر پائيا، نرنتر نرڌار؛
سهجهي آپ لکائيا، ايسا سمرٿ سار.

دادو تهُو پِوَ پائيي، ڪر سائين ڪي سيوَ؛
ڪايا مانهه لکائيسي، گهٽ هي ڀيتر ديوَ.

آتم آسڻ رام ڪا، تهان بسئه ڀڳوان؛
دادو دونيون پرسپر، هر آتم ڪا ٿان.

جيون درپن مين مکه ديکيي، پاني ۾ پرتيبنب؛
ايسي آتم رام هئه، دادو سب هي سنگ.

جيئين[2] تيل تلن مين، جيئين گنڌ ڦلن؛
جيئين ماکن شير مين، ايئين[3] رب[4] روحن[5].

ايئين[6] رب روحن مين، جيئين روح رڳن[7]؛
جيئين جيرئه[8] سور مين، ٺنڊو چنڊر بسن[9].

---

١. ٻاهرين طرح شش جو اهو فرض آهي ته هو نماڻو ۽ عاجز بڻجي ستگروءَ کان نام جي بخشش گهري ۽ شرن وٺي. ستگرو نام جي اَملهه دولت جو ڀنڊارو ٿو وڃائي جيتوڻيڪ حقيقت اِها آهي ته خود گرو ئي شش کي پاڻ ڏانهن ڪشيندو ٿو ۽ هنکي نيڪ راهه ۾ هلڻ جو اُتساهه بخشي ٿو. ٢. جهڙيءَ طرح. ٣. اهڙيءَ طرح. ٤. مالڪ. ٥. آتمائن ۾. ٦. هن ساکيءَ ۾ دادو صاحب اڪبر بادشاهه کي هن سوال جو جواب ڏنو ٿا ته ڪهڙيءَ طرح پرماتما آتما جي اندر نواس ڪري ٿو. ٧. رڳن ۾. ٨. پرڪاش. ٩. رهي ٿو.

(دادو) جن يهه دل مندر ڪيا، دل مندر مين سوءِ؛
دل مانهه دلدار هئه، اور نه دوجا ڪوءِ.

ميت تمهارا تمهه ڪنئه، تمهي ليهه پڇاڻ؛
دادو دور نه ديکيي، پرتيڪش جيون جاڻ.

(دادو) سب گهٽ مين گوبند هئه، سنگهه رهئه هر پاس؛
ڪستوري مرگ مين بسئه، سونگهت ڏولي گهاس.

(دادو) جيو نه جاڻي رام ڪنئه، رام جيو ڪي پاس؛
گر ڪي شبدئه بهرا، تاتي ڦرئه اُداس.

(دادو) جا ڪارڻ جڳه ڍونڍيا، سو تئه گهٽ هي مانهه؛
مئن تي پڙدا ڀرم ڪا، تاتي جاڻت نانهه.

(دادو) سب گهٽ مانهه رم رهيا، برلا بوجهئه ڪوءِ؛
سوئي بوجهي رام ڪنئه، جي رام سنيهي هوءِ.

آپ آپڻ مين کوجئه ري پائي، وستو اگوچر گرو لکائي؛
جيون مهي بلويي ماکن آوئه، تيون منٿيان تي تت پاوءِ؛
ڪاٺ هتاسن[1] رهيا سمائي، تيون من مانهه نرنجن رائي؛
جيون اوني[2] مين نير سمانا، تيون من مانهه ساچ سيانا؛
جيون درپن ڪي نهين لاڳئه ڪائي،
تيون مورت مانهه نرکه لکائي؛
سهجئه من منٿيان تي تت پايا، دادو اُن تئه آپ لکايا.

ساچا ستگر رام ملاوي، سڀ ڪڇ ڪايا مانهه ڏکاوي؛
ڪايا مانهه سرجنهار، ڪايا مانهه اونڪار[3]؛

١. باهه. ٢. پرٿوي. ٣. سنت مت جي انوسار 'اوم يا اونڪار' مان ڀيو پد يعني ترڪٽيءَ جي هلائيندڙ برهم جو گيان ٿئي ٿو.

ڪايا مانهه هئه آڪاس، ڪايا مانهه ڌرتي پاس؛
ڪايا مانهه پوَن پرڪاس، ڪايا مانهه نير نواس؛
ڪايا مانهه سسهر[1] سوُر، ڪايا مانهه باجئه توُر؛
ڪايا مانهه تينيون ديو[2]، ڪايا مانهه الکه اڀيو؛
ڪايا مانهه چاريون ويد، ڪايا مانهه پايا ڀيد؛
ڪايا مانهه چاريون کاڻي[3]، ڪايا مانهه چاريون باڻي[4].
ڪايا مانهه اُپجئه آءِ، ڪايا مانهه مر مر جاءِ؛
ڪايا مانهه جامئه مرئه، ڪايا مانهه چوراسي ڦرءِ؛
ڪايا مانهه لي اوتار، ڪايا مانهه بارمبار؛

١. چندرما. ٢. برهما، وشنو ۽ مهيش. ٣. چئن قسمن جون جوٽيون ٿينديون آهن: (١) جرايج – سنهڙي کل ۾ وڙهيل جنم وٺندڙ جيو جهڙوڪ منش يا پشون. (٢) انڊج – انڊي مان پيدا ٿيندڙ جيو جهڙوڪ پکي. (٣) سوهدج – پگهر يا گرمي مان پيدا ٿيندڙ جيو جهڙوڪ مڇر وغيره ۽ (٤) اُدڀج – زمين مان ڦٽي نڪرندڙ جيو جهڙوڪ وڻ ٽڻ. ٤. لکڻ، پڙهڻ يا ڳالهائڻ ۾ ڪم ايندڙ (ورڻاتمڪ) شبد جا چار قسم چيا ويا آهن: (١) ويکري – جو زبان سان اُچاري سگهجي. (٢) مڌيما – جو من دواران ڪنٺ چڪر سان اُچاريو آهي. (٣) پشينتي – جو من دواران سوکم هردي چڪر تي اُچاريو آهي ۽ (٤) پرا – جنهن کي يوگي جن سوکم روپ ۾ نابي چڪر ۾ هلور اٿاري اُٿپن ڪندا آهن.

ڌنياتمڪ نام جنهن جي مهما سنت مهاتمائون ڪن ٿا ۽ جيڪو لکڻ پڙهڻ ۾ نٿو اچي، اُهو مٿي ذڪر ڪيل چئني قسمن جي ورڻاتمڪ شبد کان نيارو آهي. اهو صرف پوري گروءَ جي دکشا دواران ۽ هن جي پڌائل اڀياس جي ساڌن ڪرڻ سان انڀو ڪجي ٿو.

کايا ماﻧﻬ رات ڏن، اُڏءِ اَست اِڪتار؛
کايا ماﻧﻬ پرم گر، ڪيبيا ايڪنڪار.

کايا ماﻧﻬ لوڪ سب، دادو ڏيئي ڏکاءِ؛
منسا باچا ڪرمنا، گر بن لکيا نه جاءِ.

کايا نگر نڌان ھئه، ماﻧﻬ ڪؤٽگه ھوءِ؛
دادو ستگر سنگه لي، ڀؤل پڙئه جن ڪوءِ.

کايا منھ ڪرتار ھئه، سو نت جاڻئه ناﻧﻬ؛
دادو گرمکه پائيبي، سب ڪڇ کايا ماﻧﻬ.

کايا ماﻧﻬ باس ڪر، رھئه نرنتر ڇاءِ؛
دادو پايا آد گھر، ستگر ڏيا ڏکاءِ.

کايا ماﻧﻬ پريت ڪر، کايا ماﻧﻬ سنيھ؛
کايا ماﻧﻬ پريم رس، دادو گورمکه ييھ.

کايا ماﻧﻬ ڪسل ھئه، سو ھم ڏيکه آءِ؛
دادو گورمکه پائيي، ساڌ ڪنھئه سمجھاءِ.

کايا اگم اگاڌ ھئه، ماﻧﻬ ٽور بجاءِ؛
دادو پرگٽ پئو مليا، گورمکه رھي سماءِ.

٢. انترمکي پوڄا

انترمکي پوڄا ئي سچي پوڄا آھي. پرماتما کي پرگھٽ ڪرڻ لاءِ اھو ئي صرف سچو ۽ صحيح ساڌن آھي. اندر ئين سروور ۾ اِشنان ڪرڻ سان ئي من جي ميل لھي ٿي. ٻيا سڀ ٻاھرمکي ساڌن فضول آھن.

ابناسي اپرنپرا، وار پار نھ ڇيو[1]؛
سو ٽؤن دادو ڏيکه لي[2]، اُر انتر ڪر سيو.

دادو پيٽر پئس ڪر، گھٽ ڪي جڙئه ڪپاٽ؛
سائين ڪي سيوا ڪرئه، دادو اوگٽ گھاٽ.

آتم ماﻧﻬ رام ھئه، پوڄا تاڪي ھوءِ؛
سيوا بندن آرتي، ساڌ ڪرنئه سب ڪوءِ.

(دادو) ماﻧﻬئه ڪيجي آرتي، ماﻧﻬئه پوڄا ھوءِ؛
ماﻧﻬئه ستگر سيويي، بوجھي برلا ڪوءِ.

(دادو) کايا انتر پائيا، انحد بين بجاءِ؛
سھجي آپ لکائيا، سن منڊل مين جاءِ.

(دادو) کوج ٽھان پئه پائيبي، سبد اُپنئه[1] پاس؛
ٽھان ايڪ ايڪانت ھئه، ٽھاس جوت پرڪاس.

دادو اُلٽ اپوٺا[3] آپ مين، انتر سوڌ سجاڻ؛
سو ڍگه ٽيري باوري، ٽج باھر کي باڻ[5].

سرت اپوٺي ڦير ڪر، آتم ماﻧﻬئه آڻ؛
لاگ رھئه گرديو سنئه، دادو سوئي سياڻ.

جنھ آتم ٽنھ رام ھئه، سڪل رھيا ڀرپور؛
انترگت ليئه لاءِ رھ، دادو سيوگ سؤر.

---

١. اَنت. ٢. سنتن جي ڀاشا ۾ اُر يا ھردو ٻنھي ڀرن جي وچ واري مرڪز کي چوندا آھن. اُن کي ئي ٽيسرا تل يا شو نيتر چئبو آھي. ٣. پيدا ٿئي ٿو. ۴. ڀنيان. ۵. سڀاءُ يا عادت.

(دادو) انترگت ليئه لاءِ رهه، سدا سرت سنگه گاءِ؛
يهه من ناچي مگن هوءِ، ٻاوئه تال بجاءِ.

(دادو) گاوئه سرت سنگه، ٻاڻي ٻاجه تال؛
يهه من ناچي پريم سنگه، آگئه ديِن ديال.

سرير سروور رام جل، مانهه سنجم سار؛
دادو سهجه سب گئي، من کي ميل بکار.

(دادو) تس سرور کي تير، جپ تپ سنجم کيجيي؛
تنهه سنمک سرجنهار، پريم پلاوئه پيجيي.

(دادو) تس سرور کي تير، سنگي[1] سبهه سهاوڻي؛
تنهه بن کر باجه بين، جيبيا هيٺي[2] گاوڻي.

(دادو) رام نامر جلم کرتوا، اسنانم سدا جت[3]؛
تن من آتم نرملم، پنچ ڀوپا پنگت[4].

ٻوجٺهاري پاس هئه، ديهي مانهه ديو؛
دادو تاکو ڇاڙهه کر، باهر مانڍي سيو.

(دادو) تيج کنول دل نور کا، تهان رام رحمان[5]؛
تنهه کر سيوا بندگي، جي توُن چتر سيان.

(دادو) يهه مسيت[6] يهه ديهرا[7]، ستگر ديا دکاءِ؛
ڀيتر سيوا بندگي، باهر کاهي جاءِ.

---

١. هنس ۽ پرمي آتمائون. ٢. زبان کانسواءِ. ٣. ناگري پرچارڻي سڀا جي پستڪ ۾ لکڻ انوسار مت آهي. ٤. پنج روپ اپنگت آرتات پنج ئي اندرين جي راڄا سمان پلوان آهن، اپنگ يا ڪمزور ٿي پيون. ٥. دئال. ٦. مسجد. ٧. مندر.

ڀائي ري گهر هي مين گهر پايا[1]؛
سهج سماءِ رهيو تا مانهين، ستگر کوج بتايا؛
تا گهر کاج سبهه ڦر آيا، آپئه آپ لکايا؛
کول کپاٽ محل کي دينهي، ٿر استان دکايا؛
ڀئه اوُ ڀيد ڀرم سب ڀاڳا، ساچ سوئي من لايا؛
پينڊ پري جهان جوُ جاوئه، تا مين سهج سمايا.

نهچل سدا چلئه نهين کبهوُ، ديکيا سب مين سوئي؛
تاهي سيوُن ميرا من لاڳا، اوُر نه دوُجا کوئي؛
آد انت سوئي گهر پايا، اِب من انت نه جائي؛
دادو ايک رنگئه رنگ لاڳا، تا مين رهيا سمائي.

٣. اندرين صفائي (شڌيءَ) کان سواءِ مالڪ جو ملاپ ناممڪن آهي

صحيح انترمکي اڀياس ذريعي اندرين صفائي ڪرڻ بنا، ڪير ٻه اندر پرويش نه ڪري سگهندو ۽ اُن آنترڪ ستيه جو درشن نه پائي سگهندو، جو ساري گيان، شانتي ۽ آنند جو ڀنڊار آهي. اُن اندروني آنند ملڻ کان پوءِ منش کي ڇوڏاري آنند ئي آنند جو احساس رهي ٿو پر اُن بنا کهڙي ٻه ٻاري ساڌن ۽ جڳتيءَ دوارا پنهنجي پاڻ کي سکي بڻائڻ ممڪن ناهي. اهڙي طرح ڏک سک، امرت ۽ زهر جو جهڙو ٻه اسان جي اندر آهي پر اگياني منش اُن کي ميڇڻ ۽ ڏسڻ لاءِ منتظر نه ٿيندا آهن.

اندي کوُن ديپک ديا، تئه ٻيءِ تمر نه جاءِ؛
سوڌي نهين سرير کي، تاسن کا سمجهاءِ.

---

١. پنهنجي وجود جي اندر ئي پنهنجي پرم ڌام کي پاتو.

(دادو) ڪهڙي ڪڇ اُپگار ڪئُ، ماني اوگڻ دوش؛
انڌي ڪوُپ ٻتايا، سٽ نہ مانڻہ لوڪ.

آتم مانهہ اُپجڻہ، دادو پنگل گيان[1]؛
ڪرڻم[2] جاءِ اُلڪهہ ڪر، جنهان نرنجن ٿان.

دادو يهہ تن پنجرا، مانهين من سووا؛
ايڪڻہ ناؤ اللهہ ڪا، پڙهہ حافظ هووا.

دادو وشيہ وڪار سين، جب لاگا من راتا؛
تب لگ چيت نہ آوئي، ترڀون-پت داتا.

(دادو) گهٽ مين سکہ آنند هئہ، تب سب ٺاهر هوءِ؛
گهٽ مين سکہ آنند بن، سکي نہ ديکيا ڪوءِ.

جي نڌ ڪهين نہ پائيي، سو نڌ گهر گهر آهہ؛
دادو مهنگي مول بن، ڪوئي نہ ليوءِ تاهہ.

(دادو) ديهي مانهہ دوءِ دل، اِڪ خاڪي اِڪ نوُر؛
خاڪي دل سوجهي نهين، نوري منجهہ حجوُر.

وش امرت گهٽ مين بسئہ، برلا جاڻئہ ڪوءِ؛
جن بس ڪايا تي موئي، امر اَمي سيون هوءِ.

حاجران حجوُر سائين، هئہ هري نيڙا دور ناهين؛
مني ميت محل مين پاوئہ، ڪاهي ڪوجن دور جاوءِ؛
حرص نہ هوئي غصا سب ڪاءِ، تا تي سنئيان دور نہ جاءِ.

---

١. پرم شانتي دائڪ گيان جنهن کي پائي، من جي سڀ غلاظت يا چنچلتا دائما طور دور ٿي وڃي ٿي.

٢. ٻناوٽي.

دئي دور دروغ نہ هوءِ، مالڪ من مين ديکئہ سوءِ؛
اريي پنچ[1] سوڌ سب مارئہ، دادو ديکئہ نکت بچاري.

٤. ڀڳت کي ڀؤ ڪونهي

سرو وياپڪ ۽ سرو شڪتيمان پربهو سدا اسانجي اندر آهي. هوُ اسانجي سڀني ضرورتن کي ڄاڻي ٿو ۽ سدا اسانجي سار سنڀال لهي ٿو. هن حقيقت کي ڄاڻڻ وارن ۽ اُن تي اعتقاد رکڻ وارن، پربهوءَ جي پيارن کي ڪڏهن به ڪا چنتا يا ڀؤ نہ ٿيندو آهي.

پورڪ پورا پاس هئہ، ناهين دور گنوار؛
سب جانت هئہ باوري، ديوي ڪوُن هوسيار.

دادو چينتا[2] رام ڪوُن، سمرٿ سب جاڻئہ؛
دادو رام سنڀاليي، چينتا جن آڻئہ.

(دادو) جن پهنچايا پراڻ ڪوُن، اُدر اُڙد مکہ شير؛
جٺر اگن مين راکيا، ڪومل ڪايا سرير.

سو سمرٿ سنگي سنگہ رهئہ، بڪٽ گهاٽ گهٽ ڀير؛
سو سائين سوُن گهگئي[3]، جن پولئہ من بير.

دادو راجق[4] رجق[5] ليبيي ڪڙا، ديوءِ هاٿون هاٿ؛
پورڪ پورا پاس هئہ، سدا هماري ساٿ.

---

١. ڪام، ڪروڌ، لوڀ، موهہ ۽ اهنڪار - اهي پنج شترو آهي. ار = دشمن يا شترو. ٢. چنتا. ٣. لڳاءُ-سنبڌ. ٤. روزي رسائيندڙ. ٥. روزي.

زنده گروءَ جي ضرورت

١. گرو ۽ گوبند هڪ ئي آهن

سچا سنت پرماتما ۾ مليل پوريءَ رهت هن سان هڪ ٿي پوندا آهن. انڪري پرماتما جي پراپتي سنتن دوارا ئي ٿي سگهي ٿي ۽ سنت پريءَ جي ڪرپا سان ئي ملن ٿا. خود پرماتما جو چوڻ آهي ته جهڙي طرح کير ۾ مليل پاڻي ۽ پاڻيءَ ۾ مليل لوڻ هڪ ٿي وڃن ٿا، ساڳيءَ رهت پريءَ جي پريم ۾ مست ۽ مخمور سچو ڀڳت ڀڳوان بڻجي پوي ٿو.

آنند سک ساگر جا نواسي، نام جي رنگ ۾ رتل، هنس سروپ مهاتما دیا جا ڀنڊار، صرف پراپڪار ڪرڻ لاءِ هن مات لوڪ ۾ اچن ٿا.

جهان رام تنهه سنت جن، جنهه ساڌو تنهه رام؛
دادو دنيون ايڪٺي[1]، ارس پرس بسرام.

(دادو) هر ساڌو يؤن پائيبي، اوگت کي آراڌ؛
ساڌو سنگت هر ملئہ، هر سنگت تئہ ساڌ.

(دادو) رام نام سيون مل رهئہ، من کي ڇاڙهہ بڪار؛
تئہ دل هي مانهہ ديکيي، دنيون ڪا ديدار.

ساڌ سماڻا رام مين، رام رهيا ڀرپور؛
دادو دنيون ايڪ رس، کيون کر کيجئہ دور.

(دادو) سيوگہ سائين ڪا پيا، تب سيوگہ ڪا سب ڪوءِ؛
سيوگہ سائين ڪئہ مليا، تب سائين سرکا هوءِ.

١. ڪٺا، گڏ.

جنهه سيوگ تنهه صاحب ٻڌا، سيوگہ سيوا مانهہ؛
دادو سائين سب کرئہ، ڪوئي جاڻئہ نانهہ.

(دادو) سيوگہ سائين بس کيا، سؤنپيا سب پروار[1]؛
تب صاحب سيوا کرئہ، سيوگہ کي دربار.

صاحب ڪا اُنهار[2] سب، سيوگہ مانهہ هوءِ؛
دادو سيوگہ ساڌ سو، دوجا ناهين ڪوءِ.

(دادو) سرجنهارا سبن ڪا، ايسا هئہ سمرٿ؛
سوئي سيوگہ هئو رهيا، جنم سکل پسارئہ هٿ.

ساڌو جن اُس ديس ڪا، کو آيا يهہ سنسار؛
دادو اُس کوُن پوچيي، پريتم کي سماچار.

سماچار ست پيو کي، کو ساڌ کهيگا آءِ؛
دادو سيتل آتما، سک مين رهئہ سماءِ.

ساڌ سبد سک برک هئہ، سيتل هوءِ سرير؛
دادو انتر آتما، پيوءِ هر جل نير.

دادو دت[3] دربار ڪا، کو ساڌو بانٽئہ آءِ؛
تهان رام رس پائيي، جنهه ساڌو تنهه جاءِ.

پر اُپگاري سنت سب، آئي يهہ ڪل مانهہ؛
پيوئہ پلاوئہ رام رس، آپ سوارٿ نانهہ.

آپ نرنجن يون کهئہ، کيرت ڪرتار؛
مئن جن سيوگہ دئئہ نهين، ايکئہ انگہ سار.

١. ستگروءَ لاءِ شيوڪ ئي هن جو سچو پرپوار آهي.
٢. روپ. ٣. دات يا دان.

مم ڪارڻ سڀ پرهري، آپا ايمان؛
سدا اکنڊت اُر ڌري، بولڻ ڀڳوان.
انتر پت جيوءِ نهين، تب هي مر جاءِ؛
بڇڙي تالڪ مين جيون، جيوي جل آءِ.
ڪير نير جيون مل رهي، جل جله سمان؛
آتم پاڻي لوڻ جيون، دوجا نهه آن.
مَن جن سيوڪ دئي نهين، ميرا بسرام؛
ميرا جن مجھ سارکا، دادو ڪهي رام.

سدگت ساڌوا ري، سنمک سرجنهار؛
پوڄل آپ ترنتي تي تارنتي پراڻ اُڌارڻ هار.
پورڻ برهم رام رنگ راتي، نرمل ناؤ آڌار؛
سک سنتوش سدا ست سنجم، مت گت وار نه پار.
جگ جگ راتي جگ جگ ماتي، جگ جگ سنگت سار؛
جگ جگ ميلا جگ جگ جيون، جگ جگ گيان بچار.
سڪل سرومٽي سڀ سک داتا، درلڀ اهه سنسار؛
دادو هنس رهي سک ساگر، آئي پر اُپگار.

۲. گروءَ جي پوڄا ئي پرماتما جي پوڄا آهي

سچو سنت ستگرو پرماتما جو ئي ساکيات روپ هوندو آهي. انڪري موجوده سنت جي ديهه سروپ جي پوڄا ئي پرماتما جي سچي پوڄا آهي. پنهنجي پورن ڀڳتي، پريم ۽ پوڄا صرف پنهنجي پورڻ ستگروءَ کي ئي ارپڻ ڪرڻ کپي. ستگروءَ کان نام جي بخشش پائي ۽ هنجي پوتر چرڻن ڪنولن ۾ پنهنجو مستڪ نوائي، منش سنسار ساگر مان پار اُڪري وڃي ٿو، واپس وڃي پرماتما ۾ ملي ٿو ۽ اُن پرم آنند کي حاصل ڪري ٿو.

(دادو) نراڪار من سرت سئون، پريم پريت سئون سيوءِ؛
جي پوڄي آڪار ڪئُ، تي ساڌو پرتڪش ديو.

(دادو) پوڄن ديکي ديهه ڪني، ليبا من بسرام؛
ساڌو کي مک مين ليبي، پايا آتم رام.

جيون يهه ڪايا جيوَ کي، تيون سائين کي ساڌ؛
دادو سڀ سنتوکيي، ماهي آپ اڳاڌ.

جن کي هردي هر بسي، سدا نرنتر نائين؛
دادو ساچي ساڌ کي، مئن بلهاري جائون.

ساچا ساڌ ديال گهٽ، صاحب ڪا پيارا؛
راتا ماتا رام رس، سي پراڻ همارا.

(دادو) مئن داسي تنهه داس کي، جنهه سنگ کيلي پيوُ؛
بهت ڀانت ڪر وارڻي، تا پر ديجي جيوُ.

نراڪار سيون مل رهي، اکنڊ ڀڳت ڪر ليهه؛
دادو کيون ڪر پائيي، اُن چرڻون کي کيهه.

تون هي تون گرديو همارا، سڀ ڪڇ ميري ناٿو تمهارا؛
تم هي پوڄا تم هي سيوا، تم هين پاتي تم هي ديوا.
جوڳ جڳيه تُوُ ساڌن جاپ، تم هين ميري آپهي آپ؛
تپ تيرٿ تُون برت اسنانا، تم هين گيانا تم هين ڌيانا.
بيد ڀيد تون پاٺ پراڻا، دادو کي تم پينڊ پراڻا؛
ستگر چرڻا مستڪ ڌرڻا، رام نام ڪهه دُتر ترڻا.

اُت سُڻ[1] نو نڌ[2] سهجهه پاوهه، امر اپڻهه پد سک مين آوهه.
ڀڳت مکت ٻکننا جاءِ، امر لوک ڦل ليوءِ آءِ.
پرم پدارٿ منگل چار، صاحب کي سب پري ڀنڊار.
نور تيج ههه جوت اپار، دادو راتا سرجنهار.

۳. ديهه سروپ پوري گروءَ جي ضرورت

ديهه ڌاري پورڻ گرو پرماتما جو ئي روپ ٿيندو آهي، انڪري اُن ديهه سروپ گروءَ دوارا ئي پرماتما جي ڪرپا جا روحاني خزانا منش جي مٿان وسن ٿا. صرف ديهه ڌاري گرو ئي اسانکي شبد ڌن سان جوڙي اسانجي سهڻي وڪارن کي هٽائي صاف ۽ اوجل بڻائي سگهي ٿو، ڪال جي سهڻي وڪارن کي هٽائي سگهي ٿو، اسانجي اندروني اک ۽ ڪن کولي سگهي ٿو، اسانکي سک سلامتيءَ سان هن ڀؤساگر مان پار اڪاري سگهي ٿو ۽ پرماتما جو ساکيات درشن ڪرائي سگهي ٿو.

پرماتما جي محل جي دروازي جي ڪنجي سنگروءَ وٽ هوندي آهي، انڪري سنگروءَ جي سهائتا بنا ڪير ٻه اُن محل ۾ پير نٿو پائي سگهي. هن جي ڪرپا ۽ رهنمائيءَ بنا اگيان جي انڌڪار کي دور ڪرڻ، اندروني مارگن جي خوف ۽ خطرن تي وجئه پائڻ، آتمڪ امرت کي پيئڻ ۽ سک ۽ سلامتيءَ سان نج گهر پهچڻ ناممڪن آهي. مالڪ جي سچي دربار ۾ ڪو نٿو پهچي سگهي، گروءَ جي سهاري بنا هن کي روڪيو وڃي ٿو پر گروءَ جو شيوڪ اُن دربار ۾ سچي سوڀيا پائي ٿو.

۱. بلڪل مهين ٿيڻ وڃڻ (اڻيما) نهايت هلڪو ٿيڻ (لگما) نهايت ڳورو ٿيڻ (گريما) نهايت پاڻ کي ڪشادو ڪرڻ (مهما) وغيره جهڙيون اٺ چمتڪاري شڪتيون. ۲. ڌن جي ديوتا ڪبير جي مها پدم، سنک وغيره جا الوڪڪ خزانا.

(دادو) غيب منهه گرديو مليا، پايا هم پرساد،
مستڪ ميري ڪر ڌريا، ديکيا اگم اگاڌ.

دادو ديو ديال کي، گرو دکائي باٽ،
ٽالا ڪونچي لاءِ ڪر، کولي سبهه ڪپاٽ.

دادو ستگر انجن باهه ڪر، نئن پٽل سب کولي،
بهري ڪانهه سڻني لاڳي، گونگي مکهه سيون بولي.

ساچا ستگر جي ملهه، سب ساج سنوارهه،
دادو ناو چڙهائهه ڪر، لي پار اُتارهه.

دادو ڪاڙهي ڪال مکهه، سترونهون سبد سناءِ،
دادو اَيسا گر مليا، مرتڪ ليي جلاءِ.

ڀوساگر مين ڏُوبتان، ستگر ڪاڙي آءِ،
دادو کيوٽ گر مليا، ليي ناو چڙهاءِ.

دادو اُس گرديو کي، مين بلهاري جائُون،
جنهه آسڻ امر اليک ٿا، لي راکي اُس ٺائُون.

دادو گر گروا[1] ملهه، تا تي سب گم هوءِ،
لوها پارس پرستان، سهج سمانا سوءِ.

ديوهه ڪرڪا[2] درد ڪا، ٽوٽا جوڙهه تار،
دادو ساڌهه سرت ڪو، سوگر پير همار.

ستگر ملهه ٿو پائيي، ڀڳت مکت ڀنڊار،
دادو سهجي ديکيي، صاحب ڪا ديدار.

۱. ڀاري يا ڳورو.
۲. ڪٽو.

(دادو) نئڻ نه ديکئه نئڻ کوُن، انتر ڀيي کڇ نانهه؛
ستگر درپن کر ديکا، اَرس پرس مل مانهه.[1]

دادو پڙدا ڀرم ڪا، رها سکل گهٽ ڇاءِ؛
گرگوبند کرپا کرئه، تو سهجي ئي مٽ جاءِ.

سش گورو گروُ گوال هئه، رڇيا کر کر ليئه،
دادو راکئه جتن کر، آڻ ڌڻي کون ديئه.

جهوٺي انڌي گر گهٽي، بنڌي وشيه وڪار،
دادو ساچا گر ملئه، سنمک سرجنهار.

ڀرم ڪرم جگ بنڌيا، پنڊت ديا پلاءِ؛
دادو ستگر نا ملئه، مارگ ديئه دکاءِ.

دادو ڀرنگي ڪيٽ جيوُن، ستگر سيتي هوءِ؛
آپ سريکي کر ليبي، دوجا ناهين کوءِ.

(دادو)ڪڇب راکئه درشٽي مين، ڪنجنئه کي من مانهه[2]؛
ستگر راکي آپڻا، دوجا ڪوئي نانهه.

---

١. ٻئي اکيون هڪ ٻئي جي ويجهو آهن، پوءِ به هڪ ٻئي کي ڪونه ٿيون ڏسي سگهن. صرف آرسيءَ جي سهاري اُهي هڪ ٻئي کي ڏسي سگهن ٿيون. اهڙي طرح هڪ ٻئي جي بلڪل ويجهو رهڻ تي به آتما ۽ پرماتما جو پاڻ ۾ ميلاپ ڪونهي. ستگروءَ دواران گيان روپي درسني پراپت ٿيڻ سان هن جو ميلاپ ممڪن ٿي سگهي ٿو.

٢. ڪڇون پنهنجن ٻچن کي درشٽيءَ سان ۽ ڪونج پنهنجي ٻچن کي سرت سان پاليندي آهي.

ايکئه سبد اننت سش، جب ستگر بولئه،
دادو جڙي ڪپاٽ سب، دي ڪونچي کولئه.

سرور ڀريا دهه دسا، پنکي[1] پياسا جاءِ،
دادو گر پرساد بن، ڪيوُن جل پيوءِ آءِ.

اِک لکه چندا آڻ گهر، سورج ڪوٽ ملاءِ،
دادو گر گوبند بن، تو ڀي تمر[2] نه جاءِ.

انيک چند اُديه کرئه، اسنک سوُر پرڪاس؛
ايک نرنجن نانو بن، دادو نهين اُجاس.

ستگر سبد ببيک بن، سنجم رهيا نه جاءِ؛
دادو گيان بچار بن، بشئه هلاهل کاءِ.

گهر گهر گهٽ ڪولهوُ چلئه، اَمي مها رس جاءِ؛
دادو گر کي گيان بن، بشئه هلاهل کاءِ.

ستگر سبد اُلنگهه کر، جن ڪوئي سش جاءِ؛
دادو پگ پگ ڪال هئه، جهان جاءِ تنهه کاءِ.

(دادو) ستگر کهئه سو سش کرئه، سب ست ڪارج هوءِ؛
اَمر اَپيه پد پائيي، ڪال نه لاگئه کوءِ.

(دادو) ستگر کهئه سو ڪيجيي، جي تون سشيه سجاڻ؛
جنهه لايا تنهه لاگه رهه، بوجهئه ڪهان اَجاڻ.

گر پهلي من سون کهئه، پيڇي نئڻ کي سئن؛
دادو سش سمجهئه نهين، کئه سمجهاوئه بئن.

---

١. پکي.
٢. انڌڪار.

کهي لکڻ سو مانوي[1]، سڀن لکڻ سو ساڌ؛
من کي لکڻ سو ديوتا، دادو اگم اگاڌ.

أمر پڻي گر گيان سون، کيتي يهہ کل مانهہ؛
دادو گر کي گيان بن، کيتي مر مر جانهہ.

(دادو) جي تون جوڳي گرمکي، تہ لينا تت بچار؛
گهہ آوڌ[2] گر گيان کا، کال پرش کنڻ مار.

سگرا نگرا پرکيي، ساڌ کهڻ سب کوءِ؛
سگرا ساچا نگرا جهوٺا، صاحب کي در هوءِ.

(دادو) سگرا ست سنجم رهڻ، سنمک سرجنهار؛
نگرا لوڀي لالچي، پونچڻ[3] بشڻ بکار.

صاحب جي سب گڻ کرڻ، ستگر کي گهٽ[4] هوءِ؛
دادو کاڙهي کال مک، نگڻا نہ مانڻ کوءِ.

صاحب جو سب گڻ کرڻ، ستگر آڙا ديڻ؛
دادو ڏارڻ ديکتان، نگڻا گڻ نهين ليڻ.

ستگر ديبا رام ڏن، رهڻ سبڌ بتاءِ؛
منسا باچا کرمٽا، بلسڻ بتڙڻ[5] کاءِ.

پائي ري ائسا ستگر کهين، پڳت مکت قل لهين؛
ابچل امر ابناسي، ات سڌ نو نڌ[6] داسي.

---

۱. جيو يا سادارڻ منش. ۲. هٿيار.
۳. چاهي. ۴. ديهہ روپي ستگروءَ دوارا.
۵. ورهائي. ۶. أشت سڌ ۽ نو نڌ جي باري ۾ صفحي
۵۲ جي ٽپڻي ڏسو.

ائسا ستگر رايا، چار پدارت[1] پايا.
امي مهارس ماتا، امر ايڻ پد داتا.
ستگر تريون تارڻ، دادو پار اُتارڻ.

پائي ري پيان گهڙڻ گر ميرا، مڻن سيوڻ اُس کيرا.
کنچن کر لي کايا، گهڙ گهڙ گهاٽ نپايا[2].
مک درپڻ مانهہ دکاوءِ، پو پرگٽ آڻ ملاوءِ.
ستگر ساچا ڌووءِ، تہ بهر نہ ميلا هووءِ.
ڌن من ڦير سنوارءِ، دادو کر گهہ ڌارءِ.

۰۴ پورن سنت ستگروءَ جو مارگ

سچو گورو شبد مارگي هوندو آهي ۽ هو شبد مارگ جي ئي سکيا ڏيندو آهي. سچي شبد سان ئي سچي پڳتي پرگهٽ ٿيندي آهي. اِنکري هن مارگ کي سچو پڳتي مارگ بہ چيو ويندو آهي.

شبد پرماتما جو روپ آهي ۽ اهو هرهڪ منش جي اندر رات ڏينهن ڌنڪاروُن ڏيئي رهيو آهي پر جيستائين کو شبد پيدي پورو گروُ شش جي سرت يعني آتما کي اُن شبد سان نٿو جوڙي، تيستائين، نہ تہ شبد ڌن کي ٻڌي سگهجي ٿو ۽ نہ اُهو اُمرت پي سگهجي ٿو. جڳن کان سنتل جيوَ کي جاڳائڻ، من جي وڪارن ۽ چنچلتا کي دوُر کري پوريءَ ريت اُن کي ايڪاگر کرڻ ۽ آتما کي پرماتما جي اگاڌ پڳتيءَ ۾ لولين کري اُن ۾ سدا لاءِ سمائڻ وغيره ـ اهو سڀ پوري گروءَ دوارا ٻڌايل شبد سادڻ کانسواءِ ممکن کونهي.

---

۱. پدارت ـ ڌرم، اَرت، ڪام ۽ موکش؛ اِهي چار پدارت چيا ويا آهن. ۲. ساڃهاپو يا شڌ کيو.

ساچا سهجڻ لي ملڻ، سبد گرو ڪا گيان؛
دادو هم ڪُون لي چليا، جنهه پريتم (ڪا) آستان.

(دادو) ڪهڻ، ستگر سبد سڻاءِ ڪر، ڀاوءِ جيو جڳاءِ؛
ڀاوءِ انتر آپ ڪهه، اپني انگ لڳاءِ.

(دادو) باهر سارا ديکيي، ڀيتر ڪيا چُور؛
ستگر سبدئن ماريا، جاڻ نه پاوءِ دُور.

(دادو) ستگر ماري سبد سون، نرکه نج ٺؤر؛
رام اڪيلا رهه گيا، چيت[1] نه آوءِ اؤر.

(دادو) سبد بان گر ساڌ ڪي، دُور دسنتر جاءِ؛
جيهه لاڳي سو اُبري، سُوتي ليبي جڳاءِ.

دادو همڪون سک ڀيا، ساڌ سبد گر گياڻ؛
سڌ بڌ سوڌي سمجهه ڪر، پايا پد نرباڻ.

سبد دوڌ گهرت رام رس، مٿ ڪر ڪاڍهي ڪوءِ؛
دادو گر گوبند بن، گهٽ گهٽ سمجهن هوءِ.

نرمل گر ڪا گيان گهه، نرمل ڀڳت وچار،
نرمل پايا پريم رس، ڇُوٽي سڪل بڪار.

ڀر ڀر پيالا پريم رس، اپڻي هاٿ پلاءِ،
ستگر ڪي صدقڻ[2] ڪييا، دادو بل بل جاءِ.

گهٽ گهٽ رامنهه رتن هڻ، دادو لکڻ نه ڪوءِ؛
ستگر سبدو پائيبي، سهجي هي گم هوءِ.

---

١. چت.
٢. ٻلهار.

ستگر سبد بيبيڪ بن، سنجم رهيا نه جاءِ؛
دادو گيان بچار بن، بشيه حلاحل ڪاءِ.

گهر گهر گهٽ ڪولوُ چلڻ، امي مهارس جاءِ؛
دادو گر ڪي گيان بن، بشيه حلاحل ڪاءِ.

(دادو) ڇُوٽ خداءِ ڪهين ڪو ناهين، ڦرءِ پرٿي ساري؛
دوجي دهڻ دور ڪر بؤري، ساڌو سبد بچاري.

ساچا ستگر سوڌ لي، ساچي ليجڻ ساڌ؛
ساچا صاحب سوڌ ڪر، دادو ڀڳت اگاڌ.

(دادو) ساڌ سبد سيون مل رهي، من راکڻ بلماءِ؛
ساڌ سبد بن ڪيون رهڻ، تب هين بيڪر جاءِ.

سبد بچارءِ ڪرٽي ڪرٽڻ، رام نام نج هردي ڌرءِ؛
مايا مانهه سوڌءِ سار، دادو ڪهڻ لهڻ سو پار.

ميرا گر ايسا گيان بتاوءِ،
ڪال نه لاڳڻ سنسا ڀاڳڻ، جيون هڻ تيون سمجهاوءِ.
امر گرو ڪي آسن رهيبي، پرم جوت تنهه لهيبي؛
پرم تيج سو دڙهه ڪر گهيبي، گهيبي لهيبي رهيبي.
من پؤنا گهه آتم کيلا، سهج سن گهر ميلا؛
اگم اگوچر آپ اڪيلا، اڪيلا ميلا کيلا.
ڌرتي انبر چند نه سُورا، سڪل نرنتر پُورا؛
سبد اناحد باجهه تُورا، تُورا پُورا سُورا.
ابچل امر اڀيه پد داتا، تهان نرنجن راتا؛
گيان گرو لي دادو ماتا، ماتا راتا داتا.

ستسنگ جي اهميت

١. سنگت جو اثر

ساڌن يا منهن جي صحبت جو اثر ماڻهن تي ضرور پوي ٿو. منهن انسان سنساري ماڻهن جي ڪسنگ ۾ پئجي پرماتما لاءِ پريم، ڀڳتي ۽ پنهنجي سموري پرمارٿي پونجي کي وڃائي ٿو وهي پر ساڌن مهاتمائن جي صحبت ڪري هو پنهنجي پريم ڀڳتي ۽ پرمارٿي گيان ۾ ترقي ڪري ٿو ۽ ان ڪري آتمڪ آنند جو ڦل ماڻي ٿو. پرماتما لاءِ پريم ۽ ڀڳتي وڌائڻ لاءِ ۽ من جي دُرمت کي دُور ڪرڻ لاءِ ستسنگ ئي مکيه اُپاءُ آهي.

مينڊي سڱن مينا پيا، ڪاري سڱن ڪارا؛
دادو ايسا جيو هئه، يهه رنگ همارا.

(دادو) اساڌ ملئه انتر پڙه، ڀاو ڀڳت رس جاءِ؛
ساڌ ملئه سک اوپجئه، آنند انگ نه ماءِ[1].

(دادو) ساڌو سنگت پائيي، رام امي ڦل هوءِ؛
سنساري سنگت پائيي، بش ڦل ديوءِ سوءِ.

دادو سيا سنت ڪي، سُمتي اُپجئه آءِ؛
ساڪت ڪي سيا بئستان، گيان ڪا ياڻئه جاءِ.

ڀاو ڀڳت اُپجئه نهين، صاحب ڪا پرسنگ؛
بشئه بڪار ڇُوٽئه نهين، سون ڪئسا ستسنگ.

١. نٿو ماپي سگهي.

٢. آتمڪ شڪتي ۽ ايشور-ساڪشاتڪار ڪرڻ جو ساڌن

جهڙي طرح پارس جي ڇهڻ سان لوهه سون بڻجي پوي ٿو، ساڳيءَ ريت سنتن جي درشن ۽ ستسنگ سان منهن به گورمک بڻجي ٿو. سنتن جي سنگت ۾ منش تي پرماتما جي پريم جو اهو رنگ چڙهي ٿو، جو ڪڏهن به ڦڪو نٿو ٿئي پاڪ نت نئون ۽ سوايو ٿيندو رهي ٿو. اهو سڀني ڪليشن جو انت آڻي دائما سک ۽ شانتيءَ جو آنند ڏئي ٿو. سنتن جو ستسنگ ڪڏهن به بيڪار يا نسڦل نٿو وڃي پر پرماتما جي ڪرپا بنا اهڙو املڪ موقعو پراپت ئي نٿو ٿئي.

ساڌو جن سنسار مين، ڀوَ جل بوهٽ[1] انگ؛
دادو ڪيتي اُڌري، جيتي بئٺي سنگ.

ساڌو جن سنسار مين، سيتل چندن باس؛
دادو ڪيتي اُڌري، جي آئي اُن پاس.

ساڌو جن سنسار مين، پارس پرگٽ گاءِ؛
دادو ڪيتي اُڌري، جيتي پرسي آءِ.

ساڌو برکئه رام رس، امرت باڻي آءِ؛
دادو درسن ديکتان، ترپدي تاپ[2] تن جاءِ.

١. ٻيڙي. ٢. اڌياتمڪ دک (شرير ۽ من مان پيدا ٿيل ڪشٽ: جهڙوڪ بخار يا ڪروڌ)، اڌيڀوتڪ دک (ٻاهران سنسار جي ڪنهن به جيو يا پدارٿ دوارا ڏنل دک؛ جهڙوڪ ڪنهن به منش، پسون-پکي يا ڪنهن نرجيو پدارٿ جي چوٽ وسائڻ سبب اُتپن ٿيل ڪشٽ) ۽ آڌديوڪ دک (الوڪڪ طاقتن پاران ڏنل ڪشٽ؛ جهڙوڪ ديوي ديوتا، ڀوت پريت وغيره هٿان ڏنل دک). انهن کي ترپدي تاپ يا دک چون ٿا.

دادو نيڙا پرم پد، ساڌو سنگت مانهه؛
دادو سهجهه پائيي، ڪبهوُن نرڦل نانهه.

دادو نيڙا پرم پد، ڪا ساڌو ڪا سنگ؛
دادو سهجهه پائيي، تن من لاڳهه رنگ.

ساڌ ملهه تب اوپجهه، هردي هر ڪا ڀاو؛
دادو سنگت ساڌ ڪي، جب هر ڪرهه پساو[1].

ساڌ ملهه تب هر ملهه، تب سک آنند موُر[2]؛
دادو سنگت ساڌ ڪي، رام رهيا ڀرپوُر.

پريم ڪٿا هر ڪي ڪههه، ڪرهه ڀڳت ليهه لاءِ؛
پيوءِ پلاوءِ رام رس، سو جن ملوو آءِ.

جب دروءِ تب ديجيهه، تم پهن مانگهه ييهه؛
دن پرتي درسن ساڌ ڪا، پريم ڀڳت دڙهه ديهه.

صاحب سنهه سنمک رههه، ستسنگ مين آءِ؛
دادو ساڌو سب ڪههه، سو نرڦل ڪيوُن جاءِ.

دادو پايا پريم رس، ساڌو سنگت مانهه؛
ڦر ڦر ديکهه لوڪ سب، يهه رس ڪتهوُن نانهه.

(دادو) جس رس ڪوُن منير مرئن، سُر نر ڪرنهه ڪلاپ[3]؛
سو رس سهجهه پائيي، ساڌو سنگت آپ.

سنگت بن سيجهه نهين، ڪوٽ ڪرهه جي ڪوءِ؛
دادو ستگر ساڌ بن، ڪبهوُن سڌ نه هوءِ.

---

١. دات، دان. ٢. مول، ڀاڙ. ٣. ڪلپنا، لالسا.

سرگ نه سيتل هوءِ من، چند نه چندن پاس؛
سيتل سنگت ساڌ ڪي، ڪيجهه دادو داس.

رتن پدارٿ ماڻڪ موتي، هيرئن ڪا دريا؛
چنتامڻي چت رام تن، گهٽ امرت ڀريا.

سمرٿ سوُرا ساڌ سو، من مستڪ ڌريا؛
دادو درسن ديکتان، سب ڪارج سريا.

جي جن راتي رام سوُن، تن ڪي مهن بل جانهه؛
دادو اُن پر وارڻي، جي لاڳ رهي هر نانهه.

جلتي بلتي آتما، ساڌ سرووَر جاءِ؛
دادو پيوءِ رام رس، سک مين رههه سماءِ.

(دادو) سب هي مرتڪ سمان هئن، جيبا تب هي جاڻ؛
دادو چانتا امي ڪا، ڪو ساڌو باههه[1] آڻ.

(سوال) سب هي مرتڪ مانهه هئن، ڪيون ڪر جيوهه سوءِ؛
(جواب) دادو ساڌو پريم رس، آڻ پلاوءِ ڪوءِ.

دادو رام نه چانڙيي، گهلا تج سنسار؛
ساڌو سنگت سوڌ لي، ڪسنگت سنگ نوار.

ڪسنگت ڪيتي گيي، تن ڪا نانو نه ٺانو؛
دادو تي ڪيون اُڌرهه، ساڌ نهين جس گانو.

(دادو) رام ملن ڪي ڪارڻي، جي تون کرا اُداس؛
ساڌو سنگت سوڌ لي، رام اُنهن ڪي پاس.

---

١. چٽڪاري.

(دادو) ايتا اوگت آپ تنهه، ساڌن کا آڌکار؛
چؤراسي لک جيو کا، تن من ڦير سنوار.

وش کا امرت کر ليا، پاوک کا پاڻي؛
بانکا سؤڌا کر ليا، سو ساڌ بناڻي[1].

دادو جب لگ جيويي، سمرن سنگت ساڌ؛
دادو ساڌو رام بن، دوجا سب اپراڌ.

چل ري من جهان امرت بنا، نرمل نيکي سنت جنان.
نرگڻ ناو ڦل اگم اپار، سنتن جيون پراڻ آڌار.
سيتل ڇايا سکي سرير، چرڻ سرووَر نرمل نير.
سڦل سدا ڦل بارهه ماس، نانا باڻي ڌن پرڪاس.
جهان باس بس امر انيڪ، تنهه چل دادو اِهئه ببيڪ.

٣. آگياني ستسنگ جي مها کان بيخبر آهن

جيڪي ماڻهو ستسنگ جي انمول لاڀ کان پاڻکي محروم رکن ٿا، اهي نهايت مورک، احسان فراموش ۽ اونڌي سمجهه وارا آهن. سنتن دواران ڪيل ڀلائيءَ جي عيوض هو انهن سنتن جي برائي ڪرڻ چاهين ٿا ۽ سندن سنمان ڪرڻ بدران هنن جو اپمان ڪن ٿا.

ستگر چندن باونا، لاگي رهنه ڀوئنگ؛
دادو بش چاڙهه نهين، ڪها ڪرئه ستسنگ.

دادو کيڙا نرک کا، راکيا چندن مانهه؛
الٽ اپوٺا نرک مين، چندن پاوئه نانهه.

---
١. وگياني.

ڪوٽ برس لڳئه راکيي، لوها پارس سنگ؛
دادو روم کا انترا، پلٽئه ناهين انگ.

ڪوٽ برس لڳئه راکيي، جيو برهم سنگه دوءِ؛
دادو مانهئه باسنا، کدي نه ميلا هوءِ.

مؤسا جلتا ديک کر، دادو هنس ديال؛
مانسرووَر لي چليا، پنکا کاٽئه کال[1].

سب جيو ڀوئنگم ڪوپ مين، ساڌو کاڙهئه آءِ؛
دادو بشهر بش پري، ڦر تاهي کو کاءِ.

صاحب جي سب گڻ کرئه، ستگر کا دي سنگه؛
دادو پرلئه راک لي، نگٽا نه پلٽئه انگ.

---
١. ڪٿا آهي ته هڪڙي ڪوئي کي باهه ۾ جلندو ڏسي هڪ هنس ديا ڪري هن کي بچائڻ لاءِ پنهنجن پرن تي کڻي وهاريو ۽ سمنڊ جي پار کڻي وڃڻ لاءِ اڏامڻ ۾ ڪوئي پنهنجي سڀاءَ وس هن جا پر اُڪتري ڇڏيا ۽ انڪري ٻئي سمنڊ ۾ ڪري ٻڏي مئا.

نامر ڀڳتي

١. شبد يا نام جي مهما

شبد يا نام ئي پرماتما آهي ۽ ان مان ئي سڀ پيدا ٿين ٿا، اهو ئي سڀني جو پالڻ پوشڻ ڪري ٿو ۽ آخر اُن ۾ ئي سڀ سمائجن ٿا. تنهنڪري نام سڀني جو سرمور سڌيو ويو آهي. اِهو منش جي اندر انحد ناد جي روُپ ۾ پرگهٽ ٿئي ٿو. جيڪي ماڻهو پاڻ کي اُن ناد سان جوڙي رکن ٿا، اُهي اُنجي سهاري ڌر ڌام پهچي وڃن ٿا، جو ئي اَسانجو نج گهر يا پرماتما (ڪل مالڪ) جو ڌام آهي.

دادو سبدئن بنڌ يا سب رهڻ، سبدئن سب هي جاءِ؛
سبدئن هي سب اُوپجڻ، سبدئن سبڻ سماءِ.

دادو سبدئن هي سچ پائيي، سبدئن هي سنتوش؛
سبدئن هي اِستر ڀيا، سبدئن ڀاڳا سوڪ.

(دادو) سبدئن هي سشم ڀيا، سبدئن سهج سمان؛
سبدئن هي نرگڻ ملڻ، سبدئن نرمل گيان.

ايڪ سبد سب ڪڇ ڪيا، اَئسا سمرٿ سوءِ؛
آگي پيڇي تڻ ڪرئي، جي بل-هيڻا هوءِ[1].

اَڪبر بادشاهه سوال پڇيو ته پهرين پاڻي پيدا ٿيو يا هوا، زمين يا آسمان، مرد يا عورت؟ ان جو جواب اِن ساکيءَ ۾ آهي. دادو جن جو چوڻ آهي ته سرو شڪتيوان شبد ئي ساري سنسار جي رچنا هڪ ئي وقت ڪري ڪئي آهي. شڪتيءَ جي گهٽتائيءَ سبب رچنا جو ڪارڻ اڳيان پٺيان يا روڪجي روڪجي ٿيندو آهي.

(دادو) ڪوچ لهان پڻ پائيي، جنهن بن جيپيا گڻ گاءِ؛
ڏنهن آد پرس اليڪ هڻ، سهجئن رهيا سماءِ.

گيان لهر جنهن ٿئڻ بڻڻ، باڻي ڪي پرڪاس؛
اَنيڻ جنهن ٿئڻ اُوپجڻ، سبدنڻ ڪيا نواس.

سورج ڪوٽ پرڪاس هڻ، روم روم ڪي لار؛
دادو جوت جگديش ڪي، اَنت نه آوءِ پار.

انحد باجي باجيبي، امراپوري نواس؛
جوت سروپي جگمگڻ، ڪوئي نرکئڻ نج داس.

جنتر بجايا ساج ڪر، ڪاريگر ڪرتار؛
پنچون[1] ڪا رس ناد هڻ، دادو بولڻ هار.

پنج اُپنا[2] سبد ٿئڻ، سبد پنچ سنڻ هوءِ؛
سائين ميري سب ڪيا، بوجهڻ برلا ڪوءِ.

بندت ڪينون لوڪ باپرا، ڪئسڻ درس لهڻ؛
نانو نسان سڪل جگ اوپر، دادو ديکت هڻ.

سنگهه لاڳا سب ڦرئه، رام نام ڪي ساٿ؛
چنتامڻ هردئه بسڻ، ڏڻ سڪل پدارٿ هاٿ.

دادو سرگ پيال مين، ساچا ليوءِ ناوُ؛
سڪل لوڪ سر ديکيي، پرگٽ سب هي ٺانوُ.

ڏانوُ ري نانوُ ري، سڪل سرومڻي نانوُ ري؛
مڻن بلهاري جانوُ ري.

---

١. پنج تت- پرٿوي، پاڻي، هوا، باهه ۽ آڪاس.
٢. پيدا ٿيو.

ڏُکڙ ٽارڻ پار اُتارڻ، نرڪ نوارڻ نانءُ ري.
تارڻ هارا پوجل پارا، نرمل سارا نانءُ ري.
نُور ڏکاوڻ ٽيج ملاوڻ، جوت جڳاوڻ نانءُ ري.
سب سک داتا امرت راتا، دادو ماتا نانءُ ري.

٢. نام ڀڄڻ جو عجب اثر

نام ڀڄڻ ئي من ۽ مايا جي روڳن مان شفا پائڻ جو رام ٻاڻ علاج آهي. اِها من جي ساري ملينتا کي صاف ڪري ٿي ۽ شش کي پرماتما جي اَمرڌام پهچائي ٿي. جهڙي طرح کير ۾ گيهه آهي اهڙي طرح نام ڀڄڻ ۾ اَمرت سمايل آهي. سچو شيوڪ پنهنجي ستگروءَ جي ٻڌايل اُپاءَ دوارا نام کي ولوڙي اُن مان اَمرت گرهڻ ڪندو آهي. لڳاتار اُپاءَ ۾ لڳل شش ئي سچو سورمو ۽ ٻلوان جوڌو آهي. ڪانئر هن ۾ پير پائي نه سگهندا. اُهي پٺتي پاسو ڪن ٿا.

آتما جي پيٽ اَمرتا ول سان ڪٽي ويٺي آهي. ستگروءَ دوارا پرڊان ڪيل نام سان پراپت ٿيل اَمرت جل ڏيڻ سان آتما روپي اَمر ول ڦلي ڦولي ٿي ۽ پرماتما روپي پڪي ۽ پختي وڻ جو سهارو وٺي اُها مٿي چڙهي ٿي ۽ اُن ۾ اَمرت ڦل لڳي ٿو.

صرف نام جي ساڌن دوارا ئي منش، شرير، اندرين ۽ من جي گڻن کان مٿي چڙهي ٿو، ڪال تي فتح پائي ٿو، سڀني قسمن جي ٻنڌن کان آزاد ٿئي ٿو ۽ پرماتما جو ساڪشات درشن ڪري ٿو. اگيان جي اَنڌڪار کي ناس ڪرڻ، آتمڪ گيان پراپت ڪرڻ ۽ ڪرمن جي زبردست جار کي ڪٽڻ جو ٻيو ڪو به ساڌن ڪونهي. سڀني قسمن جي پوڄا، دان، تپ ۽ تيرٿ، ويد پراڻ ۽ ٻيا ڌرمي پستڪ سڀ نام ۾ سمايل آهن.

ورلا ڀاڳن وارا منش پرماتما جي ڪرپا سان ستگروءَ جي سنگت ۾ اچن ٿا ۽ هن کان نام پراپت ڪري سدا سدا لاءِ پرم پراپتيءَ جو پرم آنند ماڻين ٿا.

(دادو) سبد جڙئي سو مل رهئي، ايڪئي رس پُورا؛
ڪائر ڀاڄئي جيوَ لي، پڳ ماندئي سُورا[1].

سبدئي ماهه رام ڌن، جي ڪوءِ ليئي ٻچار؛
دادو اِس سنسار مين، ڪبهُون نه آوئي هار.

سبد دوڌ گهرت رام رس، ڪوئي ساڌ بلووڻهار؛
دادو امرت ڪاڍهه لي، گرمک گهئي ٻچار.

گهيوَ دوڌ مين رم رهيا، بياپڪ سب هي ٺؤر؛
دادو بکتا[2] بهت هئي، مٿ ڪاڍهي تي اؤر.

ڪام ڌين گهٽ گهيو هئي، دن دن دربل هوءِ؛
گورُو[3] گيان نه اوپجئي، مٿ نهين کايا سوءِ[4].

ساچا سمرٿ گر مليا، تن تت ديا بتاءِ؛
دادو موٽ[5] مهابلي، گهٽ ڌرت مٿ ڪر کاءِ.

---

١. سورمار ئي پنهنجا قدم پختا ڪري هن مارگ ۾ هلي پنهنجو سڪو جمائي رکي ٿو. ٢. ڳالهائڻ وارو يعني نه ڄاڻندي به ڄاڻڻ جو دم هڻي، اهڙا ڳالهائڻ وارا ته گهڻيئي آهن. ٣. ڳانءِ. ٤. اَگياني منش جيڪي ڄاڻن ئي ڪونه ته ڪهڙي طرح پنهنجي اندر موجود اَمرت کي ساڌنا يا اُپاءَ دوارا ولوڙي ڪڍيو ويندو آهي، اُهي پسوءَ سمان آهن. پنهنجي اندر اُهو اَمرت هوندي به اُهي اُن کان محروم رهجي وڃن ٿا ۽ سڄي زندگي ڏکن ۽ ڪليشن ۾ گهارين ٿا. ٥. وڏو.

(دادو) امرت روپي ناءُ لي، آتم تت پوشڻ؛
سهجڻ سهج سماڌ مين، ٽرٽي جل سوکڻ.

پسرڻ ٽينيون لوڪ مين، لپت نهين دوکڻ؛
سو ڦل لاڳڻ سهج مين، سندر سب لوڪڻ.

هر ٽرور تت آتما، بيلي کر بستار؛
دادو لاڳڻ امر ڦل، ڪوئي ساڌو سيچڻهار.

(دادو) امر بيل هڻ آتما، ڪار سمندا مانهه؛
سوکي کاري نير[1] سنڃن، امر ڦل لاڳڻ نانهه.

بهه گٽونتي بيل هڻ، ميٺي ٽرٽي باهه[2]؛
مينا پاڻي سينچيي، دادو امر ڦل کايه.

سوال- (دادو) شڌيا ٽرشا ڪيون پوليي،
سيت ٽپت ڪيون جاءِ؛
ڪيون سب ڇوٽڻ ديهه گڻ، ستگر ڪهه سمجهاءِ.

جواب- ماهين ٿڻ من ڪاڙهه ڪر، لي راکڻ نج ٺور؛
دادو ڀولڻ ديهه گڻ، بسر جاءِ سب اور.

نانو ڀلاوڻ ديهه گڻ، جيو دسا سب جاءِ؛
دادو ڇاڙڻ نانو ڪون، ٽڻ ڦر لاڳڻ آءِ.

(دادو) دن دن راتا رام سون، دن دن اڌڪ سنيهه،
دن دن پيوءِ رام رس، دن دن درپڻ ديهه.

---

١. وشه وڪارن روپي کارو پاڻي.
٢. وجهڻ، چتڪارڻ.

ديهه رهڻ سنسار مين، جيو رام ڪي پاس؛
دادو ڪڇ بياپڻ نهين، ڪال جهال دک ٽراس.

سائين ساچا نانو دي، ڪال جهال مٽ جاءِ؛
دادو نرڀڻ هڻي رهڻ، ڪبهون ڪال نه کاءِ.

جيتا پاپ سب جڳ ڪرڻ، ٽيتا نانو بساري هوءِ؛
دادو رام سنڀاليي، ٽڻ ايتا ڏارڻ ڌوءِ.

(دادو) جب هي رام بساريئي، ٽب هي جهنپڻ[1] ڪال؛
سر اوپر ڪروت بهڻ، آءِ پڙڻ جم جال.

ڀرم ٽمر ڀاجڻ نهين، ري جيه آن اپاءِ؛
دادو ديپڪ ساج لي، سهجي هي مٽ جاءِ.

رام نام گر سبد سڻن، ري من پيل ڀرم؛
نهڪرمي سون من مليا، دادو ڪاٽ ڪرم.

ايڪ مهورت من رهڻ، نانو نرنجن پاس؛
دادو ٽب هي ديکتان، سڪل ڪرم ڪا ناس.

ايڪ رام ڪي نام بن، جو ڪي جلن نه جاءِ؛
دادو ڪيتي پچ مئي، ڪر ڪر بهت اپاءِ.

ناد بند سڻن گهٽ ڀرڻ، سو جوگي جيوءِ؛
دادو ڪاهي ڪو مرڻ، رام رس پيوءِ،
اهو نر نيڪا هڻ هر نام،
دوجا نهين نانو بن نيڪا، ڪهي ڪيول رام.
نرمل سدا ايڪ ابناسي، اجر عقل رس ايسا؛

---

١. کسڪ.

ڏڙهه ڳهه راکه مول من مانهين، نرکه ڏيکه نچ ڪئسام
يهه رس ميٺا مها اَمي رس، اَمر اَنو پم پيوءِ؛
راتا رهئه پريم سيون ماتا، ائسي جگ جگ جيوءِ.
دوجا نهين اوُر ڪو ائسا، گر انجن ڪر سوجهئه؛
دادو موتي ڀاڳ هماري، داس بميڪي[1] بوجهئه.

تمري نانئه لاڳ هر جيوُن ميرا،
ميري ساڌن سڪل نانو نچ ٽيرا.
دان پن تپ ٽيرٿ ميري، ڪيول نانوُ تمهارا؛
يهي سب ميري سيوا پوُجا، ائسا برت همارا.
يي سب ميري بيد پراڻا، سچ سنجم هئه سوئي؛
گيان ڌيان ييئي سب ميري، اور نه دوجا ڪوئي.
ڪام ڪروڌ ڪايا بس ڪرڻا، يي سب ميري ناما؛
مڪتا ڳپتا پرگٽ ڪهيئي، ميري ڪيول راما.
تارڻ ترڻ نانو نچ ٽيرا، تمهه هين ايڪ آڌارا؛
دادو انگه ايڪ رس لاڳا، نانو ڳهئه يهوُ پارا.

٣. سمرن

سمرن سچي روحاني اڀياس جو مول ساڌن آهي. ڏيهه-ڌاري ستگروءَ ڏواران ڏسيل پوتر نامن جو اَندروني سمرن پريم پيار سان هر روز ڪري، چت کي ايڪاگر ڪرڻ کپي. ائين ڪرڻ سان منش پنهنجي شرير جي نون دوارن کان مٿي چڙهي پرڪاش منڊل ۾ پهچي ٿو.

سمرن جو اڀياس جڏهن پڪو ٿئي ٿو ته پوءِ اهو لڳاتار پاڻ کان پاڻهي جاري رهي ٿو ۽ اڀياسي انهد ناد کي پڪڙي

---

[1] وولڪ جي،

ٿو جو هن کي پنهنجي اَصلي ڌام ۾ پهچائي ٿو ۽ هوُ پرماتما جو ساکيات درشن ڪري ٿو ۽ لنهن ڪري ان ڳالهه تي زور ڏنو وڃي ٿو ته هر روز نيم پوروڪ شبد ڌن کي ٻڌي ۽ اُن اصلي پڌار جي کوج ڪري جتان اها ڌُن اچي رهي آهي.

اَسين جتي به هجون ۽ ڪجهه به ڪم ڪار ڪندا هجون، اسانجي لو شبد سان لڳل اُهي رهڻ کپي. اسان کي پنهنجو پاڻ نام يا شبد تان گهوري ڇڏڻ کپي ۽ نام جي دولت بخشيندڙ پنهنجي پياري ستگروءَ جي درشن ۽ هن جي وچنن ٻڌڻ جي تڙپ ۽ جگياسا هميشهه من ۾ ٻرندي رهڻ کپي.

ماهين تنئه مجهه ڪئه ڪهئه، اَنترجامي آپ؛
دادو دوجا ڌند هئه، ساچا ميرا جاپ.

دادو نيڪا نانوُ هئه، تين لوڪ تت سار؛
رات ڏوس رٽبو ڪري، ري من اِهئه بچار.

سانسئه ساس سنڀالتان، اِڪ دن ملنهه آءِ؛
سمرن پئڙا سهج ڪا، ستگر ديا بتاءِ.

ڇن ڇن رام سنڀالتان، جي جو جاءِ ته جاءِ؛
آتم کي آڌار ڪئه، ناهين آن اُپاءِ.

دادو رام اَگاڌ هئه، بيعد لکيا نه جاءِ؛
آد اَنت نهه جاڻيئي، نانو نرنتر ڳاءِ.

(دادو) اَئسا ڪؤڻ اَيا گيا، ڪڇوُ ڏڙاوئه اوُر؛
نانو بنا پڳه ڌرن ڪوُن، ڪهو ڪهان هئه ٺوُر.

دادو نمش نه نيارا ڪيجيي، اَنتر تئه اُر نام؛
ڪوٽ پتت پاون ڀيي، ڪيول ڪهتا رام.

دادو رام سنڀال لي، جب لڳ سڪي سرير؛
ڦر پيڇي پڇتاهگا، جب تن من ڍرئي نه ڌير.

دادو سب جڳ بش ڀريا، نربش برلا ڪوءِ؛
سوئي نربش هوئگا، (جا ڪي) نانو نرنجن هوءِ.

نانو سپيڙا[1] ليجيي، پريم ڀڳت ڳن گاءِ؛
دادو سمرن پريت سئين، هيت سهت ليئه لاءِ.

(دادو) ڪهتا سڻتا رام ڪهه، ليتا ديتا رام؛
کاتا پيتا رام ڪهئه، آتم ڪنول بسرام.

ڪوڻ پنٿڙ[2] ديجيي، دوجا ناهين ڪوءِ؛
رام سريکا رام هئه، سمريان هي سک هوءِ.

(دادو) سب هي بيد پران پڙهه، ميٽ نانو نرڌار؛
سب ڪڇ اِن هي ماهه هئه، ڪيا ڪريي بستار.

پڙهه پڙهه ٿاڪي پنڊتان، ڪنهون نه پايا پار؛
ڪٿ ڪٿ ٿاڪي مُن جنا، دادو نانئه[3] آڌار.

دادو هر ڪا نانو جل، مئن مين ڌا مانهه؛
سنگ سدا آنند ڪرئه، بڇرت هي مر جانهه.

دادو اَچيت نه هوئيي، چيتن سئين ڪر چت؛
يي اَنحد جنهه تئه اوپجئه، ڪوجو تنهه هي نت.

الک نانو انتر ڪهئه، سب گهٽ هر هر هوءِ؛
دادو پاڻي لوڻ جيون، نانو ڪهيجئه سوءِ.

چاڙهه سرت سرير ڪُون، ڪيج پنج مين آءِ؛
دادو ائسئين مل رهئه، جيون جل جلهه سماءِ.

سرت روُپ سرير ڪا، پوَڪي پرسئين هوءِ؛
دادو تن من ايڪ رس، سمرڻ ڪهيي سوءِ.

پر آتم سئين آتما، جيون پاڻي مين لوُڻ؛
دادو تن من ايڪ رس، تب دوجا ڪهيي ڪوُڻ.

تن من بلئه يون ڪيجيي، جيون گهرت لاڳي گهام؛
آتم ڪمل تنهه بندگي، جنهه دادو پرڳٽ رام.

نک سک سب سمرڻ ڪرئه، ائسا ڪهيي جاپ؛
انتر بگسئه آتما، تب دادو پرڳٽئه آپ.

اَنترگت هر هر ڪرءِ، تب مک ڪي حاجت نانهه؛
سهجئه ڌن لاڳي رهئه، دادو من هي مانهه.

(دادو) سبد اناحد هم سنيا، نک سک سڪل سرير؛
سب گهٽ هر هر هوت هئه، سهج هي من ٿير.

سب گهٽ مک رسنا ڪرءِ، رٽئه رام ڪا نانو؛
دادو پيوءِ رام رس، اَگم اگوچر ٺانو.

سبد سمانا جي رهئه، گر بائڪ[1] بيڌا؛
اُنهي لاڳا ايڪ سئين، سوئي جن سيڌا.
ائسي لاڳي مرم ڪي، تن من سب ڀوُلا؛
جيوت مرتڪ هوءِ رهئه، گهه آتم موُلا.
چيتن چتنهه نه بيسرءِ، مها رس ميٺا؛
سبد نرنجن گهه رهيا، اُن صاحب ديٺا.

ايڪ سبد جن اُڏري، سن سهجهه جاڳي؛
انتر راتي ايڪ سِهه، سرس نه مڪه[1] لاڳي.
سبد سمانا سنمک رهه، پر آتم آڳي؛
دادو سيجهي ديکتان، ابناسي لاڳي.

تيري نانوَ ڪي بل جائون، جهان رهنه جس ٺائون.
تيري ٻنڌن ڪي بلهاري، تيري نئنهه اوپر واري.
تير مورت ڪي بل ڪيتي، وار وار هئن ديتي.
سوڀت نور تمهارا، سندر جوت اُجارا.
ميٺا پراڻ - پيارا، تون هه پيو همارا.
تيج تمهارا ڪهيي، نرمل ڪاهي نه لهيي.
دادو بل بل تيري، آو پيا تون ميري.

---

١. ڇاپي جي پستڪ ۾ "سرسنمک" آهي ۽ سڀني لکيل ڪتابن ۾ مُکهه وانگر آهي.

سچو پريم

١. سچي پريم جو سروپ

صرف پرماتما ئي نج پريم جو سروپ آهي. ان ڪري ايشوري پريم ئي سچو پريم آهي، جو پرميشور وانگر ئي لاانتها ٿيندو آهي. اهڙي پريم ۾ دولت ڀاڳ ڪونه هوندو آهي. پريمي، پريتم کي پنهنجو سڀ ڪجهه ارپڻ ڪري ڇڏي ٿو. جيئن پريم وڌندو رهي ٿو، پريميءَ جي ترقي به ان انوسار تيز ٿيندي رهي ٿي. رستي جا سرڳ، منڊل ۽ اُنهن جا سک ۽ آنند سچي پريميءَ کي ڪڏهن به ترپت نٿا ڪري سگهن. پنهنجي پياري پريتم سان ملڻ بنا هن کي ڪٿي به آرام نٿو اچي.

من ۽ اندرين جي دائري کان مٿي ۽ پوري لگن سان پرماتما جي ڌيان ۾ مست ۽ مخمور ٿي وڃڻ ئي گهري پريم جي اصلي نشاني آهي. ان ساڌن جو آخرين ڦل پرماتما جو پورن ميلاپ آهي. ان ميلاپ جي ميناج جو انوڀو عجيب ٿيندو آهي. سچو پريمي ان ايشوري امرت کي نت نئين شوق سان سدائين مگن ٿي پيئندو رهي ٿو پر ٻاهر ڪڏهن به ان جي نمائش ڪونه ڪندو آهي.

(دادو) عشق الله کي جات هه، عشق الله ڪا انگ؛
عشق الک اوجود[1] هه، عشق الله ڪا رنگ[2].

(دادو) جيسا رام اپار هه، تيسي ڀڳت اڳاڌ؛
اِن دونيون ڪي مت[3] نهين، سڪل پڪارين ساڌ.

---

١. شرير. ٢. اڪبر بادشاهه دواران ايشور جي ذات، رنگ روپ ۽ شرير جي باري ۾ پڇيل سوال جو دادو جن جو هي ڏنل جواب آهي. ٣. حد، اندازو.

(دادو) جيسا نرگڻ رام هي، تيسي پرگٽ نرنجن جاڻ؛
اِن دونيون ڪي مت نهين، سنت ڪنهي پرواڻ[1].

(دادو) ايڪهي دسا انني[2] ڪي، دوجي دسا نه جاءِ؛
آپا ڀولي آن سب، ايڪئي رهي سماءِ.

(دادو) ڪيليا چاهي پريم رس، عالم[3] انگ لڳاءِ؛
دوجي ڪنهي ناهر[4] نهين، پهپ نه ڳنڌ سماءِ[5].

جهان رام تنهن مين نهين، مين تنهه ناهين رام؛
دادو محل باريڪ هي، دئي ڪو ناهين ٺام.

دادو مين ناهين تب ايڪ هي، مين آئي تب دوءِ؛
مين تهي پڙدا مٽ گيا، تب جيون ٿا تيون هي هوءِ.

(دادو) جب دل ملا ديال سين، تب انتر ڪڇ ناهه؛
جيون پالا پاڻي ڪي مليا، تيون هريجن هر ماهه.

رام رتن چاڙهه نهين، هر سي لاڳا جاءِ؛
بيچ هي اٽڪي نهين، ڪلا ڪوٽ دکلاءِ[6].

جب من مرتڪ هوءِ رهي، اِندري بل ڀاڳا؛
ڪايا ڪي سب ڳڻ تجي، نرنجن لاڳا.

---

١. پرماڻ. ٢. صرف هڪ جي ڀڳتي يا شرن جنهن ۾ ٻئي جو ڌيان يا سهارو ڏالي ماتر به نه هجي. ٣. دنيا يا سنسار. ٤. نور يا گنجائش. ٥. سماءِ ارٿات هڪ گل ۾ ٻي خوشبوءِ نٿي سمائجي سگهي. سنساري وشين جي ڪشش ۽ پرماتما جو پيار ٻئي هڪ هنڌ رهي نٿا سگهن. ٦. اڀياسيءَ کي رستي ۾ من کي لڀائيندڙ ڪرامتون ۽ ڪوتڪ ڏسڻ ۾ ايندا، انهن ۾ اٽڪڻ نه کپي.

آد انت مڌ ايڪ رس، ٽوٽي نهين ڌاگا؛
دادو ايڪي رهه گيا، تب جاڻي جاڳا.

(دادو) منسا واچا ڪرمنا، انتر آوي ايڪ؛
تاڪي پرتڪش[1] رام جي، باتين اؤر انيڪ.

دادو پيالا نوردا، عاشق عرس ڀِون؛
اٺي پهر الله دا، منهن ڏٺي جيون.

دادو هر رس پيوتان، ڪبهون ارچي نه هوءِ؛
پيوت پياسا نت نوان، پيوڻهارا سوءِ[2].

جيون جيون پيوي رام رس، تيون تيون بڙهي پياس؛
ايسا ڪوئي ايڪ هي، برلا دادو داس.

دادو امليِ رام ڪا، رس بن رهيا نه جاءِ[3]؛
پلڪ ايڪ پاوي نهين، تؤ تب هي تلف مرجاءِ.

گونگي ڪا گڙ ڪا ڪهون، من جانت هي ڪاءِ؛
تيون رام رساڻ پيوتان، سو سک ڪهيا نه جاءِ.

ڪنهه عاسق الله ڪي، ماري اپني هاٿ؛
ڪنهه عالم اؤجود سين، ڪنهي جبان ڪي بات[4].

اندر پيڙ نه اوپري، باهر ڪري پڪار؛
دادو سو ڪيون ڪر لهي، صاحب ڪا ديدار.

---

١. آمهون سامهون. ٢. هري رس پيئڻ سان ڪڏهن به ڍءُ نٿو ٿئي. پيئڻ وارو اُن جو ڳالهو آهي جنهنکي هڪ هڪ ڍڪ پيئڻ سان پياس لڳندي رهي. ٣. جهڙي طرح نشو پيئندڙ (املي) نشي بنا رهي نٿو سگهي، اهڙي طرح رام (پرميشور) جي پريم جو نشو هئڻ کپي. ٤. ڳونگي ڌرماتما ماڻهو صرف وات جو لباڙون هڻندا آهن.

من هي مانهه جهُورڻا، روُءِ من هي مانهه؛
من هي مانهه ڏاهه[1] دي، دادو ٻاهر نانهه.

ڪهه ڪهه ڪيا دک لائيي، سائين سڀ ڄاڻهه؛
دادو پرگٽ ڪا ڪهڻ، ڪڇ سمجهه سياڻهه.

سوئي سيوڳ سڀ جرئي، جيتا رس پيئيا؛
دادو گوُجهه[2] گنڀير ڪا، پرڪاس نه ڪيئيا.

٢. سچي پريم جي قيمت

پنهنجو سڀ ڪجهه قربان ڪرڻ جي تياري، پنهنجو مستڪ (اهم ڀاو) کي پريم جي تختي تي بليدان ڪرڻ جي تڙپ، اها آهي سچي پريم جي قيمت.

انڪري هڪ سچي پريميءَ کي جيئري ئي مرڻ جي ساڌنا سکڻ جي ضرورت پوي ٿي. سچو پريم موٽ ۾ ڪجهه به نٿو چاهي. پريم آهي پوريءَ ريت پريتم جي رضا ۾ راضي رهڻ ۽ هن جي حڪم ۽ هدايت موجب پاڻ کي رتي پر سوارٿ کان سواءِ ارپي ڇڏڻ.

پريمي پنهنجي پريتم جو زر خريد ٻانهو آهي، هن جي در جو منگتو آهي. لکين اپمان تيڻ سان به هُو پنهنجي پريتم جو در نٿو ڇڏي سگهي. پنهنجي پياري جي مهما ۽ ديا مهر جي ڀيٽ ۾ پنهنجي پيار، سيوا ۽ خدمت کي تڇ سمجهي هُو سدائين سچو ۽ نماڻو ٻڌو ٻانهو بڻجي رهي ٿو. هن کي نه ته سرڳ جي اڇا رهي ٿي ۽ نه ڪا رڌي سڌي پائڻ جي تمنا؛ هنکي ته صرف پنهنجي پياري جي درشن جي پياس لڳي رهي ٿي.

---

١. دک. ٢. راز.

ساچا سر سنڌن ڪيل هڻ، يهه ساڌو جن ڪا ڪام؛
دادو مرڻا آسنگهڻ[1]، سوئي ڪهيگا رام.

(دادو) جي مجهه هوتي لاک سر، تو لاکون ديتي وار؛
سهه[2] مجهه ديئا ايڪ سر، سوئي سوُنپڻ نار.

ڪائر ڪام نه آوئي، يهه سُري ڪا کيت؛
تن من سونپڻ رام ڪو، دادو سيس سهيت.

رام ڪهيگا ايڪ ڪو، جي جيوت مرتڪ هوءِ؛
دادو ڍونڍي پائيي، ڪوٽي[3] مڌي ڪوءِ.

دادو انگم نه ڪڻنچيي، ڪهه سمجهائون توهه؛
موهه ڀروسا رام ڪا، بنڪا بال نه هوءِ.

(دادو) تن من ڪام ڪريم ڪي، آوڻ تڻهه نيڪا؛
جس ڪا تس ڪو سونپيي، سوچ ڪيا جي ڪا.

جي سر سونپيا رام ڪو، سو سر ڀيا سنات؛
دادو دي اوُرڻ[4] ڀيا، جسڪا تس ڪي هات.

دادو جي تون پياسا پريم ڪا، تڻهه جيون ڪي ڪيا آس؛
سر ڪي ساٽي پائيي، ترت پيئر ڀر ڀيوءِ داس.

(دادو) جب لگ جيهه لاگي نهين، پريم پريت ڪي سيل؛
تب لگ پيو ڪيون پائيي، نهين باجيگر ڪا کيل.

---

١. همت سان.
٢. مالڪ، شاهه.
٣. ڪروڙ.
٤. قرضدار.

پوري پوري[1] تن ڪري، ونڊ[2] ڪر قرباڻ؛
ميٺا ڪوڙا[3] نا لڳي، دادو تؤهو ساڻ[4].

جب لگ سيس نه سونپيي، تب لگ عشق نه هوءِ؛
عاشق مرڻي نا ڊري، پيا پيالا سوءِ.

جيوت ماتي هوءِ رهي، سائين سنمک هوءِ؛
دادو پهلي مر رهي، پيڇي تي سب ڪوءِ.

ميري آگي مڻن ڪڙا، تا ٿي رهيا لڪاءِ؛
دادو پرگٽ پيؤ هي، جي يه آپا لاءِ.

(دادو) جيوت مرتڪ[5] هوءِ ڪر، مارگ ماهين آؤ؛
پهلا سيس اُتار، پيڇي ڌريي پانؤ.

دادو مارگ ڪٺن هي، جيوت چلي نه ڪوءِ؛
سوئي چل هي باپڙا، جي جيوت مرتڪ هوءِ.

مرتڪ هووءِ سو چلي، نرنجن ڪي باٽ؛
دادو پاوءِ پيؤ ڪو، لنگهي اوگهٽ گهاٽ.

---

١. ٽڪر ٽڪر. ٢. ورهائي. ٣. ڪوڙو. ٤. ساڻ اَرٿات پنهنجي تن کي پرينءَ اڳيان ٽڪر ٽڪر ڪري قرباني ڪري ۽ ورهائي ڇڏي پوءِ به اُهو مٺو پرينءَ ڪوڙو نه لڳي تڏهن ئي پرينءَ ملندو. ٥. شرير جي نون دوارن مان ڌيان کي هٽائي ٽيسري تل يا شو نيتر ۾ اُن کي ايڪاگر ڪرڻ سان شرير جي سڌ بڌ ڀلجي ٿي وڃي پر اَڀياسي اندر ۾ نهايت با هوش اَوستا ۾ رهندو آهي. سنتن جي ڀاشا ۾ اُها جيئري مرڻ جي اَوستا آهي.

(دادو) سيوگ سيوا ڪر ڊري، هم ٿي ڪڇو نا هوءِ؛
تون هي تيسي بندگي، ڪر نهين جاڻي ڪوءِ.

اگيا ماهن بيٺي اُٺي، اگيا آوءِ جاءِ؛
اگيا ماهن ليوي ديوي، اگيا پهري کاءِ.

پتبرتا گرهي آپڻي، ڪري خصم ڪي سيو؛
جيون راکي تيون هي رهي، آگياڪاري ٿيو.

ڪيا من ڪا پاوتان، ميٽي آگياڪار؛
ڪيا لي مکه دکلائيي، دادو اُس پرتار.

سؤ تڪا سنهان[1] ڪني ديوي، گهر باهر ڪاڍ هي؛
دادو سيوگ رام ڪا، دربار نه ڇاڙهي.

(دادو) ڪوئي بانڇي مڪت ڦل، ڪوئي اَمراپور باس؛
ڪوئي بانڇي پرم گت، دادو رام ملن ڪي پياس.

پريم پيالا رام رس، همڪو ڀاوي يهه؛
رڌ سڌ مانگي مڪت ڦل، چاهي تن ڪي ديهه.

رام رسڪ بانڇي نهين، پرم پدارٿ چار؛
آٺ سڌ نؤ نڌ ڪا ڪري، راتا سرجنهار.

ڦل ڪارڻ سيوا ڪري، جاچي ترڀون راو؛
دادو سو سيوگ نهين، کيلي اپنا داو[2].

سهڪامي سيوا ڪري، مانگي مگڌ[3] گنوار؛
دادو ايسي بهت هي، ڦل ڪي پوڇڻهار.

---

١. ڪتو. ٢. داءُ.
٣. مورک. ٤. چاهيندڙ.

تن من لي لاڳا رهڻ، راتا سرجنهار،
دادو ڪجھ مانگڻ نهين، تي برلا سنسار.

پنڌيڙا[1] پنڌ پڇاڙي ري پيوَ ڪا، ڳھ برهي ڪي بات؛
جيوت مرتڪ هوئه چلڻ، لنگهڻ اوگهٽ گهاٽ، پنڌيڙا.
ستگر سر پر راکيي، نرمل گيان ٻچار؛
پريم پڳت ڪر پريت سون، سنمک سرجنهار، پنڌيڙا.
پر آتم سڻ آتما، جيون جل جلھ سماءِ؛
من هي سون من لائيي، لئه ڪي مارگ جاءِ، پنڌيڙا.
ڌالابيلي اُوپڄڻ، آتر پيڙ پڪار؛
سر سنيهي آپڻا، نس دن بارونبار، پنڌيڙا.
ديک ديک پڳ راکيي، مارگ کانڊي ڌار؛
منسا باچا ڪرمنا، دادو لنگهڻ پار، پنڌيڙا.

٣. سچي پريم جي راھ

تمام گهري برهه سچي پريم جي راھ آهي. سچو پريمي برهه جي تيز باهه ۾ سدائين جلندو رهي ٿو ۽ پنهنجي پريتم جي هڪ جهلڪ خاطر ڪڏا ساهه ڪڍي نهايت عاجزيءَ ۽ ڏيٺتا ساں نير وهائيندو رهي ٿو. پنهنجي پياري ستگروءَ جي درشن بنا هن لاءِ زندگي بوجو بڻجي پوي ٿي. هن جي حالت اُها ٿي رهي جهڙي پاڻيءَ بنا مڇيءَ جي، سوانتي بوند کانسواءِ پپيهي جي ۽ ماتا جي ٿڃ بنا ٻالڪ جي. ڏئي ٿي جلندڙ پتنگ سمان يا شڪاريءَ جي باڄي تي پراڻن جي آهوتي ڏيندڙ مرگ وانگر هوُ پنهنجي پريتم جي عشق ۾ ڪنهن به پل ۾ پنهنجو سر صدقي ڪرڻ لاءِ ڪمر ڪشي بيٺو رهي ٿو. اهڙي برهه ۽ تڙف وارن پريمين جو ئي مالڪ سان ميلاپ ٿئي ٿو.

---

١. پانڌيڙو.

پيوُ پڪاري برهني، نس دن رهڻ اُداس؛
رام رام دادو ڪهڻ، ڌالابيلي[1] پياس.

آرتونتي[2] سندري، پل پل چاهڻ پيوُ؛
دادو ڪارڻ ڪنت ڪي، ڌالابيلي جيوُ.

ڪاهي نه آوهه ڪنت گهر، ڪيون تم رهي رساءِ؛
دادو سندر سيج پر، جنم اَمولڪ جاءِ.

(دادو) برهن دک ڪاسن ڪهڻ، ڪاسن ديڻ سنديس؛
پنٿ نهارت پيوَ ڪا، ورهن پلٽي ڪيس[3].

(دادو) برهن دک ڪاسن ڪهڻ، جانت هڻ جگديس؛
دادو نس دن برهه رهڻ، برها ڪروت[4] سيس.

(دادو) برهن ڪرلڻ ڪنج جيوُن[5]، نس دن تلفت جاءِ؛
رام سنيهي ڪارڻي، رووت رئن ٻهاءِ.

پاسڻ بڻتا سب سنڻ، هم ڪنڻ جواب نه ديڻ؛
دادو ڌيري سر چڙهڻ، جيوَ همارا ليڻ.

دادو اِس سنسار مين، مجهسا دکي نه ڪوءِ؛
پيوُ ملن ڪي ڪارڻي، مڻ جل پريا روءِ.

نا وهه ملڻ نه مڻ سکي، کهون ڪيون جيوُن هوءِ؛
جن مجهڪو گهايل ڪيا، ميري دارُوُ[6] سوءِ.

---

١. وياڪلتا. ٢. مها دکي. ٣. وار سفيد ٿي پيا. ٤. ورهه وڇوڙي جي پيڙا ڏيهن وات سر کي ڪارائيءَ وانگر ڪٽي رهي آهي. ٥. جهڙي طرح ڪونج پکي چلائيندي آهي ٦. دوا.

(دادو) جب لگ سرت سمٽت نهين، من نهچل ننهه هوءِ؛
تب لگ پِوَ پرسنه نهين، بڙي وپت يهه موهه.

جيوُن چاتڪ کي چت جل بسنه، جيوُن پاڻي بن مين؛
جنسي چند چڪور هنه، ايسي (دادو) هر سون ڪينهه.

ڀونرا لبڌي باس ڪا، موهيا ناد ڪرنگ؛
يون دادو ڪا من رام سيون، (جيون) ديپڪ جوت پتنگ.

دادو دروُنه دردوند، يهه دل درد نه جاءِ؛
هم دکيا ديدار کي، مهربان دکلاءِ.

(دادو) منن پشياري منگتا، درسن ديهه ديال؛
تم داتا دک ڀنجتا، ميري ڪرهه سنڀال.

ڀتا تماري درس ڪو، موهه بياپنه دن رات؛
دکي نه ڪيجنه دين ڪنه، درسن ديجنه تات.

(دادو) هم دکيا ديدار کي، تون دل تنه دور نه هوءِ؛
ڀاوءِ هم ڪنه جال دي، هوُٽان هنه سو هوءِ.

(دادو ڪهنه) جو ڪڇ ديا هم ڪنه، سو سب تمهين ليهه؛
تم بن من مانگنه نهين، درس آپڻا ديهه.

دوُجا ڪڇ مانگنه نهين، هم ڪنه دي ديدار؛
تون هنه تب لگ ايڪتنگ[1]، دادو کي دلدار.

دادو درسن کي رلي[2]، هم ڪنه بهت اپار؛
کيا جاڻنه ڪب هين ملنه، ميرا پراڻ اڌار.

١. لگاتار.
٢. چاهنا.

دادو ڪارڻ ڪنت کي، کرا دکي بيحال؛
ميرا[1] ميرا مهر ڪر، دي درسن درهال.

هم کسهنه[2] کيا هوئيگا، بڙد[3] تمهارا جاءِ؛
پيڇنه هين پڇتاهگي، تا تنه پرگٿهه آءِ.

جس گهٽ عسق الله ڪا، تس گهٽ لوهه[4] نه ماس؛
دادو جيئري جڪ نهين، سسڪنه سانسنه سانس.

دادو تلڦنه پيڙ سوُن، برهي جن تيرا؛
سسڪنه سائين ڪارڻي، مل صاحب ميرا.

جس گهٽ برها رام ڪا، اُس نيند نه آوءِ؛
دادو تلڦنه برهني، اُس پيڙ جگاوءِ.

سارا سوُرا نيند ڀر، سب ڪوئي سووَءِ؛
دادو گهايل دردوند، جاگنه آروُ رووَءِ.

(دادو) چوٽ نه لاگي برهه کي، پيڙ نه اُپجي آءِ؛
جاگ نه رووءِ داهه دي[5]، سووت گئي بهاءِ؛

دادو پيڙ نه اوپجي، نا هم ڪري پڪار؛
تا تنه صاحب نا مليا، دادو بيتي بار[6].

پريت نه اُپجنه برهه بن، پريم ڀگت ڪيون هوءِ؛
سب جوٺي دادو ڀاو بن، ڪوٽ ڪرءِ جي ڪوءِ.

بن ديکي جيوءِ نهين، برها ڪا سهناڻ[7]؛
دادو جيوءِ جب لگنه، تب لگ برهه نه جاڻ.

١. مالڪ. ٢. ڪسڻ يا ڏک ڏيڻ. ٣. وچن. ٤. رت. ٥. ٽاڙهون ڏيڻي. ٦. سمو، وقت يا وارو. ٧. نشان.

روم روم رس پياس هئي، دادو ڪرهه پڪار،
رام گهٽا دل اُمنگ ڪر، برسهه سرجنهار.

برهه بچارا لي گيا، دادو هم ڪنهن آءِ،
جنهه اَگم اَگوچر رام ٿا، تنهه برهه بنا ڪو جاءِ.

صاحب جي ڪي نانو مان، برها پيڙ پڪار،
تالابيلي[1] رووتا، دادو هئي ديدار.

اَجهون نه نڪسئي پراڻ ڪٺور،
درسن بنا بهت دن بيتي، سندر پريتم مور.
چار پهر چارون يگ بيتي، رئن گنوائي ڀور،
اوڌ گئي اَجهون نهه آيي، ڪتهون رهي چت چور.
ڪبهون نئن نرک نهه ديکي، مارگ چتوت تور،
دادو اَئسي آتر برهڻ، جئسي چند چڪور.

دربار تهاري دردوند، پيو پيوُ پڪارئي،
ديدار دروني ديجيي، سُن خصم هماري.
تنها[2] ڪي تن پير هئي، سن تونهين نوارئي،
ڪرم ڪريمان ڪيجيي، مل پيوُ پياري.
سوُل[3] سلاڪئي[4] سئي سهون، تيغ[5] تن مارءِ،
مل سائين سک ديجيي، تونهين تون سنڀاري.
مئن سهدا[6] تن سوڪتا[7]، برها دک جارئي،
جو ترسئي ديدار ڪوُن، دادو نه بسارئي.

---

١. تڙپ. ٢. اڪيلو.
٣. درد. ٤. زخم.
٥. تلوار. ٦. مست فقير.
٧. سڙيل بدن وارو.

ڪيون بسرئي ميرا پيوَ پيارا، جيوَ ڪي جيون پراڻ همارا.
ڪيون ڪر جيوئي مين جل بڇرئي، تم بن پراڻ سنيهي،
چنتامڻ جب ڪر ٿئي ڇوُٽئي، تب دک پاوءِ ديهي.
ماتا بالڪ دوڌ نه ديوءِ، سو ڪئسئي ڪر پيوءِ،
نرڌن ڪا ڌن اَنت ڀلانا، سو ڪئسئي ڪر جيوءِ.
برکهه رام سدا سک اَمرت، نيجهر نرمل ڌارا،
پريم پيالا ڀر ڀر پيوئي، دادو داس تمهارا.

برهڻي بپُ نه سنڀارئي،
نس دن تلڦئي رام ڪي ڪارڻ، اَنتر ايک بچارئي.
آتر ڀئي مان ڪي ڪارڻ، ڪهه ڪهه رام پڪارئي،
ساس اُساس نمک نهين بسرئي، جت تت پنٿ نهارئي.
ڦرئي اُداس ڇوُن دس چتوت، نئن نير ڀر آوئي،
رام بيوگ برهه ڪي جاري، اوَر نه ڪوئي ڀاوئي.
بياڪل ڀئي سرير نه سمجهئي، بشم باڻ هر مارئي،
دادو درسن بن ڪيوُن جيوئي، رام سنيهي هماري.

٤. سچي پريم جو ڦل

سچي پريم جي پياس ۾ مرندڙ پريمي جگياسوءَ کي پرماتما پريم روپي اَمرت جو پيالو ڀري پيئاري ٿو ۽ اَمر جيون پردان ڪري ٿو. جيڪو پريم جي تپش کي برداشت ڪري ٿو، اُهو ئي پرماتما جي سکمي ميلاپ جو آنند ماڻي ٿو. سچ تہ اِهو آهي تہ هن اَنوکي پريم جي کيل ۾ پريمي ۽ پرماتما جو پارٽ ئي هڪ ٻئي سان بدلجي وڃي ٿو- پريمي ڀڳت، ڀڳوانت (پرماتما) بڻجي پوي ٿو ۽ ڀڳوانت خود هنجو پريمي بڻجي پوي ٿو.

سدا اُنگ سنگ رهڻ واري مٺڙي مالڪ جي چترڇايا ۽ رهندڙ پريمي ڀڳت کي ڪنهن جو ڀؤ ڀپ ڊاءُ نٿو رهي ۽ هو ساري روحاني گيان ۽ آنند جو مالڪ بڻجي پوي ٿو. پرماتما جي پريم جي هڪ معمولي چڻنگ سڀني وڪاون کي جلائي خاڪ ڪري ڇڏي ٿي ۽ جڏهن پريمي ۽ پريتم جي درميان اهم جو پڙدو جلي وڃي ٿو تڏهن پريمي پريتم جو ساکيات درشن ڪري ٿو.

دادو پياسا پريم ڪا، صاحب رام پلاءِ،
پرگٽ پيالا ديھ پر، مرتڪ ليھ جواءِ.

پريم ڀڳت ماتا رهئه، تالابيلي اَنگ،
سدا سپيڙا[1] من رهئه، رام رمئه اُن سنگ.

ڀلي آگم برھ ڪا، پيڇئه پريت پرڪاس،
پريم لگن لئلين[2] من، تهان ملن ڪي آس.

(دادو) برھ پريم ڪي لهر مين، يھ من پنگل هوءِ،
رام نام مين گل گيا، بوجهئه برلا ڪوءِ.

عاسق معسوق هوءِ گيا، عسق ڪهاوئه سوءِ،
دادو اُس معسوق ڪا، الله عاسق هوءِ.

رام برهني هوءِ گيا، برهن هوءِ گئي رام،
دادو برها باپرا، اَئسي ڪر گيا ڪام.

رات دوس ڪا رووڻا، پهر پالڪ ڪا نانھ،
رووت رووت مل گيا، دادو صاحب مانھ.

---

1. ڏکن سان ڀريل.
2. لولين.

(دادو) ساچا صاحب سر اوپرئه، تتي[1] نه لاگئه باو،
چرڻ ڪنول ڪي ڇايا رهئه، ڪييا بهت پساو[2].

نرڀئه ٻئٺا رام جپ، ڪبهون ڪال نه کاءِ،
جب دادو ڪنجر چڙھه، تب سنها[3] جڪه[4] جاءِ.

پريم ڀڳت جب اوپجئه، نهچل سهج سماڌ،
دادو پيوءِ رام رس، ستگر ڪي پرساد.

(دادو ڪهئه) سائين ڪو سنڀالتان، ڪوٽ بگهن ٽل جانھ،
رائي مان بسندرا، ڪيتي ڪاٺ جلانهه[5].

دادو عسق الله ڪا، جي ڪبهون پرگٽئه آءِ،
(تو) تن من دل ارواح ڪا، سب پڙدا جل جاءِ.

برھ اگن تن جاليبي، گيان اگن دئه لاءِ،
دادو نک سک پرجلئه[6]، تب رام بجهاوئه آءِ.

(دادو) برھ اگن مين جل گئي، من ڪئه ميل بڪار،
دادو برهي پيئه ڪا، ديکئگا ديدار.

---

1. گرم. 2. دَيا. 3. ڪتو. 4. ليٽو پائڻ. 5. اهڙ جيتري اَگ سان ڪاٺين جا ڍير جلي وڃن ٿا. 6. پنهنجو ٻڙي.

من

١. من کي وس ڪرڻ جي ضرورت

جڏهن کان من پنهنجي اصلي ڀنڊار (برهم) کان جدا ٿيو آهي، جتي هو نڀر ۽ خوش رهندو هو، هي اندرين جو ڪمزور غلام بڻجي چڪو آهي ۽ سدائين لاءِ اندرين جي سکن ڏانهن ڀٽڪندو رهي ٿو. مايا جي ڄار ۾ سبب اندرين جا وشيه ڀوڳ هنکي سکمه پرتيت ٿين ٿا ۽ انهنجي زبردست ڪشش ڪري من کي وس ۾ رکڻ نهايت ناممڪن ٿي پيو آهي. اندرين جي وشيه ڀوڳن جي بن ۾ من فيل مست هاٿيءَ وانگر گهمندو رهي ٿو.

انيڪ مهاتمائون، يوگي، سنت ۽ سادڪ من جي فريبن جا شڪار بڻجي ويا آهن. ڪڏهن به نه ترپت ٿيڻ وارن اندرين جي ڀوڳن جي ترشنا ڪارڻ هي من انسان کي سڀني اڳيان هٿ ٽنگڻ وارو ذليل ۽ در در جو ڀيڪاري بڻائي ڇڏي ٿو. ڪڏهن ڪڏهن هي من هٺ ڪرمن جي سادنا سبب مٺل لڳندو آهي پر توڙو ئي موقعو ملڻ تي هو ترت ئي اڳئين کان اڳرو ڦڙ ڪيڏي ڀهندو آهي.

ان ڪري اهڙي نانگ جهڙي دشمن کي توڙو شانت يا سست ڏسي انسان کي ڀلجي به پاڻ کي بيفڪر ۽ صحيح سلامت نه سمجهڻ کپي جيستائين من پوريءَ ريت وس ۾ نه آيو آهي تيستائين اهو حقيقي آنند دائما طور حاصل ڪرڻ ناممڪن آهي. گرو ۽ پرميشور جي ڪرپا سان ئي اهو ممڪن ٿي سگهي ٿو.

اب من نرڳڻ گهر نهين، پيم ۾ ٻڌتا آءِ؛
نرڳڻ سنگ ٽنگڻ بيڇتيا، تب ڪاير هوءِ جاءِ.

دادو يهه من برجي باوري، گهٽ مين راکي گهير،
من هستي ماتا بهئه، انڪس دي دي ڦير.

هستين ڇوٽا من ڦرئه، ڪيوُن هي بنڌيا نه جاءِ؛
بهت مهاوت پچ گئي، دادو ڪڇ نه بساءِ.

من هستي مايا هستني، سگهن بن سنسار؛
تا مين نرڀئه هوءِ رهيا، دادو مگڌ گنوار.

دادو بشيه بڪار سڀن، جب لگ من راتا؛
تب لگ چت نه آوئي، ترڀون-پت داتا.

سکه دکه سب جهائين[1] پڙءِ، تب لگه ڪاچا من؛
دادو ڪڇ بياپئه نهين، تب من ڀيا رتن.

پاڪا من ڊولئه نهين، نهچل رهئه سماءِ؛
ڪاچا من دهه دس ڦرئه، چنچل چهوُن دس جاءِ.

سيپ سڌا رس لي رهئه، پيئه نه کارا نير؛
ماهئن موتي نيپجئه، دادو بند سرير[2].

(دادو) ڪچب اپني ڪر ليي، من اندري نج ٺوُر؛
نانئه نرنجن لاگ رهه، پراڻي پر هر اوُر.

من اندري آنڌا ڪيا، گهٽ مين لهر اُٺاءِ؛
سائين ستگر ڇاڙ ڪر، ديک دوانا جاءِ.

---

١. ڇايا، اثر. ٢. انترمکي سادڪ ٻاهرين وشيه واسنائن کان بچي، اندروُني اڀياس جو امرت پيئي ٿو ۽ انهي ڦل-سروپ آنند ۽ پرماتما روپي موتي حاصل ڪري ٿو.

(دادو کهڻ) رام بنا من رنگ[1] هئي، جاچڻ ڏينهن لوک؛
جب من لگا رام سين، تب ڀاڳي دلدر دوش.

اِندري کا آڌين من، جيوَ جنت سب جاچڻ؛
ٽٽين ٽٽين[2] کي آڳين، دادو تهوُن لوک ڦر ناچڻ.

دادو جيوڻ پلک مين، مرتان ڪلپ بهاءِ؛
دادو يهه من مسکرا، جن کوئي پتياءِ[3].

دادو يهه من مينڊڪا[4]، جل سون جيوءِ سوءِ؛
دادو يهه من رند[5] هئي، جن روُپتيجڻ کوءِ.

مانهڻ مشم[6] هوءِ رهڻ، باهر پسارڻ انگ؛
پون لاگ پوُڙها پيا، ڪالا ناگ پونگ[7].

من پونگ يهه بش ڀريا، نربش ڪيون هي نه هوءِ؛
دادو مليا گر گاروڙي[8]، نربش کيا سوءِ.

يهه من مارءِ مومنان، يهه من مارڻ مير؛
يهه من مارءِ ساڌڪان، يهه من مارڻ پير.

---

١. ٻيڻوُ، منگتو. ٢. ٽپ يا ٽيپ. ٣. مذاقي اِنسان صرف ڳالهين جا قلعا ٻڌندو آهي پر ڪندو ڪجهه به ڪونهي. هن جي ڳالهين تي اعتبار ڪونه ڪري سگهبو آهي. اَهڙيءَ ريت من به پنهنجي اِرادي جو ڪچو آهي، جي ڪو به ساڌن ڪرڻ جو سوچيندو به آهي ته اُن تي ورڻي محڪم ڪونه رهندو آهي. ٤. ڏيڏر. ٥. سنڪي، ڦرندڙ گهرندڙ سڀاءَ وارو. ٦. سوڪيمر. ٧. اَندر ۾ جڏهن من ڪجهه شانت رهندو آهي تڏهن هنجي هلچل جو ڪو به پتو نه پوندو آهي. پر ٻاهرين وشيه-واسنا جي هوا لڳڻ سان ئي، هو نانگ وانگر پنهنجو خوفناڪ روپ اختيار ڪندو آهي. ٨. نانگ جو زهر ڪڍڻ وارو.

من ماري منير[1] مڻي، سر نر ڪيي سنگهار؛
برهما بسن مهيس سب، راکڻ سرجنهار.

يي من ماڻڻ برج برج،
اَت گت بشيان سين رت، اُلٽ جڻ گرج گرج.
بشڻ بلاس اَڌک اَت آتر، باست سنک نه مانڻ؛
کاءِ حلاحل مگن مايا مين، بش امرت ڪر جانڻ.
پنچن کي سنگ بهت چهوُن دس، اُلٽ نه ڪبهوُن آوءِ؛
جنهه جنهه ڪال جاءِ تهان تنهه، مرگ جل جيون من ڌاوءِ.
ساڌ کهنڻ گرو گيان نه مانڻ، پيو پڇن نه تمهارا؛
دادو کي تم سجن سهائي، ڪڇ نه بساءِ همارا.

ري من ساٿي ماهرا، تون سمجهائڻ ڪڻ بارو ري؛
راتڻ رنگ کسنڀ[2] کي، تڻن بيساريو آڌارو ري.
سپنا سک کي ڪارٽي، ڦر پيڇين دک هوئي ري؛
ديپک درشٽ پتنگ جيوُن،
يون پرمڻ جالڻ جن کوئي ري.
جيبيا سوارت آپٽي، جيون مين مرڻ تج نيرو ري؛
مانهڻ جال نه جاٽيڻ، تان تنڻ اُپنڻ[3] دک سريرو ري.
سوادئهي سنکٽ[4] پرينڻ، ديکت هين نر آنڌو ري؛

---

١. مني.
٢. کسنڀ جو رنگ ٻاهران ته ڏاڍو من موهيندڙ لڳندو آهي پر جلد ئي ڦڪو ٿي ويندو آهي.
٣. پيدا ٿيو.
٤. کشٽ.

مورک منڍ چاڙهه ڏي، هوءِ رهو نربنڌو ري[١].
مان سکاوڻ ماهري، ٽون هر ڀيج ڀُول نہ هاري ري؛
سک ساگر سوءِ سيوئي، جن دادو رام سنڀاري ري.

من ري ٽون ديکڻ سو ناهين، هڻ سو اگم اگوچر ماهين.
نس انڌياري ڪڇُو نہ سوجهڻ، سنسڻ سرپ دکاوا[٢]؛
آڳسڻ انڌ جگت نانهہ جاڻڻ، جيو جيوڙي[٣] کاوا.
مرگہ-جل ديکہ ٽهان من ڌاوڻ، دن دن جهوُٺي آسا؛
جنهہ جنهہ جاءِ ٽهان جل ناهين، نهچڻ مرءِ پياسا.
ڀرم بلاس بهت بڌ کينها، جيون سپنڻ سکہ پاوءِ؛
جاگت جوُٺ ٽهان کڇ ناهين، ڦر پيڇهڻ پڇتاوءِ.

---

١. باندر ڪهڙي طرح مورکہ بڻجي لوڀ ڪري پڪڙجي ٿو، ان بابت اشارو آهي. سوڙهي منهن واري ڪنهن برتڻ ۾ باندر جي من کي لالچائڻ واري کائڻ جي شيءِ رکي، باندر ڦاسائڻ وارو ڪٿي لڪي ويهندو آهي. باندر ڪنهن کي بہ ويجهو نہ ڏسي ان برتڻ وٽ اچي، ان ۾ پنهنجو هٿ وجهي ان کائڻ واري شيءِ سان پنهنجي مٺ ڀريندو آهي پر ان ڀريل مٺ سان هوُ ان سوڙهي منهن واري برتڻ مان پنهنجو هٿ ڪين ڪڍي سگهندو آهي ۽ اهڙي طرح ڦاسايو ويندو آهي. پر لوڀ وس ٿي پنهنجي مٺ کولي آزاد ڪين ٿيندو آهي. ٢. اونڌهہ ۾ نوڙي نانگہ معلوم ٿيندي آهي ۽ ان ٿي ڪنهنجو پير پوندو آهي تہ هو سمجهندو آهي تہ مونکي نانگہ ڏنگيو آهي ۽ اهو ماڻهو ڀرم ۾ پئجي پاڻ کي نانگہ جو ڏنگيل سمجهندو آهي. ساڳي طرح اگيان ڪري هي جو نو ۽ فاني سنسار سچو پاسڻ ۾ اچي ٿو ۽ ان اڌر ڪري اسين جکڙيا رهون ٿا. ٣. نوڙي.

جب لگ سوُٽا ٽب لگ ديکڻ، جاگت ڀرم بلانا؛
دادو انت اِهان ڪڇ ناهين، هڻ سو سوڌ سيانا.

٢. من کي وَس ڪرڻ جو اُپاءُ

من جيڪو اندرين جي سکن جي تلاش ۾ وياڪل آهي، نهايت منڍ نام جي سواد چکڻ کان پوءِ شانت رهي ٿو. ان کري ان سواد کي حاصل ڪرڻ لاءِ آسانکي محڪم ارادي سان من سان جنگہ جوٽڻ گهرجي. ڏاڍي ڏاڍي پر پختائيءَ سان، پنهنجي ستگروءَ ڏواران بخشيل پوتر نامن جو ايڪاگرتا سان سمرن ڪرڻ سان، هن جي آگيا جو پالن ڪرڻ سان ۽ سنتن جو ستسنگہ ڪرڻ سان من کي تہ اندرين جي سکن جو ذائقو ڦڪو لڳڻ شروع ٿو ٿئي ۽ هي نهايت موهيندڙ انهيءَ الاهي شبد ڌن جي رس جو آنند وٺڻ لڳي ٿو. ٻين لفظن ۾ من کي وس ڪرڻ جو ۽ هن کي مکمل طور اسٿر بڻائڻ جو، "نام يا شبد" ئي هڪڙو ڪارگر ساڌن آهي. انهين ڪرڻ سان ئي هنجو پرماتما سان ميلاپ ٿي سگهي ٿو.

آڙا ڏي ڏي رام ڪنڻ، دادو راکڻ من؛
ساکي ڏي اِستر ڪرڻ، سوئي ساڌو جن.

سوئي سوُر جي من گهڻ، نمکہ نہ چلڻي ڏيڻ؛
جب هين دادو پگہ ڀرڻ، ٽب هي پاڪڙ ليڻ.

جيٽي لهر سمند کي، ٽيٽي منهين منورٿ مار؛
بڻسڻ سب سنتوش ڪر، گهہ آٽم ايک بچار.

دادو چمبک ديک ڪر، لوها لاگڻ آءِ؛
يون من گڻ اِندري سنڻ، دادو ليجڻ لاءِ.

من کا آسڻ جي جوُ جاڻهہ، تهہ تؤر تؤر سب سوجهہ؛
پنچون آڻ ايک گهر راکهہ، تب اگم نگم سب بوجهہ.

جب لگ يهہ من ٿر نهين، تب لگ پرس نہ هوءِ؛
دادو منوا ٿر ڀيا، سهج ملهگا سوءِ.

(دادو) بن اولنبن کيون رهہ، من چنچل چل جاءِ؛
اِستر منوان تهہ رهہ، سمرڻ سيتي لاءِ.

من اِيستر کو ليجهہ نام؛
دادو کهہ تهان هين رام.

هر سمرڻ سئن هيت کر، تب من نهچل هوءِ؛
دادو بيڌيا پريم رس، بيش[1] نہ چلهہ سوءِ.

(دادو) کئوا[2] بوهت[3] بئس کر، منجهہ سمندان[4] جاءِ؛
اُڙ اُڙ ٿاکا ديک تب، نهچل بئنتا آءِ.

يهہ من کاگد کي گڏي[5]، اُڙ چڙهي آکاس؛
دادو ڀيگهہ پريم جل، تب آءِ رهہ هم پاس[6].

من نرمل ٿر هوت هئہ، رام نام آنند؛
دادو درسن پائيي، پورڻ پرمانند.

(دادو) يهہ من پولا سو گلي، نرک جاڻ کي گهات؛
اب من اوگت نات سئن، گرو دکائي بات.

---

١. زهر. ٢. کانءُ. ٣. ٻيڙي يا ڪشتي. ٤. سمنڊ. ٥. پتنگ، لغڙ. ٦. پريم سان ڀرپور ٿيڻ سان من پنهنجي ٻاهر جي ڀڪ ٻوڙ ڇڏي ايکاگر ٿئي ٿو ۽ پنهنجو آپمان ڇڏي ڏيندي ۽ نمرتا اختيار ڪري ٿو.

جب لگ من لاگهہ رام سئن، تب انت کاهي کو جاءِ؛
دادو پاٽي لوڻ جيون، ايسي رهہ سماءِ.

چنچل چهون دس جات هئہ، گر بايک سون بنڌ؛
دادو سنگت ساڌ کي، پاربرهم سون سنڌ.

کوٽ جتن کر کر مئي، يهہ من دهہ دس جاءِ؛
رام نام روکيا رهہ، ناهين آن اُپاءِ.

من تاجي[1] چيتن چڙهہ، ليو[2] کي کرءِ لغام؛
سبد گرو کا تاجڻان[3]، کوئي پهنچي ساڌ سجان.

(دادو) نفس[4] ناتو سون مارئيي، گوسمال[5] دي پند[6]؛
دئي هئہ سو دور کر، تب گهٽ مين آنند.

ميري تمهين راکهڻهار، دوجا کو نهين؛
يي چنچل چهون دس جاءِ، کال تهين تهين.
مئن کيتي کييي اُپاءِ، نهچل نا رهہ؛
جنهہ برجهہ تنهہ جاءِ، مد مائهہ بهہ.
جنهہ جاڻهہ تنهن جاءِ، تم ٿهہ نا ڏرهہ؛
تاسين کها بساءِ، ڀاوءِ تيون کرهہ.
سکل پکارنهہ ساڌ، مئن کيتا کهيا؛
گر انکس مانهہ ناهين، نريهہ هوءِ رهيا.
تم بن اؤر نہ کوءِ، اِس من کو گهہ؛
تون راکهہ راکهڻهار، دادو تهہ رهہ.

---

١. گهوڙو. ٢. لات. ٣. چهبوک. ٤. من. ٥. ڪن مهٽ، سزا ڏيڻ. ٦. سمجهاڻي، سکيا.

من چنچل ميرو ڪهيو نه مانئه، ڏسنئه ڏسا ڏاڙاوئه ري؛
آوت جات بار ننهه لاڳئه، بهت ڀانت ڀؤراوئه ري.
بير بير برجت يا من ڪنئه، ڪنچت سيکه نه مانئه ري؛
اُسنئه نڪس جات يا ٽن ٽنئه، جئسئه جيوَ نه جانئه ري.
ڪوتڪ جتن ڪرت يا من ڪنئه، نهچل نمش نه هوئي ري؛
چنچل چپل ڇهوُن دس ڀرمئه، ڪها ڪرئه جن ڪوئي ري.
سدا سوچ رهت گهٽ ڀيتر، من ٿرڪئسنئه ڪيجئه ري؛
سهجئه سهج ساڌ ڪي سنگت، دادو هر ڀج ليجئه ري.

رهه ري رهه من مارئنگا، رتي رتي ڪر ڊارئنگا؛
ڪنڊ ڪنڊ ڪر نا ڪٽئنگا[1]، جهان رام تنهه را کٽئنگا.
ڪهيا نه مانئه ميرا، سر ڀانئنگا تيرا؛
گهر مين ڪدي نه آوئه، باهر ڪنئه اُٺ ڌاوءِ.
آتم رام نه جانئه، ميرا ڪهيا نه مانئه؛
دادو گرمک ڀوُرا، من سئن جهوُجهئه سوُرا.

لاڳه رهيو من رام سئن، اب اَنتئه ننهه جايي ري؛
اَچلا سئن گهر هوئه رهيو، سڪي نه چيت ڏلايي ري.
جيون ڀنگ[2] چندن رهئه، پرمل[3] رهئه ليپايي ري؛
ٽيون من ميرا رام سئن، اب ڪي بير اگهايي ري.
ڀنور نه ڇاڙهه باس ڪوُن، ڪنوَل هي رهيو بنڌايي ري؛
ٽيون من ميرا رام سئن، بيڌ رهيو چت لايي ري.
جل بن مين نه جيوئي، بڇرت هين مر جايي ري؛
ٽيون من ميرا رام سئن، اَئسي پريت بنايي ري.
جيون چاترڪه جل ڪنئه رٽئه، پيو پيو ڪرت بهايي ري؛
ٽيون من ميرا رام سئن، جن دادو هيت لڳايي ري.

---

١. ڪري ڇڏ ٽڪرا. ٢. نانگ. ٣. سڳنڌ.

ڪرم

١. ايشور جو نياءُ

اسين جهڙو ڪرم ڪنداسين اهڙو ئي ڦل پائينداسين - ان ايشور جي انصاف کان ڪير به ڀڄي نٿو سگهي. اڳين ڪرمن سبب موجوده جيون ٺهي ٿو ۽ هاڻوڪا ڪيل ڪرم اسانجو آئيندو (مستقبل) جوڙين ٿا. عام طور اَهنڪار جي ڀاونا سان ڪيل ڪرم ڪرڻ وارو منش پنهنجن ڪرمن ۾ ڦاسي وڃي ٿو ۽ ڀاڳ کي پرماتما جو آڏيل جيو سمجهي، اَهنڪار رهت ڀاونا سان ڪرم ڪندڙ منش پنهنجي ڪرمن کان نيارو ۽ نرليپ ٿئي ٿو.

صرف پرماتما جي پريم ۽ ڀڳتيءَ دواران منش ڪرم جي بندڻن کان ڇٽي ٿي سگهي ٿو.

گهٽ گهٽ دادو ڪهه سمجهاوءِ،
جئسا ڪرئه سو تئسا پاوءِ؛
ڪو ڪاهوُ ڪي سيري[1] ناهين،
صاحب ديکئه سب گهٽ ماهين.

(دادو) چانئه چانئه ڪيجيي، ڇوُٽئه پرگٽ هوءِ؛
دادو پئس پيال مين، بُرا ڪرئه جن ڪوءِ.

اَنکيئا لاڳئه نهين، ڪيا لاڳئه آءِ؛
صاحب ڪي در نياءُ هئه، جي ڪڇ رام رجاءِ[2].

پهلي ٿا سو اب ڀيا، اب سو آگئه هوءِ؛
دادو ٽينون ٺوُر ڪي، بوُجهئه برلا ڪوءِ.

---

١. ڀائيوار. ٢. رضا، مرضي، اڇا.

(دادو کهي) جي ٿئي ڪيا سو هوءِ رهيا،
جي تون ڪرين سو هوءِ.
ڪرڻ ڪراوڻ ايڪ تون، دوجا ناهين ڪوءِ.

بش اَمرت سڀ پاوڪ پاڻي، ستگر سمجهايا؛
منسا باچا ڪرمڻا، سوئي ڦل پايا.

(دادو) جاڻي بُوجهي جيو سڀ، گڻ اوگڻ ڪيجي؛
جان بُوجھ پاوڪ پڙي، دئي دوس نه ديجي.

ڪرتا هوءِ ڪر ڪڇ ڪري، اُس مانھ بنڌاوءِ؛
دادو اُس ڪني پُوڇيي، اُتر نهه آوءِ[1].

ڪري ڪراوي سائينيان، جن ديا اوُجُود؛
دادو بندا بيچ هي، سوپا ڪُون مؤجُود[2].

ڪرم ڪهاڙا[3] انڪ ٻن، ڪاٽت بارمبار؛
اپني هاٿون آپ ڪني، ڪاٽت هي سنسار.

صاحب جي ست ميرا ري، لوڪ جهکي بهتيرا ري؛
جيوَ جنم جب پايا ري، مستڪ ليک لکايا ري.

---

١. پاڻ کي ڪرتا سمجهي ڪيل ڪرمن ۾ منش ڦاسي پوي ٿو. جڏهن هن کان پڇيو وڃي ته هوُ اَهنڪار ڇو ٿو ڪري ته اُنجو جواب هن وٽ آهيئي ڪونه. ٢. سنت، شيوا نمرتا ڀاو سان عاجز بڻجي پاڻ کي بلڪل نه برابر سمجهي ڪاريه ڪندا رهن ٿا تنهنڪري اُهي ڪرمن جي بندن کان آزاد رهن ٿا. هنن جي اِها ڀاونا هوندي آهي ته سڀ ڪجهه ڪرڻ ڪرائڻ وارو پاڻ پرماتما آهي، هي شرير ته هنجو ٿئي ذنل آهي. اُن پرماتما ۽ سندس ڏنل شرير جي وچ ۾ هوُ بلڪل نرليپ بڻجي رهن ٿا. ٣. ڪهاڙو.

گهڻي بڏي ڪڇ ناهين ري، ڪرم لکيا اُس ماهين ري؛
بڏاتا بڻ ڪينها ري، سرج سڀن ڪني دينها ري.
سمرت سرجنهارا ري، سو تيري نڪٽ گنوارا ري؛
سڪل لوڪ ڦر آوي ري، تئي دادو ديا پاوي ري.

ڊريئي ري ڊريئي، پرميسور ٿني ڊريئي ري؛
ليکا ليوءِ پر پر ديوءِ، تا ٿني برا نه ڪريئي ري.
ساچا ليجي ساچا ديجي، ساچا سؤدا ڪيجي ري؛
ساچا راکي جهوٺا ناکي، بش نا پيجي ري.
نرمل گهيئي نرمل رهيئي، نرمل ڪهيئي ري؛
نرمل ليجي نرمل ديجي، اَنت نا بهيئي ري.
ساھ پڻايا بنج نه آيا، جن ڊهڪاوي ري؛
جهوُٺ نه پاوي ڦير پڻاوي، ڪيا پاوءِ ري.
پنٿ ڍهيلا جاءِ اڪيلا، پار نه ليجي ري؛
دادو ميلا هوءِ سهيلا، سو ڪڇ ڪيجي ري.

٣. آواگؤن ۽ پنرجنم

هن سنسار ۾ ڪل ٨٤ لک جوٽيون آهن ۽ جيو پنهنجي اڳين جنمن جي ڪرمن، واسنائن ۽ سنسڪارن جي اَنوسار اُنهن مان ڪنهن نه جوني ۾ جنم وٺي ٿو. پنهنجي مانسڪ ورتين ۽ اِڇائن ڪارڻ ٿي اَسين نرڪ يا سرڳ ۾ وڃون ٿا، يا منش، پسون، پکي، ڪيڙي يا ونسپتيءَ جي روپ ۾ جنم وٺي سک دک ڀوڳيون ٿا.

لڳاتار اِهو جنم مرڻ جو چڪر بنا ڪنهن رڪاوٽ جي اَرچڻ جي پنهنجو ڪاريه ڪندو رهي ٿو ۽ جيو ڪٿي به اُن کان ڀڄي نٿو سگهي. صرف مالڪ جي چترڇايا ۾ ٿي ڀڳت

ڇن اُن مان ڇوٽڪارو پائي سگهن ٿا. هن سنسار لاءِ اسانکي ڪابہ روچي نہ رکڻ کپي ڇاڪاڻ جو هي سنسار هڪ زبردست ڄار آهي.

جس کي سرت جهان رهئہ، تسڪا تنهہ بسرام؛
پاوئہ مايا موهہ مين، پاوئہ آتم رام.

جنهہ من راکئہ جيوتان، مرتان تس گهر جاءِ؛
دادو باسا پراڻ کا، جنهہ پهلي رهيا سماءِ.

جهان سرت تنهہ جيو هئہ، جنهہ ناهين تنهہ نانهہ؛
گڻ نرگڻ جنهہ راکيي، دادو گهر بن مانهہ.

جهان سرت تنهہ جيو هئہ، جنهہ جاڏئہ تنهہ جاءِ؛
گم اگم جنهہ راکيي، دادو تهان سماءِ.

جپ تپ کرڻي کر گئي، سرگ پهونتي[1] جاءِ؛
دادو من کي باسنا، نرک پڙئہ ڦر آءِ.

برتڻ[2] ايکئہ پانت سب، دادو سنت اسنت؛
ڀن ڀاو انتر گهٽا، منسا تهان گچهنت[3].

کرم ڦراوئہ جيو کون، کرمون کون کرتار؛
کرتار کون کوئي نهين، دادو ڦيرن هار.

رام بمکہ جگہ جگہ دکي، لکہ چوراسي جيو؛
جامئہ مرئہ جگ آوتئہ، راکٹهارا پيو.

دادو اِس سنسار سئن، نمک نہ کيجئہ نيهہ؛
جامڻ مرڻ آوتڻا[4]، ڇن ڇن داجهئہ ديهہ.

---

۱. پهچي. ۲. ورتاءُ، وهنوار.
۳. وڃي ٿو، سمبنڌ رکي ٿو. ۴. جنم مرڻ جي تپت.

شراب ۽ ماس آهار جي منع

جيو هتيا ڪرڻ وارو منش سڌو نرڪ ۾ وڃي ٿو. ماس کائيندڙ انسان، جنهنکي هوُ کائي ٿو اُن لاءِ اُهو ماڻهو ساکيات ڪال آهي. اهڙي ماڻهوءَ جو هردو ڪنور ۽ سنگدل ٿي پوي ٿو. هن جو سڀاءُ شينهن، گدڙ، ڪانو، ٻگهہ، پکي ۽ ڪتي ٻلي‌ءَ جهڙو ٿي پوي ٿو. ماس کائي ۽ شراب پي ۽ ٻيون نشيدار شيون واپرائي ماڻهو ڪامي، ڪروڌي، چرتر هيڻ ۽ موهہ ۾ انڌو بڻجي پوي ٿو. اهڙي طرح هوُ پرماتما کي پائڻ جي مارگ کان دور هٽي ٿو ۽ سنساري وشين وڪارن پٺيان ڀٽڪندو رهجي وڃي ٿو.

اِها افسوس جي ڳالهہ آهي تہ انسان پنهنجي اهم کي ختم ڪرڻ بدران جيڪا هن ۽ پرماتما جي وچ ۾ اصلي رڪاوٽ آهي، پرماتما جي پيدا ڪيل جيون جو خاتمو ڪري ٿو. هوُ منش جي بڻايل مندرن جي تہ حفاظت ڪري ٿو پر خود مالڪ جي بڻايل مندرن (جيون) جو خاتمو ڪري ٿو. پوءِ بہ اچرج جي اِها ڳالهہ آهي تہ هوُ پاڻکي ڌرم جو رکشڪ سمجهي ويٺو آهي. پاڻکي پوڄاري ڇوائڻ وارا ڪيترا ئي ماڻهو ڌرم جي نالي ۾ جانورن جي ٻل چاڙهيندا آهن.

هڪ ڏينهن اهڙو بہ ايندو جڏهن اهڙن ماڻهن جي برابر اهائي درگتي بڻجندي جيڪا اُنهن جي هٿان گهات ڪيل جيون جي ٿئي ٿي، ڇو جو ڪرم جو قانون اٽل ۽ اَمٽ آهي. اِن قانون مطابق اِهو بلڪل نشچت آهي تہ اسين جنهن کي ماريندا سين، اُهو وري اسان کي ماريندو. اِنکان وڌيڪ هتيا ۽ ڪنورتا ٻي ڪهڙي ٿي سگهي ٿي جو اسين اهڙن جيون جي هتيا ڪريون ٿا جي پنهنجي ويدن ۽ فرياد اسانکي نٿا ٻڌائي سگهن ۽ جي وچارا رڳو پاڻيءَ ۽ گاهہ تي زنده رهن ٿا.

(دادو) ڪوئي ڪاھوُ جيوَ ڪي، ڪرئہ آتما گھات؛
ساچ ڪھون سنسا نھين، سو پراڻي دوجڪ[1] جات.

(دادو) ناھر سنھن سيال سب، ڪيتي مُوسلمان؛
مانس کاء مومن ٿئي، بڙي ميان ڪا گيان.

(دادو) مانس آھاري جي نرا، تي نر سنھن سيال؛
بڪ[2] منجار[3] سنھا[4] سوي، ايتا پرتش[5] ڪال.

(دادو) مئي مار ماڻس گھڻي، تي پرتش جم ڪال؛
مھر ديا نھين سنھندل[6]، ڪُوڪر ڪاگ سيال.

مانس آھاري مد[7] پوء، بشيہ بڪاري سوء؛
دادو آتم رام بن. ديا ڪھان تنٿ ھوء.

(دادو) ڀڳني ڀنگا کاء ڪر، متوالئہ مانجھوي؛
ٻنڪا ناھين گاننڙي، پاتساھي ڪانجي[8].

لنگر لوگہ لوپ سُون لاگي، بولئہ سدا اُنھي ڪي پير؛
جور جام بيچ بٿپاري، آدي انت اُنھي سُون سير.
تن من مار رھي سائين سون، تن ڪُون ديکہ ڪرنئہ تاجير؛
يي بڙ بُوجھہ ڪھان تنئہ پائي، اَيسي ڪجا اوليا پير.

بيمھر گمراھہ غافل، گوشت خوردني؛
بيدل بدڪار عالم، حيات مردني.

---

١. دوزخ. ٢. بگلو. ٣. ٻلي. ۴. ڪتو. ۵. پرتڪش، ساکيات. ٦. ڪنور. ٧. شراب. ٨. ڀنگ. ڀنگ پيئندڙ ڀنگ کائي ھوش حواس ڀلائي وھي ٿو، ھڙ ڀانءَ ۾ ڪوڙي ٻہ ڪان ھوندي آئس پر ٻاڙون بادشاھي خاندان جھڙيون ھڻندو آھي.

چل ڪر بل ڪرتاء ڪر، مارئہ جيھہ تينھہ ڦير؛
دادو تاھہ نہ ڏيجيي، پرڏنئہ سگي پٽير[1].

(دادو) دنيا سون دل باڌ ڪر، ٻٽني دين گنواء؛
نيڪي ناتو بسار ڪر، ڪرد ڪمايا کاء[2].

(دادو) گل ڪاٽئہ ڪاما پرئہ، آيا بچارا دين؛
پانچئہ بکت نماج گجارئہ، ثيابت نھين آکين[3].

پيتو دندر[4] پر رھي، تن ڪنئہ مارئہ نانھہ؛
صاحب ڪي ارواح[5] ڪؤ، تاڪنئہ مارن جانھہ.

(دادو) مئي[6] ڪنئہ ڪيا مارئيي، ميان مئي مار؛
آپس ڪنئہ مارئہ نھين، اورون ڪنئہ ھوسيار.

(دادو) جاڪنئہ مارڻ جائيي، سوئي ڦر مارئہ؛
جاڪنئہ تارڻ جائيي، سوئي ڦر تارئہ.

(دادو) آپ بٽاوئہ ديھرا[7]، تس ڪا ڪرھئہ جتن؛
پرتش پرميسر ڪيا، سو ڀانئہ جيو رتن.

مسيت سنواري ماڻسنئہ[8]، تس ڪنئہ ڪرہ سلام؛
ائن آپ پيدا ڪيا، سو ڍاھئہ مُوسلمان.

---

١. آھڙي جو ڪڏھن وشواس نہ ڪجي (ڏيجي) ھوُ ٻنھنجي سڳي ڀيڻ (پٽير) سان شادي ڪري (پرڻي) تہ بہ عجب ناھي. ٢. ڪاتيءَ جي ڪمائي (يعني گوشت جنھن کي ڪاتيءَ سان ڪاٽجي ٿو) کائي ٿو. ٣. مسلمان وچاري ٻڪر (ٻڪرا) کي ذبح ڪرڻ وقت ڪلمو پڙھندا آھن ۽ پنج وقت نماز پڙھندا آھن. اھا وشواس جوڳي ڳالھ ڪانھي. ۴. ڏئي، ٻڪرو، کاٻش. ۵. ارواح، روُح، جيو. ٦. ماڻا، مڻا. ٧. مندر تھرائي. ٨. مسجد انسان جي بڻايل.

باڇا ٻڌي جيو سڀ، پوڄن پاڻي گهاس؛
آتم گيان نه اوپڄي، دادو ڪرهه بناس.

ڪالا مونهه ڪر ڪرد[1] ڪا، دل ٿئي دور نوار؛
سڀ صورت سبحان ڪي، ملان مڳڌ نه مار[2].

گلا غصي ڪا ڪاٽيي، ميان مني ڪنهن مار؛
پنچون[3] بسمل[4] ڪيجيي، يي سڀ جيو اُبار.

ٻڌ ٻروڌي آتما، ديا نهين دل مانهه؛
دادو مورت رام ڪي، تاڪئي مارن جانهه.

آپا ميٽي هري ڀڄي، تن من تڄي بڪار؛
نربئري سڀ جيو سئين، دادو يهه مت سار.

---

١. ڇري. ٢. ملان جي مڳڌ من کي نه مار ڇاڪاڻ جو اهي مالڪ جو انس آهن. ٣. ڪام، ڪروڌ، لوڀ، موهه ۽ اهنڪار. ٤. ذبح ڪرڻ، مارڻ.

ڪرم ڪانڊ جو کنڊن

١. ٻاهريون آڊمبر ۽ ڌارمڪ پاکنڊ

ڌرم جو ٻاهريون ڏيکاءُ جيئن ته ڪفني پڳڙ يا گيڙوڙا ڪپڙا پائڻ، مالها، تلڪ يا ڀسمي لڳائڻ، مٿو ڪوڙائڻ يا وار ڄٽائون رکائڻ يا ڪشتو کڻي ڀيک پنندو وتڻ وغيره صرف آڊمبر يا پاکنڊ آهي. پرماتما جا سچا پريمي اهڙو ڪوبه ٻاهريون ڏيک نه ڪندا آهن، ڇاڪاڻ جو اهو ڏيکاءُ صرف دنيا کي ڏيکارڻ لاءِ هوندو آهي. ڀڳتن جو سارو اڀياس انترمکي هوندو آهي. اهي اندر اُن شبد سان جڙيل رهندا آهن جو ئي ست ۽ قائم دائم آهي.

اوپر عالم[1] سڀ ڪري، ساڌو جن گهٽ مانهه؛
دادو ايتا انترا، تاتي بڻتي نانهه.

ڪورا ڪلس اواهه[2] ڪا، اوپر چتر انيڪ؛
ڪيا ڪيجي دادو بست بن، ايسي نانا ڀيش.

ٻاهر دادو ڀيش بن، ڀيتر بست اڳاڌ؛
سو لي هردي راکيي، دادو سنمک ساڌ.

سوانگ ساڌ ٻهه انترا، جيتا ڌرن اڪاس؛
ساڌو راتا رام سون، سوانگ جڳت ڪي آس.

(دادو) مالا تلڪ سون ڪڇ نهين، ڪاهو سيتي ڪام؛
انتر ميري ايڪ هئي، اهه نس اُسڪا نام.

گهٽ مانهين مايا گهڻي، ٻاهري تياڳي هوءِ؛
ڦاٽي ڪنٿا[3] پهر ڪر، چهن[4] ڪري سڀ ڪوءِ.

---

١. سنسار. ٢. ڪنڀر جو چڪ. ٣. گودڙي. ٤. ڇٽن، ٺڳن.

(دادو) ڪبهوُن ڪوئي جن ملئه، ڀڳت ڀيش سوُن جاءِ؛
جيوَ جنم ڪا ناس هئه، کهئه امرت ٻش ڪاءِ.

(دادو) ڀهنچي ڀوُت ٻتائون هوءِ ڪر،
نت جيوُن ڪاڇيا ڀيش.
خبر نه پائي ڪوج ڪي، همڪوُن مليا اليش.

(دادو) مايا ڪارڻ موُنڊ مونڊايا، يهه تئه جوگه نه هوئي؛
پاربرهم سوُن پرچا ناهين، ڪپٽ نه سيجهئه ڪوئي.

پيوَ نه پاوئه باوري، رچ رچ ڪرئه سينگار؛
دادو ڦر ڦر جڳت سوُن، ڪرئگي بيڇار.

(دادو) جگه دکلاوئه باوري، شوڙس ڪرئه سينگار؛
تنهه نه سنوارئه آپ ڪوُن، جنهه ڀيتر ڀرتار.

سڌ ٻڌ جيوَ ڏجاءِ ڪر، مالا سنڪل ٻاهه؛
دادو مايا گيان سوُن، سوامي ٻڌنا ڪاءِ[1].

جوگي جنگم سيوڙي، ٻڌ سنياسي سيخ؛
شٽ درسن دادو رام بن، سبئه ڪپٽ ڪي ڀيک.

(دادو) باهر ڪا سب ديکيي، ڀيتر لکيا نه جاءِ؛
باهر دکاوا لوک ڪا، ڀيتر رام دکاءِ.

(دادو) سچ بن سائين نا ملئه، ڀاوءِ ڀيش بناءِ؛
ڀاوءِ ڪروت اُرڌ مک[2]، ڀاوءِ ٽيرٿ جاءِ.

---

١. ٻيڪداري مهنت ٻڌهي مالهن جي گلي ۾ ڪنٺي وجهي اُنهنکي مايا منتر ڏيئي هنن جي سڌ ٻڌ کي ڊاهي ڀاڻ مزا اُڏائيندا رهن ٿا. ٢. ڪاشي ڪروت اُرڌ آسات اُلٽي لٽڪيل آريءَ سان سر ڪٽائڻ.

(دادو) ساچا هر ڪا نانوَ هئه، سو لي هردي راک؛
پاکنڊ پرپنچ دور ڪر، سب سادڻ ڪي ساک.

نرنجن جوگي جان لي چيلا، سڪل بياپي رهئه اڪيلا.
کپر نه جهولي ڊنڊ اڌاري، مڙهي نا مايا ليهه بچاري.
سينگي مدرا ڀيوُت نه ڪنٿا، جٽا جاپ آسڻ نهه پنٿا.
ٽيرٿ برت نه بنکنڊ باسا، مانگه نه کاءِ نهين جگه آسا.
امر گرو اُبناسي جوگي، دادو چيلا مهارس ڀوگي.

٢. ٻاهرمکي ڪرياڻون فضول آهن

پرم پتا پرميشور کي مايا مان پيدا ٿيل ديوي ديوتائن جهڙوڪ برهما، وشنوءَ ۽ شو کان نيارو سمجهڻ کپي. پر بدقسمتيءَ سان عام جنتا ديوي ديوتائن جي پوڄا کي ئي پرماتما جي پوڄا سمجهڻ جي غلطي ڪري ويٺي آهي. سڀ ڪرم ڪانڊ، ڌرم نيتيءَ موجب ڪرم ۽ ٻاهرمکي ڪرياڻون جهڙوڪ پٿر ۽ پتاڙيءَ کي پوڄڻ، ٽيرٿ استان ۽ مندرن ۾ وڃڻ، ويدن انوسار ڪرم ڪانڊ ڪرڻ، ڌرمي گرنٿن جو پاٺ ڪرڻ ۽ مشهور پوتر ندين يا سروورن ۾ اشنان ڪرڻ، چوٽا چاڙهڻ، موُن ورت رکڻ يا مسيت جي مناري تي چڙهي اوچي آواز سان بانگ ڏيئي خدا کي پڪارڻ وغيره ننڍ ۽ وڏ وٿ آهن. اهي سڀ سچي انترمکي روحاني اڀياس جي بلڪل اُبتڙ آهن ۽ سچي ڌرم جو مذاق آهي.

مايا روپي رام ڪوُن، سب ڪوئي ڌياوءِ؛
الک آدي اناد هئه، سو دادو گاوءِ.

برهما ڪا بيد بسنوءُ ڪي موُرت، پوُجئه سب سنسارا؛
مهاديوَ ڪي سيوا لاگئه، ڪنهه هئه سرجنهارا.

مايا کا ٺاڪر کيا، مايا کي مهماءِ؛
أيسي ديو أننت کر، سب جڳ پوڄن جاءِ.

مايا ٻيٺي رام هوءِ، کهہ مَنَ هي موهن راءِ؛
برهما بسن مهيس لڳہ، جوني آوءِ جاءِ.

نرنجن کي بات کهہ، آوءِ أنڃن ماںهہ؛
دادو من مانڻ نهين، سرگ رساتل جانهہ.

مايا ٻيٺي رام هوءِ، تاکون لکڻ نہ کوءِ؛
سب جڳ مانڻ سَت کر، بڙا اچنبا موهہ.

کامدين کي پٽنتري[1]، کرئہ کاٺ کي گاءِ؛
دادو دوڌ دوجهڻ ناهين، مورک ديهہ بهاءِ.

چنتامڻ[2] کنکر کيا، مانگڻ کڇ نہ ديڻ؛
دادو کنکر ڊار دي، چنتامڻ کر ليڻ.

پارس کيا پشان کا، کنچن کدي[3] نہ هوءِ؛
دادو آتم رام بن، ڀول پڙيا سب کوءِ.

مورت گهڙي[4] پشاڻ کي، کيبيا سرجنهار؛
دادو ساچ سوجهڻ نهين، يون ڊوبا سنسار.

---

۱. مايا مان اُنهن تيل دَيوي ديوتائن کي سچي پرماتما جو روپ سمجهي ماڻهو اُنهن جي ڀڳتيءَ ۾ لڳا پيا آهن، پر انهن کرڻ سان هنن کي سچو روحاني فيض نٿو پهچي. ڪاٺ جي ٺهيل ڳانءِ سچي ڳئي ڪامڌينءَ جي سمان ڪيئن ٿي ڪري ڏئي سگهي؟ (پٽنتري = سمان، برابر). ۲. هڪ مڻي جنهن مانگيو پدارٿ ڏئي ٿي. ۳. ڪڏهن ۾. ۴. ٺاهيل.

پرش بديس کامڻ کيا، أسهي کي اُٺهار[1]؛
کارج کو سيجهڻ نهين، دادو ماٿڻ مار.

کاگد کا ماڻس کيا، چترپتي سر موڙ؛
راج پاٽ ساڌ نهين، دادو پرهر اوڙ.

(دادو) جن کنکر پٿر سيويا، سو اپنا مول گنواءِ؛
الک ديو انتر بسڻ، کيا دوجي جاڳهہ جاءِ.

پٿر پيوئن ڌوءِ کر، پٿر پوڄن پراڻ؛
انت کال پٿر پيي، بهہ بوڙهي يهہ گيان.

(دادو) کوءِ دوڙي دوارکا، کوئي کانسي جانهہ؛
کوئي مٿرا کڻ چلي، صاحب گهٽ هي ماںهہ.

(دادو) هندو لاگي ديهرڻ[2]، مسلمان مسيت[3]؛
هم لاگي ايک اليش سڻ، سدا نرنتر پريت.

نہ تهان هندو ديهرا، نہ تهان ترک مسيت؛
دادو آپڻ آپ هڻ، نهين تهان رهہ ريت.

دادو بانڌي بيد بڌ، ڀرم کرم اُرجهاءِ؛
مرجادا ماںهڻ رهڻ، سمرڻ کيا نہ جاءِ.

جي کڇ بيد پران ٿڻ، اگم اگوچر بات؛
سو انيڻ ساچا کهڻ، يهہ دادو اکهہ کهات.

---

۱. جي استري پنهنجي پرديس ويل پتيءَ جي هوبهو مورت ٺاهي رکي تہ اُن مان ڪو بہ ڪارج نہ سرندو.
۲. مندر.
۳. مسجد.

دادو ڀاڻي پريم کي، ٻرلا ٻانچڻ ڪوءِ؛
بيد پران پستڪ پڙهڻ، پريم بنا ڪيا هوءِ.

ڀهي سڀي مَن سڪي، ڪربا اؤرڻ ڪيل؛
ٻاڻڻ ٽمر نه ياجڻي، ديوا ٻاٽي ٽيل.

(دادو) مصري مصري ڪيجيي، مڪ ميٺا ناهين؛
ميٺا ٽب هين هوئگا، چٽڪاوڻ ماهين.

پڙهي نه پاوءِ پرم گت، پڙهي نه لنگهڻ پار؛
پڙهي نه ڀهنچڻ پراڻيا، دادو پيڙ پڪار.

دادو نبري ناؤ ٻن، جوڻا ڪٿڻ گيان؛
ٻڻي سر خالي ڪرڻ، پنڊت بيد پران.

قاجي ڪجا نه جاڻهي، ڪاگد هاٿ ڪتيب؛
پڙهتان پڙهتان دن گئي، ڀيتر ناهين ڀيد.

مس[1] ڪاگد کي آسري، ڪيون ڇوٽڻ سنسار؛
رام بنا ڇوٽڻ نهين، دادو ڀرم ٻڪار.

(دادو) پاٽي ڌوئڻ ٻاوري، من ڪا ميل نه جاءِ؛
من نرملا ٽب هوئگا، جب هر کي گڻ گاءِ.

(دادو) يه من ٽينيون لوڪ مين، اَرس پرس سب هوءِ؛
ديهي کي رشيا ڪرڻ، هم جن ڀيٽڻ ڪوءِ[2].

موُن گهڻ ٽي ٻاوري، بولڻ ڪري ايان؛
سهجڻ راٽي رام سڻ، دادو سوئي سيان.

١. سياهي. ٢. لوڪ ڏيهه جي ڇوٽا ڇوٽ ڪان پاڻ بچائين ٿا، مگر ان جو خيال ڪونه آٿن ته من هر جڳهه ڇهندو رهي ٿو (ڀٽي = ڇهڻ).

(دادو) ڌيان ڌرڻ ڪا هوت هئه، جي من ڪا ميل نه جاءِ؛
ٻڳ ميني ڪا ڌيان ڌر، پسوُن ٻچاري ڪاءِ.

هر روج حجوري هوءِ رهه، ڪاهي ڪرڻ ڪلاپ[1]؛
ملا ٽهان پڪاريئي، جنهن عرس الاهي آپ[2].

جگه انڌا نئن نه سوجهڻ، جن سرجي ٽاهه نه بوُجهڻ.
پاهڻ کي پوُجا ڪرڻ، ڪر آٽم گهاٽا.
نرمل نئن نه آوئي، دوجگ[3] دس جاٽا.
پوُجڻ ديو ڏهاڙيا[4]، مها مائي مانڻ.
پرگٽ ديوَ نرنجنا، ٽاڪي سيو نه جاڻڻ.
ڀڻرنڻ ڀوُٽ سب ڀرم کي، پس پراٽي ڌياوڻ.
سرجنهارا سبن ڪا، ٽاڪوُن ننهه پاوڻ.
آپ سوارٿ ميدني[5]، ڪا ڪا ننهه ڪرئي.
دادو ساچي رام بن، مر مر دک پرئي.

ساچا رام نه جاڻڻ ري، سب جهوُٽ بڪاڻڻ ري.
جهوُٺي ديوا جهوُٺي سيوا، جهوُٺا ڪري پسارا.
جهوُٺي پوُجا جهوُٺي پاٽي، جهوُٺا پوجڻهارا.
جهوُٺا پاڪ ڪرڻ ري پراٽي، جهوُٺا ڀوگ لڳاوڻ.
جهوُٺا آڙا پڙدا ديوڻ، جهوُٺا ٿالهه بجاوڻ.
جهوُٺي بڪتا جهوُٺي سُرٽا[6]، جهوُٺي ڪٿا سڻاوڻ.
جهوُٺا ڪلجگ سب ڪو مانڻ، جهوُٺا ڀرم دڙهاوڻ.

١. دک، شوڪ. ٢. (عرش = ٽائون آسمان) ملا مسيت جي اوچي مناري تي چڙهي زور سان خدا کي پڪاري ٿو، جڻ ته خدا اوچي عرش ۾ لڪو ويٺو آهي. هوُ پنهنجي اندر تلاش ڪونه ڪري جتي خدا پاڻ خود رهي ٿو. ٣. دوزخ، نرڪ. ٤. ڏيهاڙا، مندر، ٥. سنسار. ٦. ٻڌندڙ (شروتا).

ٺاور جنگم جل ٿل مهيل[1]، گهٽ گهٽ ٽيج سمانا.
دادو آتم رام همارا، آد پرش پهچانا.

مُول سينچ ٻڌ[2] جيوُن بيلا، سو ٽت ٽرور رهئہ اَڪيلا.
ديهي ديکت ڦرہ جيوُن پولي، ڪاءِ حلاحل بش ڪنئہ ڦولي.
سکہ ڪنئہ چاهئہ پڙئہ گل پاسي[3]،
ديکت هيرا هاٿ ٿنئہ جاسي.
ڪيئہ پوجا رچ ڌيان لگاونئہ، ديوَل ديکنئہ خبر نہ پاونئہ.
ٽورئن پاتي جگت نہ جاني، اِهہ ڀرم رهي ڀول اَڀماني.
ٽيرت برت نہ پوجئہ[4] آسا، بنکنڊ جاهين رهنئہ اُداسا.
يون ٽپ ڪرڪر ديهہ جلاوئہ، ڀرمت ڊولئہ جنم گنواوئہ.
ستگر ملئہ نہ سنسا جائي، يي بنڌن سب ديئہ ڇڙائي.
ٽب دادو پرم گت پاوئہ، سو نج مورت مانهہ دکاوئہ[5].

---

١. ٻ (مهل، ماهي). ٢. وڏ ڻ، وڄهڻ. ٣. ڦاسي. ٤. پورڻ ٿيڻ. ٥. پرماتما ئي صرف سچو اَمر درخت آهي جنهن جو درشن ستگروءَ جي ڪرپا سان پنهنجي اندر پراپت ٿئي ٿو. جهڙي طرح مُول (پاڙ) کي پاڻي ڏيڻ سان ول وڌندي آهي تهڙي طرح سڀ جو مُول پرماتما جي شيوا ڪرڻ سان سڄي ڀڳتيءَ روپي ول جو واڌارو ٿئي ٿو. ان اَمر وڻ جي جڙ کي ڇڏي ٻين ڏيوتائن کي پاڻي ڏيڻ بيسود آهي. ديوي ديوتا ۽ سنسار جا ٻيا وڏا سڀ ڏيوتائن ۽ ٻين موافق آهن.

واسطو رکندڙ پستڪ

هندي

١- چترويدي، پرسرام (ليکڪ) دادوُ ديال گرنٿاولي،
پرڪاشڪ: ڪاشي پرچارڻي سڀا، وارانسي. سنمت ٢٠٢٣

داس، سوامي نارائڻ "پشڪر" (ليکڪ) شري دادوُ باني،
نئون ڇاپو،
پرڪاشڪ: دادوُ مهاود ياليہ جئپور

دويدي، سڌاڪر (ليکڪ) شري دادوُ ديال جي باڻي ٢ ڀاڱو
پرڪاشڪ: ڪاشي پرچارڻي سڀا، وارانسي. ١٩٠٦-١٩٠٧ع

سنگهہ، دالجنگ (ليکڪ) آد شري دادوُ ديال جي باڻي،
پرڪاشڪ: جيل پريس جئپور. ١٩٧٥ع

دادوُ ديال جي باڻي، ٢ ڀاڱا
پرڪاشڪ: بلويڊيئر پريس الله آباد. ١٩٦٣-٧٤ع

سوامي، منگلداس (ليکڪ) شري دادوُ ديال جي باڻي،
پرڪاشڪ: شري سوامي لڪشمي چڪتساليہ، جئپور
سنبت ٢٠٠٨، ١٩٥١ع

ترپاٺي، چندرڪا پرساد (ليکڪ) شري دادوُ ديال جي باڻي،
پرڪاشڪ: ويدڪ يئنتراليہ اجمير. ١٩٠٧ع

چترويدي، پرشرام، اُتري ڀارت ڪي سنت پرمپرا،
ڊتيہ سنسڪرڻ،
پرڪاشڪ: ڀارتي ڀنڊار، الله آباد. سنبت ٢٠٢١

داس، سوامي نارائڻ، "پشڪر" شري دادوُ چرتامرت،
ڀاڱو ٢
پرڪاشڪ: سمرتي گرنٿ مالا، جئپور. ١٩٧٥ع

شرما، واسديو **سنت ڪوي دادو اور اُنڪا پنٿ**،
پرڪاشڪ: شوڌ پربنڌ پرڪاشن، نئين دهلي. ١٩٦٩ع

سوامي، ڪنيرام، **سوامي دادو ديال، سواڌيايہ سنگرهہ**
پرڪاشڪ: شيام سندر اوم پرڪاش پانيڪرما، ترپنا
سنبت ٢٠٣٠

انگريزي

گرولا، تارا دت، **سانگس آف دادو**،
پرڪاشڪ: ٿياسافيڪل سوسائٽي، بنارس ١٩٢٩ع

آر، ڊبليو. جي. **اي سڪسٽينٿ سينچري انڊين مسٽڪ**،
پرڪاشڪ: لُٽرورٿ پريس، لنڊن. ١٩٤٧ع

سين، ڇت موهن، **ميڊيويل مسٽسزم آف انڊيا**، ١٩٣٥ع
پرڪاشڪ: اورينٽل بڪس ريپرنٽ ڪارپوريشن،
نئين دهلي. ١٩٧٤ع

سنڌي ڪتابن جي لسٽ

نمبر	ڪتاب جو نالو	ليکڪ
١.	سار وچن نثر	حضور سوامي جي مهاراج
٢.	پرمارٿي پتر ڀاڱو ١	بابا جيمل سنگهہ جي مهاراج جن جا حضور مهاراج بابا ساون سنگهہ جن ڏانهن لکيل خط
٣.	امرت وچن	بابا جيمل سنگهہ جي مهاراج
٤.	امرت وچن	حضور مهاراج ساون سنگهہ جي
٥.	پرمارٿي ساکيون	مهاراج ساون سنگهہ جن جون چونڊيل ساکيون
٦.	سنتن جي سکيا	حضور مهاراج ساون سنگهہ جن جا ستسنگ
٧.	گورمت سار	حضور مهاراج ساون سنگهہ جن جي پستڪ "گورمت سڌانت" جو ديباچو
٨.	سنت مت	حضور مهاراج ساون سنگهہ جن جا ستسنگ
٩.	سنت جيو ڪي وهي چتاوني	حضور مهاراج ساون سنگهہ
١٠.	ڪهان لگ ڪهون ڪٽلتا من ڪي	حضور مهاراج ساون سنگهہ
١١.	سمرن سي سک هوت هئہ	حضور مهاراج ساون سنگهہ
١٢.	سچا آپ سوارٿ هارا	حضور مهاراج ساون سنگهہ
١٣.	ڪام ڪروڌ پرهر پرنندا	حضور مهاراج ساون سنگهہ
١٤.	آتمڪ وگيان	مهاراج جگت سنگهہ جن جا ستسنگ ۽ خط
١٥.	روحاني گل ڦل	سردار بهادر مهاراج جگت سنگهہ
١٦.	روحاني گلدستو	مهاراج جگتسنگهہ جن جا چونڊ وچن
١٧.	سنت مت درشن ڀاڱو ١-٢	حضور مهاراج چرنسنگهہ جن جا ستسنگ ۽ چٺين جا جواب
١٨.	سنت مارگ	حضور مهاراج چرن سنگهہ جن داران سنت مت جي وياکيا
١٩.	ستسنگ ١ کان ٢٠	حضور مهاراج چرنسنگهہ جن جا ستسنگ
٢٠.	سنتن جي باڻي	مختلف سنتن جون باڻيون

٢١. وڻندي ۽ ٻارڙن جا شبد — مخلفت سنتن جي ٻاڻيءَ مان
٢٢. سنگورن جي سکيا ڀاڱو ١-٢-٣-٤ (گڏيل) — شري ليکراج ٻري
٢٣. روحاني ڊائري ڀاڱو ١-٢-٣ — راءِ صاحب منشيرام
٢٤. اندر جو آواز
٢٥. هنسا هيرا موتي چگنا — ڊاڪٽر ڪرپاسنگھ نارنگ
٢٦. ڌرتيءَ تي سورڳ — ديوان دريائي لعل ڪپور
٢٧. سنت سماگم — ديوان دريائي لعل ڪپور
٢٨. تلسي صاحب (هاٿرس جو پرم سنت)
٢٩. ميران پريم ديواني — ويريندر ڪمار سيٺي
٣٠. حق حلال جي ڪمائي

ڪتابن ملڻ جا هنڌ :-

مٿيان لکيل ڪتاب سنڌي، هندي ۽ پنجابيءَ ۾ ڏيرا پبليڪيشن (بڪ اسٽال) بياس ۽ سيٺي سٽسنگ سينٽرن مان ملي سگهن ٿا.